

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra romanistiky

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

ŠPANĚLSKO – ČESKÝ SLOVNÍK AMERIKANISMŮ

písmena U (AM, JD, BDE), V, Y (JD a BDE), W, X, Z (AM, MM, JD a BDE)

DICCIONARIO DE AMERICANISMOS ESPAÑOL - CHECO

las letras U (AM, JD, BDE), V, Y (JD y BDE), W, X, Z (AM, MM, JD y BDE)

SPANISH – CZECH DICTIONARY OF AMERICANISMS

the letters U (AM, JD, BDE), V, Y (JD and BDE), W, X, Z (AM, MM, JD and BDE)

Autor: Ivona Greplová

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Studijní obor: Španělská filologie

Rok: 2014

Prohlašuji, že jsem předloženou bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně.
Veškeré použité prameny, ze kterých jsem čerpala, jsem řádně uvedla v závěrečném seznamu použité literatury.

V Olomouci dne:

Podpis:

Touto cestou bych chtěla poděkovat všem, kteří mi pomáhali řešit různé lingvistické a stylistické problémy. Děkuji zejména prof. PhDr. Jiřímu Černému, CSc., který mi při konzultacích velmi trpělivě a vstřícně poskytoval cenné rady.

Índice

1. Introducción	5
2. Diccionario de americanismos español - checo	11
2.1 Palabras con la entrada U	11
2.1.1 U – AM	11
2.1.2 U – JD, BDE	13
2.2 Palabras con la entrada V	16
2.2.1 V – AM hasta versar(se) incluido	16
2.2.2 V – JD, BDE	21
2.3 Palabras con la entrada W – AM, MM, JD, BDE	37
2.4 Palabras con la entrada X – AM, MM, JD, BDE	38
2.5 Palabras con la entrada Y – JD, BDE.....	39
2.6 Palabras con la entrada Z – AM, MM, JD, BDE.....	43
3. Comentario	56
4. Conclusión	67
5. Resumen	68
6. Anexo	69
7. Anotación	72
8. Bibliografía	74

1. Introducción

Primeramente quisiera decir que cada uno de nosotros ha necesitado alguna vez un diccionario. La gente los utiliza en el trabajo, en las escuelas e incluso durante las vacaciones. Hay muchos tipos de las lenguas en el mundo, por lo tanto un hombre no es capaz de aprender todas. Podemos decir que los diccionarios hacen un puente entre las personas de diferentes naciones.

Hace unos años el profesor Jiří Černý empezó a trabajar en el *Diccionario de americanismos español – checo*. Como se trata de una obra muy extensa, los estudiantes de la filología española de la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de Palacký en Olomouc comenzaron a colaborar con el profesor. Todavía no existe ningún diccionario de los americanismos español – checo, así que este trabajo es muy útil y será de provecho en muchos sectores. Estoy muy agradecida que puedo tomar parte en este gran proyecto.

Mi trabajo final consiste en la traducción del español al checo de los lemas que empiezan por ciertas letras. En total trabajé con cuatro fuentes: la tercera edición del *Diccionario de americanismos* escrita por Augusto Malaret (AM), la segunda edición del *Diccionario del español de América* elaborada por Marcos A. Morínigo (MM), *Velký španělsko-český slovník, II* de Josef Dubský (JD) y como el último utilicé *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* del autor Brian Steel (BDE). La tesina abarca la letra U (AM, JD, BDE), las letras V, Y (JD y BDE) y W, X, Z (AM, MM, JD y BDE). En la primera parte traduje todos los lemas de los diccionarios de AM y MM. A esta base surgida añadí los americanismos que no están mencionados en AM y MM del diccionario JD. En último lugar completé las traducciones con los lemas del diccionario BDE. Está claro que cada uno de los diccionarios tiene su sistema propio, es decir, hay que tener cuidado con la estructura para no perderse en ella. Quisiera decir que el diccionario BDE no utiliza sólo la lengua española, sino también inglés que me ayudó mucho. La parte más larga de este trabajo está dedicada a la letra V, la más corta a la letra X. La letra W no está incluida en el diccionario de AM. Hay que decir que el trabajo en realidad contiene también una parte de la letra V del diccionario AM, hasta el lema *versar(se)* incluido. Es necesario traducir los lemas con precisión al escribir el

diccionario. Tuve que seguir los modelos determinados por el profesor y tener cuidado con los espacios y con el corte de la escritura.

Con más dificultad se tradujeron los lemas de fauna y flora, porque a veces no existe ningún equivalente checo, porque naturalmente, por la distancia y el clima, muchos de ellos no aparecen en la República Checa. Asimismo es complicado traducir los juegos de los niños, los bailes y las costumbres de la gente, etc. Este diccionario piensa en estos problemas y poniendo ► explica o aclara algunos lemas para que uno los comprenda.

No debemos olvidar que el *Diccionario de americanismos español – checo* del profesor Jiří Černý contiene muchos lemas de las lenguas de origen indígena y las derivaciones de otros idiomas, como por ejemplo el inglés, el francés,...

1. Lista de abreviaturas

Abreviaturas geográficas:

Am – Amerika

Andy – oblast And

Antil – Antily

Arg – Argentina

Bol – Bolívie

Dom – Dominikánská republika

Ekv – Ekvádor

Guat – Guatemala

Hond – Honduras

Chil – Chile

JižAm – jižní Amerika

Kanár – Kanárské ostrovy

Karib – Karibská oblast

Kol – Kolumbie

Kost – Kostarika

Kub – Kuba

LaPla – oblast La Plata

Mex – Mexiko

Nik – Nikaragua

Pan – Panama

Par – Paraguay

Per – Peru

Portor – Portoriko

Salv – El Salvador

StřAm – střední Amerika

svArg – severovýchodní Argentina

szArg – severozápadní Argentina

Urug – Uruguay

Ven – Venezuela

výchBol – východní Bolívie

Lenguas indígenas:

nah. – nahuatl, nahua apod.

may. – maya apod.

keč. – quech., quechua apod.

kič. – quichua

aim. – aimara, aymara apod.

guar. – guaraní apod.

čib. – chibcha

arw. – arahuaco, arawak apod.

karib. – caribe, car. apod.

arw/karib – arahuaco/caribe apod.

map. – mapuche, araucano apod.

Otras abreviaturas:

adj. – přídavné jméno

adv. – příslovce

apod. – a podobně

arch. – archaický

atd. – a tak dále

citosl. – citoslovce

eufem. – eufemismus

f. – femininum, ženský rod

hanl. – despektivní

hovor. – hovorový

intr. – intransitivní

iron. – ironicky

kniž. – knižní

lid. – lidově

m. – maskulinum, mužský rod

m/f. – maskulinum i femininum

málo použ. – málo používané

např.: – například

slang. – slangový výraz, žargon

slavn. – slavnostní

spíše pl. – používané spíš v pl.

subst. – podstatné jméno

suf. – přípona

tr/intr/zvrat. – tranzitivní, intranzitivní i zvrtné

venk. – venkovský

vulg. – vulgární

; ► xxx; – encyklopedické vysvětlení

; ■ Syn: – synonymum

; ■ Var: – varianty

; př.: xxx; – příklad

; ● – nový pramen, např.:

...; (AM). ● (3) (Bol):.....; (MM).

* – obrázek v příloze

2. Diccionario de americanismos español - checo

2.1 Palabras con la entrada U

2.1.1 U – AM

- ubicar(se)**, tr/zvrat. (1) tr. (Per): představit kandidáty do poslanecké sněmovny a senátu (o politických stranách); (2) zvrat. (Arg): zaměstnat se; (AM).
- uchepo**, m. (1) (Mex): *tamal* z jemného kukuřičného těsta; ► jedná se o druh pirohu obalený v banánovém nebo kukuřičném listu a vařený v páře; (AM).
- uchuvito, -ta**, adj. (1) (Kol): být opilý namol; ► *uchuva* je druh třešně; (AM).
- uinapu**, m. (1) (Ekv): alkoholická břečka; ► vyrobená z vyklíčené kukuřice; (AM).
- ¡ujú!**, citosl. (1) (Portor, Ven): to snad ne; ► vyj. nedůvěru; (AM).
- ulerear**, tr. (1) (Chil): rozválet (těsto); (AM).
- ulero**, m. (1) (Chil): váleček; ► na těsto; (AM).
- ulmén**, m. (← map. *ghulmen*) (1) (Chil): boháč, vlivný člověk; ► mezi indiány; (AM).
- ulpada**, f. (1) (Arg: Salta): druh kukuřičné kaše; viz též: *ulpo*; (AM).
- ulpear**, intr. (1) (Chil): jíst kukuřičnou kaši *ulpo*; (AM).
- ulpo**, m. (← map. *ulpu*) (1) (Chil): druh kukuřičné kaše; ► vyrobená z pražené kukuřičné mouky a studené vody; existuje mnoho způsobů výroby; ■ Syn.: *ulpada, urpo*; (AM).
- ¡últimamente!**, citosl. (1) (Dom): a hrome; ► vyj. kritickou situaci; (AM).
- umareo**, m. (← aim.) (1) (Per): první půdní zálivka; (AM).
- umbralada**, f. (1) (Kol): práh, zápraží dveří; (AM).
- umbralado**, m. (1) (Kol, Chil): práh; viz též: *umbralada*; (AM).
- umeche**, m. (1) (Bol): rostlinný vosk; (AM).
- una y una**, f. (1) (Portor): venk. tanec; ► druh dupáku; (AM).
- uncu**, m. (← kič. „oděv, tunika“) (1) (Per): sutana nebo druh dlouhé košile; ► není to pončo; podle Garcilasa Španělé nazývají tuto věc *cusma*; ■ Var.: *unco*; (AM).
- ¡unjú!**, citosl. (1) (Antil, Ven): no nevím, to snad ne; ► vyj. nedůvěru; ■ Syn.: *¡ujú!*; (AM).
- uno y una**, m. (1) (Portor): venk. tanec; viz též: *una y una*; (AM).
- unto**, m. (1) (Kol, Mex, Per, Portor): mast, mazání; (2) (Chil): krém na boty; (AM).
- uña**, f. subst. (1) **comerse las ~s** (Hond, Per, Portor): být velmi chudý; (2) **¡con la uña, no!** (Ven): prosím čestně; nepodvádět; (AM).
- uñar**, tr. (1) (Ekv): opatrně krást; (AM).
- uñatear**, tr. (1) (Bol): odcizit, vyfouknout; (AM).
- uñera**, f. (1) (Arg): mozolovitá odřenina na koňském hřbetu; (AM).
- uñeta**, m/f. (1) f. (Chil): náprstek; ► pro hru na kytaru; (2) m., pl. (StřAm, Kol): zlodějček, kapsář; (AM).
- uñetear**, tr. (1) (Chil): odcizit, vyfouknout; (AM).
- upa**, adj. (← kič.) (1) (Ekv, Per): hloupý; ■ Syn.: *opa*; (2) **a ~** (Dom): obkročmo; (3) **hacer un, o una ~** (Guat): pomáhat, chránit; (AM).
- ¡upé!**, citosl. [Š: *¡ah de casa!*] (1) (Kost): haló; ► vyj. pozdrav, který říká návštěva při vstupu do cizího domu; (AM).
- upíte**, m. (1) (Arg): ptačí kloaka; ► původně indiánský výraz; (AM).
- urao**, m. (1) (Ven): karbonát uhličitany sodného, který se používá při výrobě *chimó*; ► nalézá se na dně laguny provincie v Meridě a též v Troně v Africe; (AM).
- urdimbre**, (1) **estar en la ~** (Chil): být chudý, nuzný; (2) **estar en la ~** (Chil): být velmi hubený, vychrtlý; (AM).
- uriana**, f. (1) (Ven): druh cedníku; ► tkaný ze stébel rostlin a trnů; cedí se s ním škrob z juky; (AM).
- ¡urpia!**, citosl. (1) (Ven): pojďme!; ► vyj. podnět; (AM).
- urpo**, m. (1) (Arg): druh kukuřičné kaše; viz též: *ulpo*; (AM).
- urquinaza**, f. (1) (Ven): nalámaná obkladačka; ► pro výrobu mozaiky; (AM).

urraquear, tr. **(1)** (Bol): pozorovat hvězdy; (AM).

usa, f. **(1)** (Dom): luxusní kapesník; ► název pochází z názvu USA, odkud se na ostrov dovezly vůbec první luxusní kapesníky; **(2)** (Kub): ozdoby pro tažná zvířata; ► používané v 18. stol.; dnes již zastaralé; (AM).

usina, f. (← fr. *usine*) **(1)** (Arg): elektrárna; **(2)** (Arg): tramvajová zastávka; (AM).

usura, f. **(1)** (Arg): výhoda; (AM).

usuta, f. (← kič. **(1)**) (Arg, Bol, Per): sandál indiánů; ► v Peru je to indiánský výraz; (AM).

uta, f. **(1)** (Per): kožní choroba; ► *Leishmaniasis*; napadne měkkou obličejovou tkáň a postupně ji zničí; typická pro andskou a zaandskou oblast; (AM).

utoso, -sa, adj. **(1)** (Per): postižený nemocí *uta*; (AM).

uturunco, m. (← kič. „tygr“) **(1)** (Bol): karnevalové zvíře; ► druh ještěra s dvěma hlavami; (AM).

uyanza, f. (← kič. *uyachay*, „publikovat, předvést“) **(1)** (Kol, Ekv): dárek u příležitosti prvního použití šatů; (AM).

2.1.2 U – JD, BDE

U\$, m. (1) (Urug): uruguajské peso; př.: *sudamtex invertirá U\$20 millones en su planta textil*; (BDE).

ubicar(se), tr/zvrat. **(1)** tr. (Am): umístit, dát, položit, posadit kam; **(2)** rozmístit; **(3)** ubytovat; **(4)** (Arg): najít, odkrýt, odhalit; **(5) estar ~ado en su asiento** (Am): sedět na svém místě; **(6)** zvrat. usadit se, zaujmout místo; př.: *ubicarse en los bancos* (usadit se do lavic); **(7)** (Arg): najít si místo, zaměstnání, nastoupit místo; **(8)** vyrovnat se s čím; př.: *ubicarse bien con* (vyrovnat se dobře s čím); **(9)** (Chil): orientovat se; (JD).

ucucha, f. **(1)** (Per): myš; (JD).

uchepo, m. **(1)** (Mex): kukuřičný tamal; (JD).

uchuvito, -ta, adj. **(1) estar como ~** (Kol): namazaný, opilý; (JD).

Ud. (Uds.), zájm. **(1)** (Per): vy, vykání; ► př.: *mientras que Ud. espere...; tenemos el agrado de dirigirnos a Uds. ...; viz též.: ustedes*; (BDE).

UDI / Unidad de Inversión, f. **(1)** (Mex): orgán vymahačů dluhů; př.: *las Unidades de Inversión, que desde que entraron en vigor, a principios de 1995, no fueron bien recibidas por los deudores...*; (BDE).

UF / Unidad de Fomento, f. **(1)** (Chil): hodnota měny, platidla; př.: *como el dólar está fijo, los dueños de edificios prefieren hablar en UF, ya que ella cambia a diario; de pago de los aranceles universitarios que de cuotas fijas se transformaron en letras de cambio UF*; (BDE).

¡ufa!, citosl. **(1)** (Arg): fuj!; (JD).

ufo, m. **(1) a ~** (Mex): násilím; (JD).

uinapu, m. **(1)** (Ekv): kukuřičná kořalka; (JD).

uistítí, m. **(1)** (Mex): kosman bělovousý; ► opička; (JD).

¡ujú!, citosl. **(1)** (Ven): oho!; ► vyj. nedůvěru; (JD).

¡ujujuy!, citosl. **(1)** (Am): ajajaj!; ► vyj. obdiv; **(2) a jéje!**; ► vyj. překvapení; viz též: *¡újule!*; (JD).

¡újule!, citosl. [Š: *¡Huy!*, *¡Vaya!*] **(1)** (Mex): teda!, a jéje!; př.: *¿en cuántas casas ha trabajado, señorita Nicasia?- ¡újule, pos ya perdí la cuenta!*; *¡újule!, presumes de fortachón y no pudiste levantar siquiera esa mesita.*; (BDE).

ulerear, tr. **(1)** (Chil): vyválet; ► těsto; (JD).

ulero, m. **(1)** (Chil): váleček; ► na těsto; (JD).

ulmén, m. **(1)** (Chil): boháč, vlivný člověk; (JD).

ulmenato, m. **(1)** (Chil): vliv, vlivné postavení, vlivnost; (JD).

ulpada, f. **(1)** (Arg): kaše; ► z pražené mouky a cukru; ■ Syn.: *ulpo*; (JD).

ulpo, m. **(1)** (Am): kaše; viz též: *ulpada*; (JD).

última, f. **(1)** (Kol): poslední pohled; **(2)** (Chil): poslední tažení, agónie; (JD).

ultimador, m. **(1)** (Mex): vrah; př.: *morirse así nomás, sin razón... sin verle la cara a su ultimador...*; (JD, BDE).

ultimar, tr. **(1)** (Am; Per): dobít, dorazit, zabít (umírajícího); př.: *ultimar a tiros* (zastřelit, dorazit); *...el fugitivo más buscado de Argelia fue ultimado en un tiroteo...*; (JD; BDE).

último, ahora último, adv. **(1)** (Chil aj.): nedávno, v poslední době; př.: *que quizás existieran desde antes, pero cuyo advenimiento se había hecho notar sólo ahora último*; (BDE).

último, -ma, adj. **(1) estar en la ~ma** (Kub): vědět o všem; **(2) ¿cuál es la ~ma?** (Kub): jak se vede?; **(3) ¡~!** (Am): no tohle!; ► vyj. nelibost; (JD).

ultrajar, tr. **(1)** (Ven): znásilnit; př.: *se le habían llevado con intenciones de ultrajarla*; (BDE).

umbralado, m. **(1)** (Am): práh; (JD).

umbraladura, f. **(1)** (Ekv): práh; (JD).

umbú, m. **(1)** (Arg): ombu; ► strom; (JD).

umeche, m. **(1)** (Bol): rostlinný vosk; (JD).

umpire, m. **(1)** (Am): soudce v baseballu aj.; ► čte se [ampajr]; (JD).

UNAM / Universidad Nacional Autónoma de México, f. **(1)** (Mex): Národní samosprávná univerzita v Mexiku; př.: *soy estudiante del último año de preparatoria y pienso ingresar en la licenciatura de física de la Facultad de Ciencias de la UNAM*; (BDE).

uncaca, f. (1) (Arg): žížala; (2) pijavice; (JD).

underwood, f. (1) (Am): underwoodka; ► psací stroj; (JD).

unicato, m. (1) (Mex, Arg): síla monopolu; př.: *poniendo en peligro la continuidad del «unicato» del PRI...*; (BDE).

unidad, f. (1) (Kub): komisařství; př.: *unidad de orden público*; (JD).

unión, f. (1) (Mex): kombinéza; (JD).

unito, -ta, adj. (1) ~ **no más** (Ekv): jen jediný; (JD).

¡unjú!, citosl. (1) (Am): no jo!; ► vyj. souhlas, ironii; (JD).

uno, m. (1) **del** ~ (Chil): prima; (2) ~, **uno** (Mex): hej, hej!; (JD).

untado, -da, adj/subst. (1) **está** ~ (Kub): má z pekla štěstí; (2) f. (Am): namazání; (3) **dar una ~da a** (Am): namazat koho, co; (JD).

unto, m. (1) (Am): namazání; (2) (Chil): krém na boty; (JD).

uña, f. (1) **cada uno se arregla con las ~s que tiene** (Am): každý si musí pomoci jak dovede; (2) **comerse las ~s** (Am): třít bídu s nouzí; (3) **¡con la ~, no!** (Ven): jen poctivě!; (4) **echar la ~ a** (Mex): šlohnout co; (5) **es un ~ larga** (Am): je to chlap zlodějská; (6) **no tener ~s para guitarrero** (Arg): být levý na co; (7) **el ~s verdes** (Chil): rohatý; ► čert; (JD).

uña, f. (1) (Mex): vyfouknutí, štípnutí; (JD).

uñadura, f. (1) (Mex): škrábnutí, škrábanec; (JD).

uñalarga, m/f. (1) (Am; Per): dlouhoprstáček, chmaták; (JD; BDE).

uñar, tr. (1) (Ekv): šlohnout, vyfouknout co; (JD).

uñatear, intr. (1) (Am; Per): vyfouknout, štípnout, šlohnout co; (JD; BDE).

uñera, f. (1) (Arg): odřenina; (2) (Mex): bílá skvrna; ► na kůži; (JD).

uñeta, f. (1) (Am): náprstek; ► na kroucení cigaret; (2) (Chil): trsátko, drnkátko; (JD, BDE).

uñetas, m. (1) (Am): dlouhoprstáček, chmaták; (JD).

uñetear, tr. (1) (Chil): štípnout, šlohnout, vyfouknout co; (JD).

uñilargo, -ga, adj. (1) (Kol): dlouhoprstáček; (BDE).

uñita, m. (1) (Ven): rohatý, čert; (JD).

uño, -na, adj/subst. (1) adj. (Am): dlouhoprstáček; (2) m.: dlouhoprstáček; (JD).

UP, f. (1) (Chil): Unidad Popular; ► levicová strana; př.: *¿eran empleados de tiempos de la UP que permanecieron en sus puestos?*; (2) (Kol): Unión Patriótica; př.: *en el último año y medio han caído asesinados 457 militantes de la Unión Patriótica (UP), partido legal surgido a partir de la tregua firmada con las guerrillas comunistas FARC.*; (3) (Per): Unión Popular; (BDE).

upa, adj. (1) (Am): pitomý; (JD).

¡upe!, citosl. (1) (Kost): hej!, hola!; ► při vstupu; (JD).

upilada, f. (1) (Arg): zakuckání; ► při pití apod.; (JD).

upilarse, zvrát. (1) (Arg): zakuckat se; ► při pití; (JD).

upite, m. (1) (Arg): zadeček slepic; (JD).

uquire, m. (1) (Ven): divoký krocan; (JD).

UR / Unidad Reajutable, f. (1) (Urug): měnová jednotka; př.: *por otra norma se limita la exoneración del pago del IVA a los intereses de préstamos otorgados por las cooperativas de ahorro y crédito hasta 150 UR*; (BDE).

ura, f. (1) (Arg): červ, larva; ► v ráně; (JD).

uraco, m. (1) (Am): díra; (JD).

urbe, f. (1) (Kub): velkoměsto, hlavní město; př.: *la urbe* (arg. Havana); (JD).

urco, m. (1) (Am): beran; (JD).

urdido, m. (1) (Mex): osnova; (JD).

urdiembre, f. (1) **estar en la ~¹** (Chil): být na dně, na suchu; (2) **estar en la ~²**: být kost a kůže; ■ Var.: *urdimbre*; (JD).

urero, m. (1) (Ven): šaman, kouzelník; (JD).

uriana, f. (1) (Ven): cedník; (JD).

URNG / Unidad Revolucionaria Nacional Guatemalteca/de Guatemala, f. (1) (Guat): skupiny povstalců z Národní revoluční jednoty Guatemala (URNG); (BDE).

¡urpia!, citosl. (1) (Ven): no tak!; ► vyj. povzbuzení; (JD).

urpila, f. (1) (Am): divoký holub, holoubek skořicový; (JD).

urpo, m. (1) (Arg): moučná kaše; (JD).
urque, m. (1) (Chil): zemák, brambor; (JD).
urquinaya, f. (1) (Ven): cihlový prášek; (JD).
urraquear, intr. (1) (Bol): udělat bolest komu; (JD).
¡ursa!, citosl. (1) (Mex): hej rup!; (JD).
urubú, m. (1) (Pan; Par, Urug): sup antilský, kondor krocanovitý; ■ Var.: *iribú*; (JD; BDE).
urutí, m. (1) (Arg): pták uruti; (JD).
usillo, m. (1) (Arg): divoká čekanka; ► rostlina; (JD).
usina, f. (← fr.) (1) (Am; LaPla): elektrárna; (JD; BDE).
usinero, m. (1) (Kub): dělník; př.: *usinero de azúcar* (cukrovarnický dělník); (JD).
¡usio!, citosl. (1) (Kost): všcl!; (JD).
ustedes, zájm. (1) (Mex, Per): vy; ► 2. osoba mn. čísla; př.: *ustedes niños queridos, sabrán explicar a sus padres; tú no sabes lo que es eso, le dijo; ustedes los jóvenes*; (BDE).
usupuca, f. (1) (Arg): klíště; (JD).
usura, f. (1) (Arg): výhoda; (JD).
usuta, f. (1) (Am): kožené opánky; (JD).
uta, f. (1) (Per): uta; ► andská nemoc; (JD).
¡uta!, citosl. [Š: *¡Caramba!*] (1) (Mex): hrome!; př.: *juta, ya vas a empezar con tus ascos!*; (BDE).
utilaje, m. (1) (Am): rekvizity; ► divadelní; (JD).
utilería, f. (1) (Am; Mex): rekvizity; (2) nářadí, náčiní; (JD; BDE).
utilero, m. (1) (Am): rekvizitář; (JD).
útiles (escolares), m.,pl. (1) (Chil, Mex): školní pomůcky; př.: *de \$350 a \$750, el costo de útiles por alumno*; (BDE).
utilidad(es), f., (pl.) (1) (Chil, Ekv, Mex): výdělek, zisk(y); př.: *se ha calculado que la operación del oleoducto reporta a Petroecuador alrededor de 70 millones de dólares anuales de utilidad...; dice que tenemos derecho a vacaciones, seguro social, prestaciones, repartición de utilidades...*; (BDE).
utoso, -sa, adj. (1) (Per): trpící nemocí uta; (JD).
uturunco, m. (1) (Arg): jaguár; (JD).
uva, f. (1) ~ **de playa** (Am): plod stromu guiabara; (2) **de pura** ~: skvělý; (JD).
uvero, m. (1) (Am): guiabara, kokoloba; ► strom; (JD).
uvilla, f. (1) (Chil): meruzalka, rybíz; (JD).
uyama, f. (1) (Ven): dýně; (JD).

2.2 Palabras con la entrada V

2.2.1 V – AM hasta versar(se) incluido

vaca, f. (1) (Ekv: Esmeraldas, Manabí): dužina (kokosového ořechu); (2) (Kol): nepotřebná osoba; (3) (Kol): robustní osoba; (4) ~ **huertera** (Ekv): drbna; (5) ~ **lechera** (Arg, Per, Portor): dojnice (o krávi); (6) ~ **loca** (Ekv): karnevalová maska krávy; ► kraví kůže je zpevněna konstrukcí a pokryta prskavkami apod.; (7) ~ **muerta** (Dom): osoba, která je snadno ovlivnitelná; (8) **echar la** ~ (Guat): shromáždit se; ► za účelem masového útoku na jedince; (9) **hacer** ~ (Per): chodit za školu; ■ Var.: *hacerse la vaca*; (10) (Kol, Chil, Guat, Ekv): shromažďování financí; ► pro pobavení, zálibu apod.; (11) (Kol, Guat): dělat společnost; ► při hře; (12) **ir en** ~ (Arg, Kol, Portor, Dom): být ve společnosti; (13) **el pago de la ~ atascada** (StřAm, Arg, Ekv): nevděk světem vládne; ► vyj. nevděk; (14) **no se acuerda la ~ de cuando fué ternera** (Ekv, Per): zapomenout na něco dávného; (AM).

vacaray, m. (←šp. *vaca*, ← guar. *rai*, „syn ve spojitosti s otcem“) (1) (Arg, Urug): telátko narozené císařským řezem; ■ Var.: *bacaray*; (AM).

vaciar, zvrat. (1) (Mex): opotřebovat se častým praním; ► o látce; (2) **¡vacíe!** (Ven): v žádném případě; ► vyj. zásadní nesouhlas; (3) **¡vacíe sapo!** (Ven): ne, děkuji; ► vyj. zdvořilé odmítnutí; (AM).

vacilada, f. (1) (Mex): flám; (2) opice; ► o opilosti; (AM).

vacilador, -ra, adj. (1) (Mex): flámující; ► o člověku; (2) připitý; ► o člověku; (AM).

vacilar, intr. (1) (Mex): jít na tah, flámovat; (2) (Guat, Mex): opít se; (3) (Portor): být připitý; (AM).

vacilón, -na, adj/subst. (1) adj. (Portor): připitý; ► o člověku; (2) adj. **ando de** ~ (Mex): flámující; (3) m.: oslava, večírek, mejdan; (AM).

vacío, -ía, adj. (1) (Dom): bez přílohy; ► o jídle; (2) **pan ~**: bez másla, bez ničeho; (3) **beber, o comer** ~ (Kost, Kol): pít nebo jíst bez příloh; (AM).

vacuencia, f. (← *vacuo*, „prázdný, dutý“) (1) (Dom): hloupost, nesmysl; (2) (Dom): naivita, omezenost; ► spíše pl.; (AM).

vacuente, adj. (1) (Dom): člověk, který mlátí prázdnou slámu; ► mluví o ničem; (AM).

vagabundaje, m. (1) (Urug): toulání se, potulování se; (AM).

vagabundería, f. (1) (StřAm, Antil): lenost; viz též: *vagamundería*; (AM).

vagamundería, f. (1) (StřAm, Antil, Kol): lenost, povalečství; (2) málo úcty, důstojnosti; (AM).

vagante, adj. (1) (Bol): málo obdělávané pole; (AM).

vagón, m. (1) **de a ~** (Dom): znamenitě, výtečně, mimořádně, zvláště, nevšedně; (AM).

vaina, adj/subst. (1) f. (Bol, Guat): kožené pouzdro, které se dává kohoutům na ostruhu; (2) vulg. (Am): překážka, komplikace, obtíž, starost, otrava; (3) neštěstí, smůla; (4) (Kol): náhoda, osud; (5) napomenutí, výtka, důtka; (6) (Chil): nápoj z vína, pálenky a cukru; ► může se vyrobit i z piva, koňaku apod.; (7) adj. (Am): otravný, nudný, únavný; (8) **correr con la ~** (Arg, Bol): mít strach, obavu, podezření; (9) **echar ~s** (Kol): satirizovat, zesměšnit, urazit, dotknout se; (2) **echar la ~** (Kol): nechat ztroskotat, neuspět; (AM).

vainetilla, f. (1) (Per): překážka, komplikace; viz též: *vaina*; (AM).

vainita, f. (1) (Dom, Ven): zelená fazole; (AM).

vajear, tr. (←*vahear*) (1) **quedar ~ando la cabeza** (Kost): udělat hloupost, blbost; (AM).

valaca, f. (1) (Kol): zdobená čelenka; ► do vlasů; viz též: *balaca*; (AM).

valdivia, f. (1) (Kol): jedovaté projímadlo; (2) **cuando canta la ~ es porque tu muerte está cercana** (Ekv): když uslyšíš zpěv jestřába, tvá smrt je blízko; už ti zvoní hrana; ► *valdivia* (*Accipiter bicolor*) je druh jestřába; (AM).

valdiviano, m. (1) (Chil): dušený masový pokrm; ► ze sušeného masa, česneku, cibule a pepře; vše je rozemleté a smíchané s horkou vodou; (AM).

valdivieso, -sa, adj. (1) **de ~** (Kol, Per, Portor, Ven): bezplatně, zdarma, zadarmo; (AM).

vale, m. (1) (Dom): dobře; ► výraz se přidává před mužské jméno a vyjadřuje náklonnost; (2) vzájemná dohoda; ► o poskytování určité částky z výhry; (3) vulg. (Kol, Mex, Ven): kolega;

viz též: *cumpa*; (4) ~ **corrido** (Ven): dlouholetý kamarád, kumpán, komplic; (5) **ser ~ con alguno** (Kol): být pro někoho důležitý, něčí přítel, komplic; (AM).

valedor, m. (1) (Mex): kolega; viz též: *vale*; ■ Syn.: *mano, manito, hermano*; (AM).

valedura, f. (1) (Mex): přízeň, ochrana, podpora; (2) (Kub): peněžní odměna pro vítěze; (3) (Dom): určitá částka z výhry; ► poskytuje se mezi vzájemně dohodnutými hráči; (AM).

valenciana, f. (1) (Hond, Mex): proužek plátna na kalhotách; ► zdobí se ním lemy nohavic; (AM).

valiente, adj. (1) **pagar con ~** (Mex): vynadat revizorovi; (AM).

valona, f. (1) (Kol, Ekv, Ven): přiměřeně ostříhaná koňská žině; (2) (Mex): služba, obsluha, servis; (3) (Mex): podpora, pomoc; viz též: *valedura*; (4) lidová píseň; př.: “*creo que alguna relación hay entre nuestras valonas y los galerones venezolanos*“; (AM).

valonar, tr. (1) (Kol, Ekv, Ven): stříhat (ovce apod.); (AM).

valonarse, zvrat. (1) (StřAm): sklonit se z koňského hřbetu; ► sáhnout býkovi na ocas; vzít ze země nějaký předmět; (AM).

valse, m. (1) (Am): valčík, wals; (AM).

valseaguado, -da, adj. (1) (Ven): nešikovný, neohrabaný, levý; (2) nevýrazný, vybledlý, bledý; (AM).

valumoso, -sa, adj. (1) (Ven): ješitný, samolibý; (2) (Chil, Guat): vadný, defektní (o rostlině); (3) (Chil, Guat): veliký, mohutný (o semínku rostliny); (AM).

valla, f. (1) (Kub): aréna pro kohoutí zápasy; (2) (Kol, Portor): místo v aréně, kde zápasí kohouti; (3) **caerse la ~** (Kub): vyvážit extrémní oživení večírku; (AM).

vallado, m., přenes. (1) (Portor): vidlák; ► výsměšné pojmenování pro špatně oblečeného venkovana; (AM).

vallico, m. (1) (Kol): ornát; viz též: *casulla*; (2) (Kol): samec; viz též: *macho*; (AM).

vallino, -na, adj. (1) (Per): údolní; (AM).

vanarse, zvrat. (1) (Kol, Chil, Ven): nedozrát, nedovinout se; ► o ovoci, květech a listech, ale i přeneseně o projektech, firmách apod.; př.: *el negocio se vanó*; ■ Var.: *vanearse*; (AM).

vaporadora, f. (1) (Portor): parní sušička kávy; ■ Var.: *evaporadora*; (AM).

vaporino, m. (1) (Pan, Kol: Cartagena): namořník; ► na parníku; (2) (Chil): obchodník plavící se na parníku; ► nakupuje a prodává v přístavech a mezi lidmi na palubě; (3) zloděj; ► na tržišti; argot *coa*; (AM).

vaporizo, m., vulg. (1) (Portor, Dom: Cibao): pára, výpar; (2) teplo; (AM).

vaquear, tr/intr. (1) tr. (Arg, Bol): shánět zdivočelý dobytek; (2) intr. (Kol, Ekv, Pan): hnát, vyhnat dobytek; ► na pastvu; (AM).

vaquera, f. (1) (Kol, Ven): córdobské jezdecké sedlo; ► vepředu s ocelovým výběžkem, kde se váže konec provazu při honu dobytka; (AM).

vaquerear, intr. (1) (Per): chodit za školu; (AM).

vaquería, f. (1) (Ven): lov; ► používá se při něm laso; (2) nadhánění zvěře; (3) (Mex): domácí párty; (4) (Kub, Portor): krávy dojnice; ► jejich mléko je určeno k prodeji; (5) (Kub, Per, Portor): kravín; (AM).

vaquerillos, m., pl. (1) (Mex): brašny; ► používané mezi jezdci; z kůže a s hlubokými kapsami; (AM).

vaquero, -ra, m/f. (1) (Per): záškolák; (2) m. (Ven): bič, karabáč; (AM).

vaquerón, m. (1) (Ven): vak z dobytčí kůže; ► uskladňuje se v něm sýřenina v dóze na sýr; (AM).

vaqueta, subst. (1) f. (Portor): pás z juchty; ► pro broušení holičské břitvy; (2) m. (Kub): nespolehlivý člověk; (3) m. (Kub): podvodník; (AM).

vaquetón, -na, adj. (1) (Mex): drzý, hubatý, nestydatý, nevychovaný, opovážlivý; (AM).

vaquetudo, -da, adj. (1) (Kub): drzý; viz též: *vaquetón*; (AM).

vaquilla, f. (1) (Chil, Per): telátko; ► staré 1,5 až 2 roky; (AM).

vaquillona, f. (1) (Arg, Chil, Urug): mladé telátko; (AM).

varado, m. (1) (Chil): osoba bez stálého zaměstnání; (2) **andar ~** (Chil, Per): být bohatý, ale bez vážnosti; (AM).

varal, m. (1) (Arg): konstrukce na sušení masa; (AM).

varas, f., pl. (1) **estar cortando ~** (StřAm): být nepozorný; (AM).

varayoc, m. (← šp. *vara*, ← kič. *yoc*) (1) (Per): vůdce; ► v indiánské komunitě; (AM).

varazón, f. (1) (Chil): mnoho, hodně, spousta; ► o věcech; viz též: *cardumen*; (AM).

vare, m. (1) (Ekv): žert, šprým; (AM).

varear, tr. (1) (Arg, Bol, Per, Urug): cvičit, trénovat koně; (AM).

varete, m. (1) (Kost): šrám, podlitina; (AM).

variante, f. (1) (Kol): zkratka; ► o cestě; (AM).

varilla, f. (1) (Ven): zkouška dostihových koní; ► zjišťuje se, který je nejhbitější, nejčilejší; (2) obtíž, starost; viz též: *vaina*; (3) (Mex): zboží podomního prodavače; (4) pl. (Kol): děti nakažené tetanem; (5) **dar, o regar una** ~ (Portor): být spokojený, být v dostatku; (6) **echar ~s** (Ven): pronášet narážky; (AM).

varillar, tr. (1) (Ven): cvičit koně; viz též: *varear*; (AM).

varillero, -ra, adj. (1) (Ven): vycvičený pro dostihy; ► o koni; (2) (Portor): odvážný, statečný; (3) (Mex): podomní, pouliční; ► o obchodníkovi; (AM).

variticas, f.,pl. (1) (Ven): rotace člověka kolem vlastní osy; (AM).

varón, m. (1) (Chil): dlouhý a široký trám; (AM).

vascuencia, f. (1) (Kol): nesmysl; viz též: *vacuencia*; (AM).

vaso, m. (1) ~ **de potrero** (Dom): rozdělení pastviny; (AM).

vástago, m. (1) (Kol, Kost): stonek banánovníku; (AM).

vastagosa, f. (1) (Kol): vor, plavidlo; ► vyrobené ze stonků banánovníku; (AM).

vecoso, -sa, adj. (1) (Chil): stále vlhká; ► o půdě; (AM).

veguerío, m. (1) (Kub): místo, kde je mnoho nížin; (2) území, které se skládá z chatrčí pěstitelů tabáku; (AM).

veinte, m. (1) (Chil, Mex): stříbrná nebo měděná mince; ► její hodnota je 20 centů; ■ Var.: *chaucha*; (AM).

veinticinco, m. (1) (Pan): zvláštní druh majoránky; (AM).

vejaminoso, -sa, adj. (1) (Per, Portor): ponižující, týrající; (AM).

vejarano, -na, adj. (1) (Arg, Ekv, Mex, Ven): starý, postarší; (AM).

vejerano, -na, adj. (1) (Kub): starý; viz též: *vejarano*; (AM).

vejigante, m. (← asi *bojigante, bojiganga*) (1) (Portor): směšná maska; ► obuškem bije ty, kteří ji pronásledují; (AM).

vejigón, m. (1) (Kol): plynatá gangréna; ► nemoc dobytka, vyvolaná bakterií *Clostridium chauvoei*; (AM).

vela, f. (1) (StřAm, Dom): bdění; ► u mrtvého; (2) (Mex): napomenutí, výtky, důtky; (3) **aguantar la** ~ (Kub, Mex): tolerovat potrestání; ► bez připomínek; (4) (Kub): dlouho čekat na někoho; (5) **hasta ~ verde** (Ekv, Per): urazit někoho; (6) **hacer fuerza de ~s** (Chil): dát se do díla, do práce; (7) **muchos cabitos de ~ hacen un cirio pascual** (Per, Portor): když se o něco usiluje, většinou se toho dosáhne; (AM).

velacho, m. (1) (StřAm): stánek, krámek; (AM).

velador, m. (1) (Mex): stínidlo; ► na lampě; (2) (Arg, Per, Ven): noční stolek; (AM).

veladora, f. (1) (Mex): hřbitovní svíce; ► z parafínu; (AM).

velar, tr. (1) (Kol, Ekv, Dom): dělat psí oči; (2) (Guat): přilepit se; ► kvůli nečistotě nebo potu; (AM).

velejero, -ra, adj. (1) (Kol: Riohacha): zlomyslný, škodolibý; (AM).

¡veley!, citosl. (1) (Chil): tady to máme, vida; ► vyj. potvrzení; ■ Var: *¡velay!*; (2) **~i no** (Mex): nevidíte; (3) **~i ta** (Mex): podívej se; (AM).

veliz, m. (← angl., fr. *vailse*, „zavazadlo, kufr“) (1) (Mex): příruční zavazadlo; (AM).

velón, -na, adj/subst. (1) adj. (Kol, Ekv, Dom): dělající psí oči; (2) (StřAm): příživnický; (3) m. (Chil, Per): velká svíce; (4) (Mex): lojová nebo parafínová svíce; ► lehce kuželovitého tvaru; (5) **más se aproxima el ~ que el dueño de la olla** (Kol, Ekv): neústupně hájit nějakou věc; (AM).

velorio, m., přenes. (1) (Antil, Arg, Ekv): chabá oslava s malou účastí; (2) (Ven): malý hostinec; (3) **¿ ~s a mí?** (Mex): na mě s tímto?, ty na mě takto?; (4) **creer, o no creer en ~s**

(Kub, Portor): věřit nebo nevěřit pomluvám a podvodům; (5) **ver ~s** (Bol): mít předtuchy, vidění; (AM).

¡velorio!, citosl. (1) (Arg, Kol): no nevím, to snad ne; ► vyj. nedůvěru; (AM).

vellón, m. (1) (Portor): mince; ► s hodnotami 5 a 10 centů; (2) (Pan): mince; ► hodnoty 10 centů; (AM).

vellonera, f. (1) (Portor, Dom): jukebox; ► hudební automat; (AM).

venada, f. (1) **estar pariendo la ~** (Guat): přihodit se (zvláštní úkaz); (AM).

venadear, tr. (1) (Guat): zabít někoho na opuštěném místě; (2) lovit jeleny; (AM).

venado, m. (1) (Ekv): černý obchod, šmelina; viz též: *chivo*; (2) (Ven: Trujillo): marináda na maso; ► z mleté papriky, sezamu a mléka; (3) **hacerse el ~** (Guat): dělat ze sebe hlupáka; (4) **pintar el ~** (Mex): chodit za školu; (5) **correr ~** (Guat): chodit za školu; (AM).

vencerse, zvrat. (1) (Chil): zjistit neužitečnost věci; př.: *la llave está vencida*; (AM).

vendaje, m. (1) (Bol, Kol, Kost, Ekv, Per, Ven): useň; viz též: *yapa*; (2) (Kol): provize; ► mezi obchodníky; (AM).

venduta, f. (1) (Kub, Dom: Cibao): stánek s ovocem a zeleninou; (2) (Kol, Kub, Guat, Ven): bleší trh, dražba; (3) přenes. (Portor): podvodný obchod; (AM).

venta, f. (1) (Chil): stánek s pochutinami; (2) (Dom): obchod s potravinami; (AM).

ventaja, f. (1) (Portor): sladkost; ► z kukuřičné mouky, medu nebo cukru; (AM).

ventajear, tr. (1) (Arg, Kol, Guat, Urug): předčít, překonat, zvýhodnit; ■ Var.: *ventajar*; (AM).

ventajero, -ra, adj. (1) (Arg, Chil, Portor, Urug): chopící se každé příležitosti; ► o člověku; (2) vychytralý; ► o člověku; (AM).

ventajoso, -sa, adj. (1) (Kol, Guat, Mex, Ven): prospěchář; (AM).

venteado, -da, adj. (1) (Per): přehnaně domýšlivý, namyšlený; (AM).

ventear(se), tr/zvrat. (1) tr. (Kol, Portor): ovívat; ► vějířem; (2) (StřAm): cejchovat dobytek; (3) zvrat. (Kol, Ekv, Per, Portor): pyšnit se, vychloubat se; (4) (Arg, Chil, Per, Portor): vandrovat; (AM).

venticuatrino, -na, adj. (1) (Per): nedbalý, lajdácký; (AM).

vento, m., lunf. (1) (Arg): peníze; (AM).

ventolín, m. (1) (Kol: Riohacha): podkroví, půda; (2) okno; (AM).

ventorrillo, m. (1) (Kol, Portor, Ven): stánek, krámk; (AM).

ventorro, m. (1) (Portor): stánek; viz též: *ventorrillo*; (AM).

ver, tr/intr. (1) **de por ~** (Chil): pro zábavu; (2) **en ~emos** (Kol, Kost, Chil, Mex, Per, Portor, Dom, Urug): plánovat dalekou budoucnost; ► používá se také se slovesy *estar* nebo *quedar*; (3) **por ~** (Antil): jen tak; ■ Var.: *de por ver, de a jugando*; př.: *no te ofendas, que lo dije por ver*; (AM).

verada, f. (1) (Ven): květenství hlávka; ► u pampové trávy; *gynerium*; (AM).

veragua, f. (1) (Pan): plíseň na šatstvu; ► způsobená vlhkem; (AM).

veraguarse, zvrat. (1) (StřAm, Kol, Pan): plesnivět vlhkem; ► o šatstvu; (AM).

verbo, m. (1) (Ven): spolek, sdružení apod.; ► zastupuje nějaké množství; (2) **~ de mujeres**: spolek žen; (3) **~ de ganado**: veškerý dobytek; (4) **ingresará en las filas todo ~ de hombres** (Mex): lidé bez rozdílu věku a společenských tříd; (5) **hacer ~s** (StřAm): mluvit jak dlaždič; (AM).

verdad, f. (1) **¡~ buena!** (Mex: Guanajato): na mou duši, na psí uši, na kočičí svědomí; (AM).

verde, m. (1) (Portor): venkov; ► v porovnání s městem; (2) (Arg): pastva, pastvina; (3) (Kol, Ekv): zelený banán; ► v pravém slova smyslu; (4) (Arg): maté, nápoj; př.: *tomar un verde*; (5) **~ pistache** (Kol): síran mědnatý; (6) **~ viche** (Kol): světle zelený; (AM).

verdear, intr. (1) (Arg, Urug): pít maté; (2) (Urug): pást dobytek, vyhnat dobytek na pastvu; (AM).

verdón, -na, adj. (1) (Arg): nazelenalý, zelenkavý; (AM).

verdugo, -ga, adj. (1) (Kub): načervenalý, narudlý; ► o hovězím dobytku; (AM).

verdugón, m. (1) (Bol): díra; ► na oblečení; (AM).

vereco, -ca, adj. (1) (Guat): šilhavý; (AM).

vereda, f. (1) (JižAm): chodník; (AM).

veredón, m. (1) (Arg): široký chodník; (AM).
vergajeada, f. (1) (Ekv): výprask; ■ Syn.: *verguiza*; (AM).
vergajear, tr. (1) (Ekv): bičovat, šlehat; (AM).
verguiza, f. (1) (Ekv): výprask; (AM).
verijón, -na, adj. (1) (Mex): líný; (AM).
veringo, -ga, adj. (1) (Kol): nahý, obnažený; (AM).
veringearse, zvrat. (1) (Kol): vysvléci se; (AM).
vermenear, intr. [Š: *verbenear*, „mravenčit, hemžit se“] (1) (Portor): pohybovat se, hemžit se ve vodě (o červech); (AM).
verolís, m. (1) (Kost): druh rákosu; ► úzký, hladký a tvrdý; viz též: *virulí*; (AM).
verraco, -ca, adj/subst. (1) adj. (Per): blondatý s modrýma očima; (2) m. (Kol): plemenný beran; (3) (Kub): divoké prase; (4) **estar el ~ en la yuca** (Kub): bez zábran, pohodlně; (AM).
verraquera, f. (1) (Kub): opilost, opice; (AM).
verruqa, f. (1) (StřAm): výhodná příležitost, koupě; (2) úspora, šetření; (AM).
versación, f. (1) (Arg): obratnost, zručnost; (AM).
versada, f., hanl. (1) (Arg, Guat, Per, Portor): báseň; ► delší, nepovedená; (AM).
versar(se), intr/zvrat. (1) (Kub, Portor): veršovat, skládat verše; (2) **versearse a** (Mex): oklamat někoho; (AM).

2.2.2 V – JD, BDE

vaca, f. (1) (Am): tlustřoch; (2) ~ **de agua** (Mex): kapustňák; (3) **cambiar la ~ por chiva** (Kub): napálit se, ořidit se; (4) ~ **que cambia de querencia se atrasa en la parición** (Am): moc změny řkodí; (5) **hacer (una) ~**: složit se, dát peníze dohromady; ► na zábavu aj.; (6) **hacer (hacerse) ~** (Per): ulejt se ze řkoly; (7) ~ **huertera** (Ekv): klepna, drbna; (8) **ir en ~** (Am): jít na holport; (9) ~ **de leche (lechera)**¹: dojnice; (10) ~ **de leche (lechera)**²: dojná kráva; ► o výnosném obchodu apod.; (11) ~ **loca** (Ekv): rachejtle; (12) **meter ~** (Kol): napálit; (13) ~ **muerta** (Dom): slaboch, bačkora; (14) **el pago de la ~ atascada** (Am): liřčí vděk; (15) **ser una ~ (echada)** (Kol): nestát za nic, nebýt k ničemu; (16) **ser ~ que no da leche** (Mex): být strařný krkoun; (17) **son ~s** (Kol): to jsou kecy, řvásty; (18) **¡se (le) volvió ~!** (Am): ten pěkně dopad!; (JD).

vacacionar, intr. (← angl.) (1) (Mex): trávit prázdniny; př.: ... *estas personas acudieron a la terminal...para vacacionar... en alguna ciudad del norte...*; (BDE).

vacacionista, m/f. (← angl.) (1) (Mex): turista, rekreant; př.: ... *se calcula que ya hay aquí más de 200 mil vacacionistas...*; (BDE).

vacaje, m. (1) (Am): stádo skotu; (2) krávy na řír, řírné krávy; (JD).

vacaray, m. (1) (Arg): devítiměřící tele; (JD).

vaci, m. (1) (Mex): fláma, flamendr; (JD).

vaciado, -da, adj. (1) (Mex): legrační; (2) **estar ~** (Kol): být na suchu; (JD, BDE).

vaciar(se), tr/zvrat. (1) tr. (Mex): prodřít; ► látku; (2) **¡~ié!**¹ (Ven): ani nápad!; (3) **¡~ié!**² (Ven): to je lež!; (4) ~ **los aniseros a** (Kol): oddělat, odpravit koho; (5) **¡~ié sapo!** (Ven): až naprří a uschne!; (6) zvrat. (Mex): prodřít se; ► o látce; (7) ~ **como una tapara** (Ven): řvanit jako koza před smrtí, všechno vyklopit; (JD).

vacilada, f. (1) (Kub): otravování; (2) (Mex): flámování; (3) **dar una ~ a** (Kub): otravovat koho; (JD).

vaciladera, f. (1) (Kub): váhavost; (JD).

vacilador, -ra, adj/subst. (1) adj. (Kub): legrační; (2) (Mex): flámující, namazaný; (3) m. (Kub): řumil; (4) (Mex): fláma, flamendr, mazavka; (JD).

vacilar, tr/intr. (1) intr. (Kub): očumovat, řumět; př.: *vacilar los pies a* (řumět komu na nohy); (2) tr. (Mex): dopalovat koho, dělat si legraci z koho; (JD). • (3) intr. (Mex, Ven): bavit se, flámovat; (BDE).

vacile, m. (1) (Kub): legrace; př.: *me formaron un vacile* (udělalí si ze mne legraci); (2) (Mex): flákání, flámování; (JD).

vacilón, -na, adj/subst. (1) adj. (Mex; StřAm): flámující; (2) (Portor): namazaný; (3) **andar de ~** (Mex): flámovat; (4) m. (Kub, StřAm; Mex): zábava, legrace; př.: *coger un vacilón* (užit si, pobavit se); (5) (Mex): flám, flámování; (6) (Kub, Mex): fláma, flamendr; (JD; BDE).

vacío, -ía, adj. (1) (Kol): holý, nenamazaný; ► chléb aj.; př.: *beber (comer) vacío* (pít, jíst bez chleba); (JD).

vacuencias, f., pl. (1) (Dom): prázdné tlachání, plácání; př.: *hablar vacuencias* (plácát nesmysly); (JD).

vacuente, adj. (1) (Dom): tlachající, plácající; ► mluvící nesmysly; (JD).

vacunación, f. (1) **le prendió la ~** (Arg): je v jiném stavu; ► o ženě; (JD).

vacunadura, f. (1) (Am): očkování; (2) neřtovička; ► po očkování; (JD).

vacunatorio, m. (1) (Chil): vakcinační ambulance; (JD).

vadeada, f. (1) (Am): brodění; ► řeky aj.; ■ Var.: *vadeaje*; (JD).

vadeo, m. (1) (Am): brodění, přebroďění; (JD).

vaga, f. (1) (Arg): fuchtle; (JD).

vagada, f. (1) **de una ~**¹ (Portor): najednou, naráz; (2) **de una ~**²: na jedno posezení; ► sníst; (JD).

vagamundería, f. (1) (Am): toulání; (JD).

vagamundero, m. (1) (Kol): tulák; (JD).

vagante, adj. (1) (Bol): neobděláný, ležící ladem; ► o poli apod.; (JD).

vagón, m. (1) **de a** ~ (Dom): prima, skvělý; (2) ~ **dormitorio** (Arg): lůžkový vůz; (3) ~ **tanque** (Am): cisternový (kotlový) vůz; (JD).

váguído, m. (1) (Am): závrat, mdloby; (JD).

vaina, f. (1) (Am; Kol, Ven): křáp, krám, věc, věcička; př.: *pásame esa vaina* (podej mi to); (2) (Kol): náhoda; (3) (Chil): pumpnutí; ► o peníze; (4) (Guat): kožený prst; (5) (Hond): poutko; (6) **correr con la ~ a** (Am): nahnat komu; (7) **echar la ~ a** (Kol): udělat podraz komu; (8) **echar ~s a**: dělat si legraci z koho; (9) **machete, éstate en tu ~** (Nik): nestrkej nos, do čeho ti nic není; (10) ~ **de haba** (Am): bezcenný krám; (11) **hacer ~s** (Mex): provádět (dělat) lumpárny; (12) **hay ~** (Am): to je otrava; (13) **miren la ~ que nos hemos buscado**: to jsme si to zavařili!; (14) **salirse de la ~**: vybuchnout; ► ztratit trpělivost, hlavu; (15) **ser una ~** (Mex): mít za ušima; (16) **ser muy ~** (Am): otravovat, jít na nervy; (17) **es muy (un) ~**: je to otravný chlap; (JD). • (18) (Chil): otravování, vyrušování, obtěžování; př.: *entonces, la vaina es así: solicitud denegada, no hay dónde ir*; (BDE).

vainada, f. (1) (Am): ničemnost, lumpárna; (JD).

vainear, intr. (1) (Mex): provádět lumpárny; (JD).

vainetilla, f. (1) (Per): otrava, otravování; př.: *¡qué vainetilla!* (to je otrava!); (JD).

vainica, f. (1) (Kost): fazolové lusky; (JD).

vainillar, intr. (1) (Am): ažurovat; ► látky; (JD).

vainita, f. (1) (Ven): fazolový lusk; (JD).

vajear, intr. (1) (Kub): ovlivnit sugescí; (2) omámit; (3) vydechovat výpary; (JD).

valdivia, f. (1) (Kol): projímadlo; (2) (Ekv): valdivia; ► pták; př.: *cuando canta la valdivia es porque tu muerte está cercana* (už ti zvoní hrana); (4) **de ~** (Chil): pro nic za nic; (JD).

valdiviano, m. (1) (Chil): česnekové jídlo; (JD).

valdivieso, -sa, adj. (1) **de ~** (Am): zadarmo, pro nic za nic; (JD).

vale, m. (1) (Am; Mex, Ven): kamarád, kumpán, kámoš; př.: *vale corrido* (starý kumpán); *medio vale* (dobrý kámoš); *¿Qué hacemos, vale? –No sé.*; (2) (Chil): pokladniční blok, paragon; (3) (Dom): kmotr; (4) **ser ~ con¹** (Kol): být zadobře s kým; (5) **ser ~ con²**: mít vliv na koho; (6) **ser ~s** (Dom): jít na holport v čem; (JD; BDE).

valedor, m. (1) (Am): kamarád, kumpán; (2) (Ven): obch. ručitel; (JD).

valedura, f. (1) (Mex): přízeň, ochrana, podpora; př.: *hacer una valedura a* (udělat, prokázat komu laskavost); (JD).

valemadrista, adj/subst. (1) adj. (Mex): apatický, netečný; (2) m.: cynik; př.: *en la (Colonia) Jaramillo, la gente más dejada de la mano de Dios, la más brava, la más valemadrista, provenía de Guerrero*; (BDE).

valenciana, f., pl. (1) (Mex): záložky kalhot; př.: *descubriendo varias menudas manchas de sangre en la valenciana de la pierna derecha del pantalón*; (JD, BDE).

valenteada, f. (1) (Mex): podpora, pomoc; (JD).

valentón, m. (1) (Mex): řemen; (JD).

valer, tr/intr. (1) **no ~ un cacahuete** (Mex): nestát za zlámanou grešli (za kozí bobek); (2) **no ~ un cacao** (Am): nestát za zlámanou grešli (za kozí bobek); (3) **no ~ ni calé** (Ekv): nestát za zlámanou grešli (za kozí bobek); (4) ~ **cuartilla** (Mex): být za babku; (5) **no ~ un cuerno (un chile)** (Guat): nestát za zlámanou grešli; (6) ~ **un disparate** (Chil): být nekřesťanský drahý; (7) **no ~ una gorda (un gorrión, una guayaba) podrida** (Dom): nestát za zlámanou grešli (za kozí bobek); (8) **no ~ ni nicle** (Ekv): nestát za zlámanou grešli; (9) **más ~le pan con amor que gallina con dolor** (Mex): lépe žít v chudobě nežli v porobě; (10) **no ~ una papa** (Am): stát za starou belu; (11) **de los que no ~le la pena** (Mex): pořádný, velký; (12) **no ~ una tusa** (Am): nestát za nic (za fajfku tabáku); (JD). • (13) **no se ~** (Mex): je to nespravedlivé; př.: *no se vale que estén haciendo esto a los mexicanos*; (14) **me ~ (madre)**: je mi to putna, je mi to šumák (šumafuk); ► vyj. nezájem; (15) **me ~ gorro (sombrilla)**: je mi to putna, je mi to šumák (šumafuk); ► vyj. nezájem; př.: *todo esto vale gorro; las fechas me valen sombrilla – dijo Félix*; (BDE).

valezón, m. (1) (Ven): přítel, kolega; (BDE).

valichú, m. (1) (Am): rohatý; ► čert; (JD).

valido, m. (1) (Am): oblíbenec, miláček; (JD).

valiente, adj. (1) **pagar con un ~** (Mex): sprostě vynadat; (JD).

valijería, f. (1) (Am): brašnárství; (2) brašnárské zboží; (JD).
valijero, m. (1) (Am): brašnář; (JD).
valón, m. (1) (Mex): kožený třmen; (JD).
valona, f. (1) (Am): přistřižnutá hřiva; (2) **hacer la ~** (Ekv): ostříhat hlavu, přistřižnout hřivu; (3) **hacer la (una) ~ a** (Mex): píchnout komu; ► poskytnout pomoc (ochranu) komu; (JD).
valonar, tr. (1) (Am): ostříhat; ► hřivu; (JD).
valonear(se), intr/zvrat. (1) intr. (Mex): hodit sebou; ► pospíšet si; (2) zvrat. (Am): sebrat, chytit; ► při jízdě; (JD).
valorización, f. (1) (Am): ocenění, odhad; (JD).
valorizar, tr. (1) (Am): zdražit; (JD).
valse, m/f. (1) (Am): valčík; ► tanec; (JD).
valuable, adj. (1) (Am): cenný, hodnotný; (2) ocenitelný; (JD).
valuar, tr. (← angl.) (1) (Mex): ocenit, odhadnout; př.: *su casa...está valuada en más de 30 millones de pesos*; (BDE).
valumar, tr. (1) (Am): obtěžkat; (JD).
valumia, f. (1) (Am): hromada; (JD).
valumoso, -sa, adj. (1) (Am): obrovský, veliký, velikánský; (2) rozbujelý, rozplevelý; ► o rostlině; (3) (Ven): domýšlivý, pyšný; (JD).
valla, f. (1) (Am): místo pro kohoutí zápasy; př.: *vallas de gallos*; (2) **se cayó (se hundió) la ~** (Kub): byl tam hrozný kravál; (JD).
vallado, m. (1) (Mex): příkop; (2) (Portor): venkovský přivandrovalec; (JD).
vallar, m. (1) (Kub): reklamní tabule; ► u silnice aj.; (JD).
valle, m. (1) (Par): kraj; př.: *él es de mi valle* (ten je od nás); (JD).
vallero, -ra, adj. (1) (Mex): údolní; (JD).
vallino, -na, adj. (1) (Per): údolní; (JD).
vallista, adj/subst. (1) adj. (Am): údolní, pocházející z údolí; (2) m/f. (Kol): obyvatel(ka) údolí, dolňák, dolňačka; (JD).
valluno, -na, adj/subst. (1) adj. (Kol): údolní, pocházející z údolí; (2) m/f.: obyvatel(ka) údolí, dolňák, dolňačka; (JD).
vanarse, zvrat. (1) (Am): nedozrát; př.: *el fruto se vanó*; (JD).
vandalaje, m. (1) (Am): vandalství, banditství; (JD).
vanearse, zvrat. (1) (Kol): nedozrát; (2) zhatit se, přijít nazmar; (JD).
vanguardia, m. (1) (Kub): vzorný pracovník; př.: *el vanguardia de la escuela* (vzorný učitel); (JD).
vánite, m. (1) (Kub): pudřenka; ■ Var.: *vanity*; (JD).
vapor, m. (1) (Am): špička tága; (2) (Kub): otravný chlap; (3) **llevar (tener) mucho ~**: být namazaný (pod párou); ► opilý; (JD).
vaporadora, f. (1) (Portor): parní sušák kávy; (JD).
vaporino, m. (1) (Kol): lodník, námořník; (2) (Chil): cestující; ► na parníku; (JD).
vaporizo, m. (1) (Mex): pára, dech; (2) teplo; (JD).
vaqueada, f. (1) (Mex): sehnání; ► dobytka; (JD).
vaqueano, -na, adj. (1) (Am): zkušený; ► v zemědělských pracích; (JD).
vaquear, tr. (1) (Am): sehnat; ► zatoulaná dobytčata; (2) pást; (3) (Mex): zkrotit koho; (JD).
vaquera, f. (1) (Am): jízdní sedlo; (2) velká ostruha; (JD).
vaquerada, f. (1) (Mex): honáci; ► dobytka; (JD).
vaquerear, intr. (1) (Per): ulejšvat se; ► ze školy; (JD).
vaquería, f. (1) (Am): zacházení s dobytkem; (2) díž; (3) (Mex): lidová veselice; (JD).
vaquerillos, m., pl. (1) (Mex): sedlové tašky; (JD).
vaquero, m. (1) (Ven): bič; (JD).
vaquerón, m. (1) (Ven): měch; (JD).
vaqueta, f. (1) (Kub): kožená bota; (2) (Portor): obtahovací řemen; (JD).
vaquetilla, f. (1) (Am): jemná teletina; ► kůže; (JD).
vaquetón, -na, adj/subst. (1) adj. (Mex): nestydatý; (2) jako vůl; ► pomalý, těžkopádný; (3) m. (Kub): jemná teletina; ► kůže; (4) (Mex): drzoun; (JD).
vaquetudo, -da, adj. (1) (Mex): drzý; ► jak opice; (JD).

vaquilla, f. (1) (Am): jalovička; ► kráva; (2) pl. (Arg): amatérské býčí zápasy; př.: *ir a las vaquillas* (jít na býčí zápas); (JD).

vaquillona, f. (1) (Am): kráva; (JD).

váquiro, m. (1) (Kol): pekari; ► divoký vepř; ■ Var.: *vaquira, váquira*; (JD).

vara, f. (1) (Kub): prut; př.: *vara de pescar* (rybářský prut); (2) tyčka; ► hubená osoba; (3) (Per): pendrek, obušek; (4) **echarle una** ~ (Kub): vyprovodit na poslední cestě; ► nebožtíka; (5) **estar cortando ~s** (Am): koukat do prázdna; (6) ~ **de premio**¹ (Am): máje; ► stožár na šplhání; (7) ~ **de premio**²: štístko; (8) ~ **de tarea** (Kub): políčko; (9) ~ **en tierra**: přístřešek; (10) ~ **de topear** (Chil): tyč na uvazování koní; (11) ~ **de tumbar gatos (limones)** (Kub): tyčka, bidlo, čahoun; př.: *parece una vara de tumbar gatos* (je jak bidlo, čára); (JD).

varadero, m. (1) (Am): mělčina; (JD).

varado, -da, adj/subst. (1) adj. (Am): na suchu; ► bez peněz; (2) **andan ~s** (Chil): je jich plno (habaděj); (3) **estar ~¹** (Am): být na suchu (švorc); (4) **estar ~²**: zůstat stát; ► o autu; (5) **quedarse ~** (Am): zůstat trčet (stát), uváznout; (JD). • (6) f. (Kol): porucha, havárie, závada; př.: *una varada se puede evitar; exija guayas y cables de buena calidad*; (BDE).

varal, m. (1) (Arg): stojan; ► na sušení soleného masa; (JD).

vararse, zvrat. (1) (Am): ztroskotat, uváznout; ► o lodi; (2) zůstat stát (trčet); ► o autu; (3) být na holičkách; (4) být na dlažbě; ► o zaměstnanci; (JD). • (5) (Kol): porouchat, pokazit, poškodit; (BDE).

varazón, f. (1) (Am): tyče; (2) (Chil): hejno; ► ryb aj.; př.: *la varazón de pejerreyes*; (JD, BDE).

vare, m. (1) (Ekv): napálení; (JD).

vareador, m. (1) (Am): trenér; ► koní; (JD).

varear, tr. (1) (Am): trénovat; ► koně; (JD).

varejón, m. (1) (Am): prut; (2) (Kol): šalvěj; ► rostlina; (3) (Mex): holá větev; př.: *echar varejón* (mít holé větve); (JD).

varejonada, f. (1) (Mex): rána (švihnutí) holí (tyčí, prutem); př.: *dar una varejonada* (natřít holí, tyčí, prutem); ■ Var.: *varejonazo*; (JD).

varejonear, tr. (1) (Mex): šlehat prutem; (JD).

vareque, m. (1) (Am): palisáda; (JD).

vareta, f. (1) (Kub): tyčka, bidlo, dlouhán; (2) **andar de ~** (Mex): chodit od ničeho k ničemu, flákat se; (JD).

varete, m. (1) (Kost): modřina; (JD).

varí, m. (1) (Am): moták, pilich šedý; ► dravý pták; (JD).

varilaje, m. (1) (Mex): zboží; ► podomního obchodníka; (JD).

varilero, m. (1) (Mex): podomní obchodník; (JD).

varilla, f. (1) (Kol): křeče dětí; (2) (Hond): klíční kost; (3) (Ven): otravování; (4) **dar una ~** (Portor): zaflámovat si, dát si do nosu; (5) **echar ~s** (Ven): dělat narážky; (JD).

varillar, m. (1) (Chil): kostra; ► deštníků aj.; (JD).

varillero, m. (1) (Mex): podomní obchodník; (2) (Portor): chlubil; (JD).

varita, m. (1) (Arg): pendrekář; (JD).

variticas, f., pl. (1) (Ven): otáčení; (JD).

varo, m. (1) **poco** ~ (Kub): ani pětník; (JD).

varón, m. (1) (Am): kůl, trám; (JD).

varonera, f. (1) (Kub): žena rodící samé syny; (JD).

vascuencia, f. (1) (Kol): nesmysl, hloupost; (JD).

vaselino, m. (1) (Kol): štráfek; ► frajer; (JD).

vasero, m. (1) (Kub): stojan; ► na nádobí, na mísy; (JD).

vástago, m. (1) (Ven): kmen banánovníku; (JD).

vastaguear, intr. (1) (Am): rašit, vyrážet; ► o rostlinách; (JD).

vatro, m. (1) (Chil): orobinec; ► rákosí; (JD).

¡vaya!, citosl. (1) (Am): poslyšte!; (2) **¡~ si no!** (Guat): ale kde!; (JD).

ve, f. (1) (Urug): vé; ► hláska; (2) ~ **baja (corta)** (Urug): valencijské vé; př.: *«Nena, llegó tu novio», decía la tía, ... pronunciado la ve corta como sólo consiguen hacerlo ciertas maestras de primer grado*; (3) ~ **chica** (Mex): valencijské vé; viz též: *be alta (grande, larga)*; (4) **doble**

~ (Am, Chil): dvojité vé; ► hláska; př.: *por riguroso turno, todos tienen que limpiar el water; y así, un día el señor Zanetta dirige el conjunto en Hamlet y Norah Rollan, née Fanny Rabinovich, limpia el doble ve-ce; otro día el denominado Zanetta limpia el doble ve-ce...*; (BDE).

vecindad, f. (1) (Mex): patio, dvůr; (JD). • (2) pavlač; př.: *existe una zona de vecindades a la que población llama «La Marranera»*; (BDE).

vecindaje, m. (1) (Arg): sousedství; (2) sousedé; (3) domovské právo; (JD).

vecino, m. (1) (Mex): policajt; (JD).

vecino del norte, m. (1) (Mex): U. S. A.; př.: *...el vecino del norte se compromete a...*; (BDE).

védil, m. (1) (Chil): mastnota; ► z vlny; (JD).

veedor, m. (1) (Kub): hlídač; (JD).

vega, f. (1) (Kub): plantáž; př.: *vega de tabaco* (tabáková plantáž); (2) (Chil): bažina; (3) (Ekv): naplavená půda; ► břehu řeky; (4) (Mex): mokřina; (JD).

vegada, f. (1) a las ~s (Am): někdy, občas; (JD).

vegoso, -sa, adj. (1) (Chil): vlhký; ► o terénu; (JD).

veguerío, m. (1) (Kub): tabákové plantáže; (2) baráky; ► dělníků na plantáži; (JD).

veguero, m. (1) (Kub): pěstitel tabáku; (JD).

veinte, m. (1) (Am): dvacetník, dvacetcent; (JD).

veintenio, m. (1) (Mex): dvacetiletí; (JD).

vejaminoso, -sa, adj. (1) (Per): trýznivý; (2) ponižující; (JD).

vejarano, -na, adj. (1) (Am): staříčkový, prastarý; (JD).

vejiga, f. (1) (Kub): cimprlinka, mimino; (JD).

vejigante, m. (1) (Portor): maškara, strašidlo; (JD).

vejigo, m. (1) (Kol): tolita, klejicha lékařská, vlašovičnický; ► rostlina; (2) (Kub): cimprlínek, mimino, cvrček, cvoček; (JD).

vejuco, -ca, adj. (1) (Ven): staříčkový; (JD).

vela, f. (1) (Arg): otrava; př.: *¡qué vela!*; (2) pl. (Kub): svíčka; ► u nosu; (3) (Mex): vynadání; (4) **aguantar la ~¹** (Arg): mít malér kvůli komu; (5) **aguantar la ~²** (Am): dostat vynadáno; (6) **dar (echar) una ~ a** (Mex): vynadat komu; (7) **estar hecho una ~** (Ekv): být jak hastrman; ► zmáchaný; (8) **hacer fuerza de ~** (Chil): usilovat o co; (9) **tener la ~** (Arg): snášet koho; (10) **venir (volver) con las ~s rotas** (Mex): dopadnout zle; (JD).

velacho, m. (1) (Am): bouda; ► kramářská; (JD).

veladero, m. (1) (Ven): posed; (JD).

velador, m. (1) (Am): noční stolek; př.: *al ver aparecer su marido... dejó el pote en el velador...*; (2) (Mex): stínidlo, koule; ► lampy; (JD). • (3) (Mex, Ven): dozorce, hlídač; př.: *... del velador... que está al cuidado de las bodegas de...*; (BDE).

veladora, f. (1) (Mex): svíčka, svíce; př.: *debe depositar un peso ... para comprarle una veladora a la Virgen*; (BDE).

velar, tr. (1) (Am): doprošovat se; ► pohledem; (JD).

velatorio, m. (1) (Kub): nudná zábava; (JD).

¡velay!, citosl. (1) (Am): no ne!; (JD).

¡vele!, citosl. (1) (Chil): hele!; (JD).

velero, m. (1) (Chil): letlampa, opalovací lampa; (JD).

veleta, f. (1) (Chil): tyčka; ► o osobě; (JD).

veletería, f. (1) (Chil): přelétavost, nestálost, vrtkavost; (JD).

velís, m. (← fr.) (1) (Mex): kuffík; ■ Var.: *veliz*; př.: *sólo metió en un veliz lo indispensable...* (JD, BDE).

velocista, m. (1) (Kub): cyklista; (JD).

velón, -na, adj/subst. (1) adj. (Am): příživnický; (2) (Ven): dotěrný, neodbytný; (3) m. (Am): tlustá lojová svíce; (4) příživník; (JD).

veloriente, m. (1) (Per): účastník smuteční hostiny; (JD).

velorio, m. (1) (Am): nudný večírek, nudná zábava; (2) **¿~s a mí?** (Am): s takovou vy na mě?; (3) **dan tremendos ~s** (Kub): člověk by se tam uzíval nudou; (4) **ver ~s** (Bol): mít vidění; (JD).

velutina, f. (1) (Mex): jemný pudr; (JD).

vena, f. (1) **estar de** ~ (Kub): být v ráži; (JD).

venada, f. (1) **está pariendo la** ~ (Guat): svítí slunce a prší; (JD).

venadear, tr. (1) (Am): oddělat, odpravit; ► zabít; (2) (Guat): lovit; ► vysokou; (JD).

venadero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Ekv): vycvičený na lov na vysokou; ► o psu; (2) vhodný pro lov vysoké; ► o pušce; (3) m.: oblíbené místo vysoké zvěře; (JD).

venadillo, m. (1) (Mex): mahagon; ► strom; (JD).

venadito, m. (1) (Chil): jelínek puđu; (JD).

venado, m. (1) (Kub): jelenice; ► kůže; (2) (Ekv): podloudnictví, pašeráctví; (3) **estar en la cola de un** ~ (Mex): viset na vlásku; (4) **hacerse el** ~ (Guat): tvářit se hloupě; (5) **pintar el** ~ (Mex): chodit za školu; (JD).

vencer, tr. (1) (Am): kývat se, klonit se; př.: *esta silla se vence del lado derecho*; (2) (Chil): opotřebovat se; (JD).

vendaval, m. (1) (Kub): uličník; (JD).

vender, tr. (1) (Kub): doběhnout, napálit; př.: *le vendí* (doběh jsem ho); (2) ~ **el barco a la escuela**: praštit (seknout) školou; (3) ~ **la cajetilla**: utéct za kopečky (přes moře); ► emigrovat; (4) ~ **dió el cajetín**¹: už je za mořem; ► utekl z Kuby; (5) ~ **dió el cajetín**²: už je pod drnem; ► umřel; (6) ~ **dió el cajetín**³: sekl (praštil) s prací; (7) **te ~do el barco (cajetín)**: kašlu na tebe; (8) ¡**vénde!**: plav!, jdi od toho!, nech toho!; (9) ~ **lista**: sbalit; ► děvče; (10) ¡**vaya a ~ pescado!**: jděte do háje!; (JD).

venduta, f. (1) (Am): dražba, aukce, veřejný prodej; (2) (Kub): zelinářský krámeček; (3) (Portor): napálení; ► při prodeji; (JD).

vendutero, m. (1) (Am): účastník dražby, vydražovatel; (2) (Kub): zelinář; (JD).

venia, f. (1) (Am): salutování; (2) **hacer la** ~: vojensky zdravít, salutovat; (JD).

venir, intr. (1) **vengo como para que me toreen** (Guat): jsem strašně naštvaný; (JD).

venpermutar, tr. (1) (Kol): nabídnout k prodeji (směně); př.: *venpermuto moto Honda*; (BDE).

venta, f. (1) (Am): stánek, krámeček; (2) (Mex): značkovací železo; (3) ~ **al (por) mayor** (~ **por mayor**, ~ **al mayoreo**): prodej ve velkém; (4) ~ **al (por) menor** (~ **por menor**, ~ **al menudeo**): prodej v malém; (5) **poner (dar) en ~ a remate** (Am): vydražit; (JD).

ventajar, tr. (1) (Am): mít (získat) výhody, zajistit si výhodu (prospěch); ■ Var.: *ventajear*; (JD).

ventajero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Am; LaPla): prospěchářský; př.: *los ricos son insensibles y ventajeros*; (2) prohnaný; (3) m/f.: prospěchář(ka); (4) filuta; (JD; BDE).

ventajismo, m. (1) (Am): prospěchářství; (2) prohnanost; (JD).

ventajoso, -sa, m/f. (1) (Am): prospěchář(ka); (JD).

ventana, f. (1) ~ **miami** (Am): dílkové sklapovací okno; (2) mýtina; (3) (Kub): víčko oka; (JD).

ventanazo, m. (1) (Mex): dostaveníčko u okna; (JD).

ventanear, intr. (1) (Am): mít dostaveníčko u okna; (JD).

ventaneo, m. (1) (Am): dostaveníčko u okna; (JD).

ventanillero, m. (1) (Kub): úředník u přepážky; (JD).

ventear(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Am): setřást pronásledovatele; (2) intr.: větrat, ovívat, foukat; (3) tr.: označkovat; ► dobytče; (4) zvrat.: být do větru, nezdržet se doma; (5) nafukovat se; (JD).

ventero, m. (1) (Am): podomní obchodník; (JD).

ventestate, m. (1) **al** ~ (Chil): bez pomoci; (JD).

venticuatrino, -na, adj/subst. (1) adj. (Per): darebácký; (2) m.: lump, darebák; (JD).

ventila, f. (1) (Mex): větrací okénko; př.: *fue cómodo viajar en el viejo autobús porque tenía ventiladores, ventilas, cortinas y forros en cada asiento*; (BDE).

vento, m. (1) (Arg): prachy, mergle; (JD).

ventola, f. (1) (Mex): nápad; př.: *le ha dado la ventola de* (napadlo ho, dostal nápad, že, aby); (JD).

ventolada, f. (1) (Portor): vichřice, vichr; př.: *pasado el peligro, y porque la ventolada destruyó su casita...*; (BDE).

ventolera, f. (1) (Kub): vichr; (2) (Mex): větry; ► bzdění; (JD).

ventolín, m. (1) (Kol): podkroví; (JD).

ventolina, f. (1) (Am): poryv; (JD).

ventorrillo, m. (1) (Am): krámek; ; ■ Var.: *ventorro*; (JD).

venturero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Mex): mimořádný, nečekaný; (2) **mango** ~ (Kub): mango dozrálé mimo sezónu; (3) **piña ~ra**: ananas dozrálý předčasně (pozdě); (4) m. (Mex): trhovec; (JD).

ver(se), tr/intr/zvrat. (1) **a ~ si como roncan duermen** (Mex): jen aby!, to bych rád viděl!; (2) **no ~ la cara a Bolívar** (Ven): nemít ani vindru; (3) ~ **chuela a** (Mex): dělat si legraci z koho; (4) **de por** ~ (Chil): jen tak, z legrace; (5) **aún está en ~emos** (Am): to se ještě uvidí, to je ještě hudba budoucnosti; (6) **tan tanto que lo han de** ~ (Am): je tak hloupý, až to bučí; (7) **no veo las santas horas de terminar** (Kub): trvá to věčnost; (8) **vea Vd. no más** (Mex): co si to myslíte!; (9) **no ~ ni el polvo**: vzít nohy na ramena; (10) **por** ~ (Am): jen tak, z legrace; (11) **quedar en ~emos**: být ještě v daleké budoucnosti; př.: *eso queda en veremos* (to se ještě uvidí); (12) **no ~ sol** (Ven): být namol; (13) ~ **taritas**: vidět strašidla; (14) **vengan para que vean** (Ekv): pojd'te se podívat; (15) **ahí nos vemos** (Mex): tak se měj zatím dobře; (16) ~ **claro**: mít jistotu; (17) **se le ve el cobre** (Am): není, jak se dělá; (18) **nos vemos mañana**: na shledanou zítra; (19) **no se le ve ni el polvo**: ten upaluje!; (JD). • (20) **¡viera(s)! ¡vieran!, ¡hubiera(s) visto!, ¡hubieran visto!** (Mex, Chil): kdybys viděl!, kdybys býval viděl!, Měl(i) bys(te) vidět!; př.: *vieras cómo impresioné a los de Ovando, Federico; el padre Azócar me estuvo mostrando los proyectos de la Ciudad del Niño ¡son preciosos! ¡viera que ventanales!; cuando pienso en mi juventud, tan distinta ... hubieras visto los uniformes que se usaban entonces, aquellos penachos y los cascos; esas calles, ¡hubieran visto!*; (21) **¿viste? (¿vio?, ¿vieron?)** (Chil, LaPla): víš jak; ► pomocné slůvko, v řeči; př.: *estuvo a punto de ofrecerse voluntariamente, pero no lo hizo, ¿viste?*; (22) ~ (Mex): dívat se; př.: *... uno de mis amigos me dio un codazo y me dijo que volteara ... lo hice y encontré todavía al licenciado viéndome*; (23) ~se (Chil, Kol): vypadat; př.: *¡qué ridícula te ves con ese vestido con tantos vuelitos!; con la gorra puesta, mi mayor se ve diez años más joven*; (BDE).

veragua, f. (1) (Pan): fleky, plesnivina; (JD).

veraguarse, zvrat. (1) (Kol): zplesnivět; ► o prádle aj.; (JD).

veralca, f. (1) (Chil): kůže lamy; ► jako koberec; (JD).

veraneadero, m. (1) (Kol): letní pastva; (JD).

veranear, intr. (1) (Mex): sedět v chládku, být zabásnutý; (JD).

veranero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Am): letní; (2) m.: letní pastviště, pastviny; (3) (Ekv): vrabec; (JD).

veranillo, m. (1) (Am): krátké období dešťů; (2) ~ **de San Juan** (Am; Ekv): babí léto; (3) ~ **del Niño** (Ekv): vánoční sucho; (JD; BDE).

veranito, m. (1) (Am): krátké období sucha; př.: *veranito de San Juan* (doba sucha); (JD).

verano, m. (1) (Am): období sucha; (JD).

verbo, m. (1) (Ven): stádo; př.: *verbo de ganado*; (2) **hacer ~s** (Am): nadávat, proklínat, klít; (JD).

verdad, f. (1) **una ~ más grande que el Moracana** (Am): pravda pravdoucí; (JD).

verde, m. (1) **entre ~ y seco** (Am): nanicovatý; (2) ~ **viche** (Kol): světlezelený; (3) (Am): venkov; př.: *ir al (para el) verde* (jít na venkov); (4) čaj maté; př.: *tomar un verde* (pít maté); (5) zelený banán; (6) (Arg): pastvina; (7) (Chil): policajt, polda, fízl; (8) (Kub): bažant, ucho; ► o vojáku, vojínovi; (9) **le pusieron la ~**: dali mu padáka; ► vyhodili ho; (10) **tiene la ~ puesta**: už mu koukají na paty; (11) **sigue que tienes la ~**: nezacláněj, jdi o dům dál; (JD).

verdear, intr. (1) (Arg): pít čaj maté; (JD).

verde - olivo, m. (1) (Kub): hovor. voják; (JD).

verdín, m. (1) (Mex): kořalka; ► mátová aj.; (JD).

verdón, -na, adj/subst. (1) adj. (Arg): zelený, nazelenalý; (2) m.: zvonek zelený; ► pták; (JD).

verdugón, m. (1) (Am): puchýř, odřenina, oděrka; (2) (Bol): trhlina, díra; (JD).

vereda, f. (1) (Am; Per): chodník; př.: *el tranvía logró detenerse, y el conductor saltó a la vereda*; (2) (Chil): jízdní dráha; (JD; BDE). • (3) (Kol): správní oblast; př.: *tiene usted una semana para abandonar esa vereda*; (BDE).

veredón, m. (1) (Arg): široký chodník; (JD).

vergajo, m. (1) (Kol): ničema, lump; (JD).

vergonzante, adj. (1) (Per): zchudlý, zruinovaný, ožebračený; (JD).

vergonzosa, f. (1) (Am): mimóza; ► keř; (JD).
vergueada, f. (1) (Mex): bití býkovcem; (JD).
verguiza, f. (1) (Ekv): výprask; (JD).
veri, m. (1) (Chil): mastnota, špína; ► vlny; (JD).
verificativo, m. (1) **tener** ~ (Mex): konat se, uskutečnit se; př.: *en la asamblea de la ANUIES que tuvo verificativo en Culiacán ...*; (JD, BDE).
verija, f. (1) pl. (Am): slabiny; ► u koně; př.: *apretar las verijas a un caballo* (stisknout slabiny koně); (2) (Kub): stydká kost; ► hovor.; (JD).
verijón, -na, adj. (1) (Mex): lenivý; (JD).
veringo, -ga, adj. (1) (Kol): nahatý; (JD).
veringuearse, zvrát. (1) (Kol): svléct se do naha; (JD).
vermenear, intr. (1) (Portor): hemžit se červy; (JD).
vermouth, f. (← fr.) (1) **tanda** ~ (Ekv; Kol, Chil, Per, LaPlá, Urug): divadelní matiné; ■ Var.: *vermut, vermú*; př.: *y me llevó al Solís, a la vermut claro, porque de noche yo me duermo*; (JD; BDE).
veroco, m. (1) **ya está de ella hasta los mismos** ~s (Kub): má jí už plné zuby; (JD).
verónica, f. (1) (Am): štetka, dorota; (2) (Chil): černý plášť; ► žen; (JD).
verra, m. (1) (Kub): trouba, hlupák; (JD).
verracada, f. (1) (Am): pitomost; (JD).
verracó, -ca, adj/subst. (1) adj. (Kol): skvělý; (2) (Am): pitomý; (3) (Per): blondatý, modrooký; (4) m. (Am): prase; ► i hanl. o osobě; (5) (Kol): plemenný beran; (6) (Kub): pitoma, trouba; (7) **estar como el ~ en la yuca**: mít se jako prase v žitě; (JD). • (8) (Kol): výjimečný, neobyčejný; ► o člověku; př.: *es una vieja verraca; usted es santandereano, usted es verraco*; (BDE).
verraquera, f. (1) (Kub): opice; ► ožralost; (JD).
verraquería, f. (1) (Kub): pitomost, hovadina; (JD).
verraquero, m. (1) (Kub): lovecký pes; ► na lov divokých prasat; (JD).
verruga, f. (1) (Am): šťastná náhoda; (2) pokladnička, střádanka, prasátko; (JD).
versación, f. (1) (Am): obratnost, znalost; (JD).
versada, f. (1) (Am): veršičky, básnička; př.: *esas versadas suyas*; (JD).
versar(se), intr/zvrát. (1) intr. (Kub): veršovat; (2) zvrát. (Mex): dělat si legraci z koho; (JD).
versátil, adj. (1) (Mex): mnohostranný; ► o umělci; (JD).
versatilidad, f. (1) (Mex): přizpůsobivost; (JD).
verseada, f. (1) (Arg): veršování; ► hanl.; (JD).
versearse, zvrát. (1) (Mex): dělat si legraci z koho; (JD).
verso, m. (1) **echar** ~ (Am): řečňovat, kázat; (JD).
vertedero, m. (1) (Arg): svah; (JD).
vertical, adj. (1) (Kub): fajnový, fajn; př.: *eso es vertical* (to je prima); (JD).
vertiente, f. (1) (Am): pramen; (JD).
vespa, f. (1) (Chil): skútr; (JD).
vespasiona, f. (1) (Am): pisoár, veřejný záchodek; (2) (Per): židle; ► pro nemocné; (JD).
vespertino, m. (1) (Kub): večerník; ► noviny; (JD).
vesre, m. (1) (LaPlá, Arg): tajný jazyk; ► zpřeházení slabik; př.: *tirba por batir; jebrame por hembraje*; ■ Var.: *vesrre*; (BDE).
veste, f. (1) (Chil): kabát, sako; (JD).
vesticasa, f. (1) (Arg): domácí plášť; ► pracovní; (JD).
vestidero, m. (1) (Ekv): oblečení, oděv, šaty; (JD).
vestido, m. (1) ~ **ablusado** (Am): oblek s halenkou; (JD). • (Kol): pánský oblek; (BDE).
vestier, m. (1) (Kol): šatna; (JD).
vestir, tr. (1) (Mex): baštit koho; př.: *él la viste* (je do něj celá pryč (divá), baští ho); (2) ~ **de aceituna (de aguacate)** (Kub): obléct si dvojí sukno; ► jít na vojnu; (3) ~ **de mono**: obléct si dvojí sukno; ► být na vojně; (JD).
vestón, m. (← fr.) (1) (Chil): sako, kabát; př.: *...usaba vestón... café y polera roja*; (JD, BDE).
veta, f. (1) (Ekv): stuha, páska; (JD).

vetar, tr. (1) (Am): vetovat; (2) zakázat; př.: *vetar a u.p. para entrar en el territorio* (zakázat komu vstup na území); (JD).

vetarro, -ra, adj. (1) (Am): strašně starý; (JD).

veteada, f. (1) (Ekv): výprask, bití; (JD).

vetear, tr. (1) (Ekv): našlehat komu; (JD).

vetevé, m. (1) (Kol): kanapátko; (JD).

vetiza, f. (1) (Ekv): výprask, bití; (JD).

vetulio, -ia, adj/subst. (1) adj. (Ekv): moc starý; (2) m.: stařík, děda; (3) f.: stařenka, babka; (JD).

vez, f. (1) **cada** ~¹ (Am): den ze dne; (2) **cada** ~² (Ekv): pořád; (3) **de** ~ (Am): občas; (4) **en veces**: často; (5) **entre veces**: často, občas, mnohdy; (6) **en esta** ~: tentokrát; (7) **¡ni (qué) otra** ~! (Ekv): to je skvělé!, výborně!; (8) ~ **pasada** (Am): minule, nedávno; (9) **en** ~ **pasada** (Kost): minule, nedávno; (10) **toda** ~ **que** (Am): za předpokladu že ..., pokud ...; (JD). • (11) (Per): kdykoli, vždycky když; př.: *vez que le pesco una de esas porquerías, se la echo a la basura; vez que le haga algún dato, yo se lo proporcionaré*; (BDE).

vía, f. (1) **llegar a las ~s del hecho** (Am): dát se do sebe, poprat se; (JD). • (2) **una** ~ (← angl.) [Š: *sentido único*] (Ekv): jednosměrná ulice; (3) **doble** ~ [Š: *doble sentido*]: obousměrná ulice; (BDE).

viajada, f. (1) (Am): cesta; (JD).

viajar, intr. (1) ~ **de mosca** (Mex): jet načerno; (2) ~ **de pavo** (Chil): jet načerno; (JD).

viajazo, m. (1) (Kost): vynadání; (2) (Mex): odseknutí; (3) (Arg): švihnutí, šlehnutí; (JD).

viaje, m. (1) (Am): vynadání; (2) **agarrar** ~ (Arg): přistoupit na návrh; (3) **de un buen** ~ (Am): zároveň; (4) **de un** ~: najednou, jedním vrzem; (5) **hacer** ~ (Guat): žrát co; (6) **largo** ~ (Chil): dlouhán, čahoun; (7) **meter un** ~ **a** (Kub): třísknout koho; (8) **muchos** ~s (Portor): mnohokrát; př.: *lo repitió mucho viajes*; (9) ~ **redondo** (Am): cesta tam a zpět; (JD).

viajero, -ra, m/f. (1) (Chil): poslíček, poselkyně; ► na statku; (2) **se fueron de ~ra** (Kub): už jsou za horama (pryč); (JD).

vialidad, f. (1) (Mex): ulice, síť ulic, silnice; př.: *por la mencionada vialidad circulaba en dirección al centro de la ciudad*; (BDE).

vianda, m/f. (1) f. (Am; Kol, Chil, LaPlá): jídlonosič; ► souprava kastrolků na jídlo; př.: *después de atravesar el pueblo con una vianda que contenía el almuerzo para su papá...*; (2) pl. (Kub): zeleninová příloha; (3) m.: nemotora; (JD). • (4) (LaPlá): oběd, který se bere do práce; (BDE).

viandero, m. (1) (Kub): zelinář; (JD).

viarada, f. (1) (Arg): běhavka; ► průjem; (JD).

viaraza, f. (1) (Arg): záchvat hněvu; př.: *le da la viaraza; está con la viaraza* (vzteká se); (JD). • (2) (LaPlá, Urug): nápad, myšlenka; př.: *«¿qué dirías vos si dejas el empleo público?» ... «¿y a qué se debe esta viaraza?»*; (BDE).

vibora, f. (1) (Mex): opasek na peníze; (2) ~ **de cascabel** (Am): chřestýš; (JD). • (3) ~ **de la cruz** (LaPlá): jedovatý had; ► z rodu *Bothrops*; (BDE).

viborear, intr. (1) (Am): klikatit se, kroutit se; (2) (Kub): intrikovat; (3) (Mex): označit karty; ► pro falešnou hru; (JD).

vibrador, m. (1) (Am): vibrátor; př.: *vibrador de concreto*; (JD).

vibras, f., pl. (1) (Mex): vibrace, vlnění; př.: *quiero que éste sea un programa de buenas ondas y buenas vibras*; (BDE).

vicaria, f. (1) (Kub): opuncie růžová; (JD).

vicio, m. (1) **de** ~ (Ekv): habaděj; (2) **deme algo para los ~s** (Am): dejte mi na cigaretu; (3) **echar de** ~: nemít do čeho píchnout; (4) **de por** ~ (Ekv): habaděj; (5) **no tengo para los ~s** (Am): nemám ani na cigarety; (JD).

victimado, -da, adj. (1) (Mex): zavražděný; př.: *... con otras prendas de los victimados...*; (BDE).

victimar, tr. (1) (Am; Ekv): zabít, zavraždit; (JD; BDE).

victimario, m. (1) (Am): pachatel vraždy, vrah; (2) (Kol, Per aj.): pomocník kněze; ► rozdělával oheň, svazoval oběti a držel je při obětním rituálu; př.: *y como en los crímenes bien planeados, vemos a las víctimas pero no vemos a los victimarios*; (JD, BDE).

victoria, f. (1) (Kol): dýně; (JD).

victrola, f. (1) (Am; Per): gramofon; ► luxusní fonograf; př.: *me gusta, sin embargo, emplear palabras que no he vuelto a oír – al igual que antes dije victrola o foxtrot – y que ahora suenan ridículas*; (2) (Kub): hrací stroj, automat na reprodukovanou hudbu; př.: *victrola automática*; (JD; BDE).

vichadero, m. (1) (Arg): hlídková věž; (JD).

vichador, m. (1) (Am): hlídka; (2) špeh; (JD).

vichar, tr. (1) (Am): slídit, špehovat; (2) uvidět, upozorovat; (JD).

viche, adj. (1) (Kol): nezralý, zelený; ► o plodu; (2) (Mex): nahý, holý; (JD).

vicheador, m. (1) (Am): špeh, zvěď; (JD).

vichear, tr. (1) (Am): slídit, špehovat; (JD).

vicherizo, -za, adj. (1) (Arg): praštěný, trhlý; ► o člověku; (JD).

vichi, m. (1) (Per): hliněná nádobka; ► s hubičkou; (JD).

vichoco, -ca, adj. (1) (Am): na smrt utahaný; (2) utahaný, starý; ► o koni; (JD).

vida, f. (1) ~ **capulina** (Mex): pohodlný (ležácký) život; (2) **como de por ~**: na celý život; (3) **¡por ~ de la chifosca!**: propánakrále!; (4) **en ~** (Kost): úplně syrový, zelený, nezralý; př.: *está verde en vida*; (5) **hacer ~ de amasiato** (Am): žít spolu na hromádce; (6) **¿qué es de su ~?**: jak se vede?; (JD).

vidalita, f. (1) (Am): vidalita; ► melancholická píseň; (JD).

video - tape, m. (1) (Am): televizní záznam; (JD).

¡viditay!, citosl. (1) (Arg): miláčku; (JD).

vidornia, f. (1) (Ven): nečinný (pohodlný) život; (JD).

vidorria, f. (1) (Am): psí život; (JD).

vidriar, tr. (1) (Arg): dát polevu; (JD).

vidriera, f. (1) (Am; Per): výkladní skříň, výklad; př.: *se detenían en cada tienda, en cada vidriera*; (2) (Kub): stánek; (JD; BDE).

vidrio, m. (1) (Arg; Kol, Chil, Mex, LaPlá): okenní tabule; př.: *el último tramo hasta Puerto Montt fue en un transbordador de vidrios rotos por donde se metía con aullidos el viento polar*; (2) pl. (Mex): kukadla; (3) **echar ~**: koukat; (JD; BDE).

vidurria, f. (1) (Kol): psí život; (JD).

vieja, f. (1) (Am; Chil, LaPlá, Ven, Mex): máma, mutra; př.: *mi pobrecita vieja nunca se quejó; nunca me pidió nada*; (2) (Mex): špaček; ► doutníku; (3) **hacer ~s** (Am): dělat kotrmelce; (4) **¡va la ~!**: hergot!; (5) **matar la ~**: ukojit hlad; (6) **meter la ~** (Kol): sprostě nadávat; (JD). • (7) (Mex): ženská, buchta, baba; př.: *tendría harta lana si no fuera por las viejas y el bailecito*; (8) (Chil, LaPlá, Ven): manželka; př.: *... porque tengo que recoger a mi vieja en casa de su hermana, mi cuñada pues*; (BDE).

viejera, f. (1) (Am): stáří; (2) (Portor): starý krám (křáp); (JD).

viejero, -ra, adj. (1) (Mex): vyšlý z módy; př.: *su compadrito es como la fregada de viejero, galán y bebedor*; (BDE).

viejita, f. (1) (Am): stařenka; viz též: *viejito, -ta*; (2) **hacer la ~** (Kub): nabírat, natahovat moldánky; (JD).

viejito, -ta, adj/subst. (1) m/f. (Am; Ven): stařeček; stařenka; (JD). • (2) (Chil): kamarád; př.: *no lograba zafarse del abrazo pegajoso de Rivera; «tú me comprenderás, viejito...»*; (3) adj. (Ven, Per): starý a milý; ► o člověku; př.: *como la vieja y yo estábamos viejitos ya...; ¿se llamaba Fabio Cuesta el gobernador?; sí, un viejito simpático*; viz též: *viejo*; (BDE).

¡viejito!, citosl. (1) (Am): drahoušku!; (JD).

viejo, m. (1) **derecho ~** (Am): rovnou; př.: *derecho viejo me lo pidió* (rovnou si o to řekl); (2) **el que va para ~, va para pendejo** (Mex): starému koni zuby padají; (3) **es más ~ que un tacaco** (Kost): je už předpotopní; (4) **¡~!** (Am): starý brachu!; (5) ~ **cañengo** (Kub): starý páprda; (JD). • (6) (Chil, LaPlá, Ven): táta; př.: *mi pobre viejo se la tuvo que aguantar ... pero la vieja cuando él se murió... empezó a chiyar (= chillar) como loca*; (7) **mis ~s** (Chil, LaPlá, Ven, Arg): moji rodiče; př.: *me vine para casa a saludar a mis viejos*; (8) **(mi) ~** (Arg): kamarád; př.: *haceme acordar en casa que te lea la confesión de Ivonne Guitry, viejo...*; (9) ~ **viejito de Pascua (Viejito Pascual, Pascuero)** (Chil): Santa Claus; př.: *yo hace tiempo que dejé de creer en el Viejo de Pascua*; (BDE).

viejón, -na, adj/subst. (1) adj. (Am): postarší; (2) m/f.: postarší osoba; (JD).

viejuca, f. (1) (Kub): mutr; ► matka; (JD).

viejuco, m. (1) (Kub): fotr; ► otec; (JD).

viejujo, -ja, adj/subst. (1) adj. (Chil): moc starý; (2) m/f.: děda, babka; ■ Var.: *viejucho*; (JD).

vientito, m. (1) (Arg): vánek, větrík; př.: *y ese vientito suave se mezclaba con la tibieza del auto*; (BDE).

viento, m. (1) (Kub): nemoc; ► lid.; (2) (Pan): revma; ► nemoc; (3) ~ **de agua** (Am): vítr přinášející déšť; (4) ~ **blanco** (Arg): sněhová bouře; (5) ~ **colado** (Portor): kolika; (6) **dar ~ a** (Per): ovívat co; (7) **hacer el ~** (Mex): nenadělat škody; (8) **me hace (puro) ~**: kašlu na něj; (9) ~ **huracanado** (Arg): sněhová bouře; (10) ~ **platanero** (Am): prudký víchř; (JD).

vientre, m. (1) **por ~ y lomo** (Chil): po tátovi a mámě; (JD).

viernes, m. (1) **estar hecho en ~** (Am): být moc starý; (2) **está como un V~ Santo a las tres de la tarde** (Kub): sedí jako boží umučení; (JD).

viga, f. (1) **echa la ~ a** (Mex): vynadat komu; (JD).

vigilia, f. (1) **ser ~** (Kol): škudlit; (JD).

vigo, m. (1) (Mex): náplast; (JD).

vihuela, f. (1) **una cosa es con ~ y otra cosa con rabel** (Chil): to jsou prázdné řečičky, ale skutek utek; (JD).

vijúa, f. (1) (Kol): kamenná sůl; (JD).

vikingo, m. (1) (Kub): paroháč; ► manžel; (JD).

viló, m. (1) **levantar en ~** (Kub): vyhodit do povětří; (JD).

vilordo, -da, adj. (1) (Portor): jako praštěný palicí; př.: *está vilordo* (je jako praštěný); (JD).

vilote, adj/subst. (1) adj. (Am): zbabělý; (2) m.: zbabělec; (JD).

villa, f. (1) ~s **miseras** (Arg; LaPla): nouzová kolonie; (2) ~ **miseria** (Mex): nouzová kolonie; ► tvůrce pojmu je Bernardo Bervitsky (=Verbitsky), označují se tak chatrná obydlí ve středu města; (JD; BDE).

villano, m. (1) (Am): zlosyn, padouch; (JD).

villero, m. (1) (Portor): slamák; (JD).

villorisco, m. (1) **hacer ~** (Dom): dělat zázraky; (JD).

vinagrar, tr. (1) (Kol): octovat; (JD).

vinagrera, f. (1) (Am): pálení žáhy; (JD).

vinagrillo, m. (1) (Am): šťavel; (JD).

vinal, m. (1) (Arg): rohovník; ► rostlina; (JD).

vinapón, m. (1) (Per): kukuřičné pivo; (JD).

vinca, f. (1) (Am): nopál, opuncie; (JD).

vinculado, -da, adj. (1) (Am): týkající se čeho, vztahující se k čemu, související s čím, spojený s čím; (2) (Mex): závazný; př.: *disposiciones vinculadas* (závazná ustanovení); (JD).

vincular, tr. (1) ~ **a u.p. en un asunto** (Kub): namočit koho do záležitosti; ► hanl.; (JD).

vincha, f. (← keč.) (1) (Am; Bol, Kol, Chil, Ekv, Per, LaPla): páska, stuha; ► na čele Indiánů; př.: *Alicita es morocha, con el pelo no negro, castaño limpito y las ganas de tocarle el pelo, con la vincha blanca ancha, de seda; que brilla la vincha y brilla el pelo*; viz též: *huincha*; (JD; BDE).

vinchuca, f. (1) (Am; Bol, Chil, Per, LaPla): šipka; (2) americká štěnice; (JD; BDE).

vinería, f. (1) (Am): vinárna; (JD).

vinero, -ra, adj. (1) (Chil): vínový, vinný; (2) vinařský; (JD).

vino, m. (1) ~ **de campanilla** (Mex): agávové víno; (2) ~ **conaca** (Kub): žabí víno; ► voda; (3) ~ **de chorrera** (Mex): agávové víno; (4) ~ **seco** (Kub): jemný vinný ocet; (JD).

vinotería, f. (1) (Am): obchod s vínem; (JD).

vintén, m. (1) (Urug): niklák; př.: *eso cuesta unos vintenes* (stojí to pár šestáků); (JD).

viñal, m. (1) (Arg): vinice; (JD).

viñamarino, -na, adj. (1) (Chil): pocházející z místa Viña del Mar; ► o člověku aj.; př.: *ambulancias viñamarinas tienen servicio de radio*; (BDE).

viñatero, m. (1) (Am): vinař; (2) hlídač na vinici; (JD).

viola, f. (1) **¡la ~!** (Ven): do prdele!; (2) **hacerse la ~** (Kol): seknout se, uříznout si ostudu; (JD).

violencia, f. (1) **con** ~ (Mex): rychle, honem; (JD). • (2) **V**~ (Kol): dlouhé období nepokojů a vražd; ► začalo roku 1948; viz též: *bogotazo*; (BDE).

violentar, tr. (1) (Mex): (za)mrzet, nepotěšit, rozzlobit; př.: *no vuelva a violentar a mi mujer*; (BDE).

violentismo, m. (1) (Chil): zmitání (se), kolébání (se), sociální nepokoje; př.: *en la página editorial de «El Mercurio» del 12 de febrero de 1970 hemos encontrado las palabras «violentismo», «violentista» como neologismos que se desean emplear para describir un estado permanente de violencia y para señalar a los partidarios y a los actores de la violencia*; (BDE).

violentista, adj/subst. (1) m. (Chil, Urug): buřič, štváč; př.: *... dijo de grupos minoritarios de violentistas han tratado de crear una falsa imagen...*; (2) adj.: podvratný, pobuřující, štvoucí; př.: *... hay parlamentarios que en otras épocas fueron violentistas, cometieron delitos...*; (BDE).

violeta, m. (1) (Kub): teplouš, buzík; (JD).

violín, m. (1) (Am): kulečnickové tágo; (2) hubená herka; (3) (Ven): zápach z úst; (4) **de** ~¹(Mex): zbůhdarma; (5) **de** ~²: gratis; ► zadarmo; (6) **embolsar (meter) el ~ en bolsa** (Am): sbalit fidlátka, odtáhnout s dlouhým nosem; (7) **estar hecho un ~** (Mex): být kost a kůže; (8) **hacer un ~**: provést uličnictví (ničemnost); (9) **una cosa es con ~ y otra cosa es con guitarra** (Am): to jsou řečičky, ale skutek utek; (10) **tiene** ~¹ (Ven): smrdí mu z pusy; (11) **tiene** ~²: je namazaný; (JD).

viracho, -cha, adj. (1) (Chil): šilhavý; (JD).

viracocha, m. (← keč.)(1) (Bol, Chil, Ekv, Per): bůh inků; ► významné incké božstvo; (2) (Ekv): pojmenování španělských dobyvatelů inky; (BDE).

viraje, m. (1) (Kub): změna počasí; (JD).

virar(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Am): převrátit, převrhnout do sebe sklenku; (2) intr. (Kub): vrátit se; (3) ~ **para atrás**: udělat čelem vzad; ► otočit se; (4) ~ **por la calle**: zahnout do ulice; (5) ~ **la cara**: otočit se; (6) **mandar ~ un traje** (Ekv): dát si obrátit šaty; (7) ~ **en retaguardia** (Kub): dát se na ústup; ► jít zpět, otočit se; (8) zvrat. (Kub): změnit se; (9) obrátit se proti komu; (10) otočit se ke komu; př.: *virar de espaldas* (otočit se zády); (11) převrhnout se; (12) vykládat; ► v kartách; (13) odejít na onen svět; ► zemřít; (JD).

viravira, f. (1) (Am): protěž viravira; ► horská bylina; (JD).

virgen, f. (1) ~ **cartucha** (Kub): neposkvrněná panna; (JD).

virgo, m. (1) (Kub): panenský věneček; (JD).

viringo, -ga, adj. (1) (Kol): nahatý; (2) oloupaný; (3) holý; (JD).

virola, f. (1) (Am): stříbrná ozdoba; ► koňského postroje; (2) (Mex): kůžička; ► na špičce tága; (JD).

virola, -la, adj. (1) (Kol; Mex, Ven): šilhavý; př.: *con los ojos virolos por la nefanda acción del pozole...*; (JD; BDE).

virón, m. (1) (Am): otočení, zatočení, zahnutí; (2) **dar un ~** (Kub): udělat čelem vzad; (JD).

virotada, f. (1) (Ven): hloupost, pitomost; (JD).

virote, m. (1) (Am): ťulpas, moula, trouba; (JD).

virotear, tr. (1) (Kub): kroutit; př.: *virotear los ojos* (kroutit očima); (JD).

virque, m. (1) (Arg): hlišák; ► hrnec; (JD).

virrioso, -sa, adj. (1) (Pan): neřestný; (JD).

virueco, -ca, adj. (1) (Pan): zkroucený; (JD).

virulilla, m. (1) (Kub): usmrkáněk; (JD).

viruña, f. (1) (Kol): mrňous, skrček; (JD).

viruñas, m. (1) (Kol): čert, rohatý; (JD).

virusa, f. (1) (Kol): nicotnost, tretka; (2) hnůj; (JD).

viruta, f. (1) (Kol): hnůj, mrva; (2) (Kost): lež; (JD).

virutilla, f. (1) (Chil): ocelová vlna; ► tenké vlákno z oceli, využívá se pro drhnutí podlahy; (BDE).

visa, f. (1) (Am): vidování; (2) (Mex): vízum; př.: *visa de tránsito* (průjezdni vízum); *en la ciudad de México hizo la conexión con American Airlines, a Houston; tenía visa para múltiples entradas al territorio norteamericano...*; (JD, BDE).

visación, f. (1) (Am): vidování; (JD).

viscera, f. (1) **tiene ~s de macho** (Kub): je to chlap jak se patří; (JD).

visera, f. (1) (Am): klapky na oči; ► koní; (JD).

visión, f. (1) **hacer ~es** (Mex): šklebit se; (JD).

visionero, -ra, adj. (1) (Mex): směšný; ► oblečením; (2) vizionářský; (JD).

visionudo, -da, adj. (1) (Mex): směšně oblečený, směšný; (JD).

visita, f. (1) (Kub): měsíčky; ► žen; (2) (Per): klystýr; (3) **cuadro de ~** (Kol): mužstvo hostí, hosté; (4) **~ de galleta** (Kub): nepříjemná návštěva; (JD).

visitador, m. (1) (Am): výplach, klystýr; (JD).

vispera, f. (1) **por las ~s se sacan los días** (Mex): po činu poznáte je; (JD).

vista, f. (1) (Mex): podšívka; (JD).

vistearse, zvrat. (1) (Arg): bojovat; ► cvičně; (JD).

visual, f. (1) (Kub): kukuč, čumáček; př.: *tiene una visual que le ronca* (má prima čumáček); (2) (Mex): přehled o čem; (JD).

visualización, f. (1) (Am): spatření, uzření; (JD).

visualizar, tr. (1) (Am): uvidět, spatřit, hledět nač; (JD).

vitalización, f. (1) (Am): oživení; (2) renovování; (3) protektorování; ► pneumatik; (JD).

vitalizar, tr. (1) (Am): oživit, učinit schopným života; (2) renovovat; (3) protektorovat; ► pneumatiky; (4) vidět v duchu; (5) omladit; (JD).

vitiviti, m. (1) (Kol): kukuřičná kaše; (2) břecha; (JD).

vitoco, -ca, adj. (1) (Ven): nafoukaný; (JD).

vitola, f. (1) (Kub): kostra, tyčka; ► hubená žena; (2) (Ven): nafoukanost; (3) **darse ~**: nafukovat se; (4) **son de la misma ~** (Mex): jsou jeden jako druhý; (JD).

vitrina, f. (← fr.)(1) (Am; Arg): výkladní skříň, výklad, výloha; př.: *me prohibían cruzar continuamente de una vereda a otra para mirar las cosas más insignificantes en las vitrinas apenas iluminadas*; (2) **darse ~** (Kub): naparovat se; (JD; BDE).

vitrinazo, m. (1) **tirarse un ~** (Kub): vytahovat se s čím; př.: *quiere tirarse un vitrinazo conmigo* (chce se se mnou ukazovat); (JD).

vitrola, f. (1) (Am; Kub): gramofonová skříň, gramofon; př.: *se acabó lo que se daba – gritó la ronda, con tres palmadas sonoras; paró la vitrola*; viz též: *victrola*; (JD; BDE).

viuda, f. (1) (Ven): čtvrták; ► mince; (JD).

viudita, f. (1) (Am): zelený papoušek; (2) (Kol): světýlko, bludička; (JD).

vivac, m. (1) (Kub, Mex): strážnice; ► policejní; (JD).

vivaceto, -ta, adj. (1) (Chil): šikovní, mazaný; (JD).

vivandera, f. (1) (Am): trhovkyně; (JD).

vivandero, m. (1) (Am): trhovce; (JD).

vivar, tr. (1) (Am): provolávat slávu; př.: *vivar el nombre de* (provolávat slávu komu); (JD).

vivaracho, -cha, adj/subst. (1) adj. (Chil): mazaný, vykutálený; (2) f. (Mex): čipernost, rozpustilost; (JD).

vive - bien, m. (1) (Kub): spokojený člověk; př.: *es un vive – bien* (ten si žije jak paša); (JD).

viveres, m.,pl. (1) (Dom): luštěniny, zelenina; (JD).

vivián, -na, adj. (1) (Ven): prospěchářský, vypočítavý; př.: *no se lo darán a muchos de los necesitados pero en cambio lo disfrutarán muchos «vivianes» que no lo merecen*; (BDE).

vividizo, -za, adj/subst. (1) adj. (Mex): příživnický; (2) m/f.: příživník, příživnice; (JD).

vividor, m. (1) (Kub): příživník revoluce; (JD).

viviente, m. (1) (Ekv): deputátník; (JD).

vivir, tr/intr. (1) **~ los años del tabaco** (Chil): mít už pár křížků na krku; (2) **~ arrimado** (Kub): žít nadivoko (na hromádce); (3) **~ como Carmelina**: válet se na břiše; ► nic nedělat; (4) **~ de golilla** (Ven): žít na útraty druhého; (5) **~ de guagua** (Am): nechat se živit, žít na cizí útraty; (6) **~ por la libre** (Kub): žít nevázaným životem; (7) **~ como un macho**: žít jako prase (jako dobytek); (8) **~ de las mechas** (Ven): být na suchu; (9) **~ de panza** (Kub): válet se na břiše; ► nic nedělat; (10) **~ como pasajero** (Mex): bydlet přechodně kde; (11) **~ de pie**: být usazený kde; (12) **~ en (casa de) las quimbambas** (Kub): bydlet až v horoucím pekle (až ve Zlámané Lhotě); (13) **~ a tira y jala** (Ven): být na suchu; ► bez peněz; (JD).

vivo, -va, adj. (1) (Chil): koketní; př.: *una mujer viva*; (2) **estar en la ~¹** (Kub): vědět si rady, vědět co a jak; (3) **estar en la ~²**: mít obě oči otevřené; (4) **~ del ojo** (Chil): moc čiperný, mazaný; (5) **¡ponte en la ~!** (Kub): vem oči do hrsti!; (6) **saco con ~s de piel** (Mex): kabát s kapsami obšitými koží; (JD).

vizcachera, f. (1) (Arg): kumbál; (2) (Chil): jízdni brašna; (JD).

vizconde, m. (1) (Am): šilhoun; (JD).

vocación, f. (1) (Kol): zvracení; (JD).

vocacional, f. (1) (Mex): polytechnická škola; ► odborná; př.: ... *estudiantes y maestros de la Vocacional 5...*; (BDE).

vocalizar, intr. (1) (Dom): popíjet, pít; (JD).

voceador, -ra, m/f. (1) (Am): kamelot(ka); př.: *Gladys no podía hablar de las fritangas y los gorros de papel de los voceadores*; (JD, BDE).

vocerrón, m. (1) (Am): hrubý/silný hlas; (JD).

vociferador, -ra, adj/subst. (1) (Mex): sprostý, nadávající; (2) m.: sprost'ák; (JD).

volada, f. (1) (Am): událost, příhoda; (2) podfuk; (3) (Mex): kachna; ► novinářská; (4) koketa, lehká holka; (5) **a las ~s¹** (Am): letem, ve vzduchu; (6) **a las ~s²**: v jednom letu; (7) **¿cuál es la ~?** (Kub): o co kráčí?; ► co je?; (JD).

voladeros, m., pl. (1) (Kub): ohňostroj; (JD).

volado, -da, adj/subst/adv. (1) adj. (Am): vystouplý, vystupující; př.: *nalgas voladas* (vystupující boky); (2) prudký; (3) zblázněný do koho; př.: *estar volado por una muchacha* (být zblázněný do děvčete); (4) (Kol): rozzlobený; (5) (Chil): roztržitý, nepozorný; (6) (Dom): přelétavý; ► v lásce; (7) **venir ~** (Am): přicválat v jednom letu; (8) m.: volán; (9) žvást, kachna; (10) dobrodružství; (11) (Mex): sázka; př.: *echar un volado* (riskovat); (12) (Chil): velikost; (JD). • (13) adv. (Kol, Mex): ihned, bezprostředně; př.: ... *tienes que venir... él se vino volado...*; *luego me fui volado para arriba*; (BDE).

volador, -ra, adj/subst. (1) adj. (Ekv): chytrý, nápaditý; (2) m. (Portor): větrníček; ► hračka; (3) (Ven): dětský drak; (4) f. (Kub): setrvačnick; (5) (Guat): facka; (6) (Hond): knastr; (JD).

volamiento, m. (1) (Mex): potrhlost; (JD).

volandas, f., pl. (1) **a las ~** (Am): ve vzduchu, letem; (JD).

volante, adj/subst. (1) adj. (Am): neosedlaný; (2) m. (Kub): dvojkolka; (3) (Per): krovky; ► frak; (JD).

volantín, m. (1) (Am; Chil): dětský papírový drak; př.: ... *niños con orzuelos que encumbran volantines...*; (2) (Bol): rachejtle; ► světlice; (3) (Mex): kolotoč; (JD; BDE).

volantinear, tr. (1) (Per): vyfouknout; ► ukrást; (JD).

volantón, -na, adj/subst. (1) adj. (Ekv): tulácký; (2) (Mex): nedospělý; (3) m. (Am): mladíček, holobrádek; (4) (Ekv): tulák, pobuda; (JD).

volantuzo, -za, adj/subst. (1) adj. (Per): švihácký, frajerský, hejskovský; (2) m.: švihák, frajer, hejsek; (3) f. (Am): běhna; (JD).

volar(se), tr/intr/zvrat. (1) intr. (Am): házet, pohazovat si s čím; (2) ztratit se, zmizet; (3) tr. (Bol): šlohnout; (4) (Dom): vyhodit z práce; (5) intr. (Mex): flirtovat; (6) tr.: vyfouknout komu co; (7) vymýšlet si; (8) **andar ~ando a una muchacha**: běhat za děvčetem, namlouvat si; (9) **~ anteojos** (Guat): valit oči; (10) **~ bajito** (Ven): nestát za nic; (11) **~ bala** (Am): střílet; (12) **~ bizcocho** (Kost): čutat; (13) **~ del caimán** (Kub): odejít z Kuby; (14) **~ canilla¹** (Am): tancovat; (15) **~ canilla²**: hnát se, pádit; (16) **~ el cartucho a una chica** (Kub): připravit děvče o věnec; (17) **~ cincha** (Am): našlehat řemenem; (18) **~ corto** (Ven): nestát za nic; (19) **~ cuchillo** (Kost): píchnout; (20) **~ chililla** (Am): našlehat bičem; (21) **~ diente** (Am): baštit, cpát se; (22) **~ espalda**: natáhnout bačkory; ► zemřít; (23) **estar ~ando espalda** (Guat): ležet na zádech; (24) **está que vuela** (Am): je jak tyčka; (25) **a ~ que hay chinchas** (Arg): koukejte, kde nechal tesař díru; (26) **~ hacha** (Kost): štípat, sekát; (27) **~ lengua** (Am): žvanit, kecat; (28) **~ máquina** (Guat): ťukat na stroji; (29) **~ ojo** (Am): čumět, špehovat; (30) **~ pata**: šlapat, putovat; (31) **irse a ~ pichones** (Portor): ztratit se, zmizet; (32) **~ pluma** (Am): čmárat rychle; (33) **~ reata**: našlehat bičem; (34) **~ la valla¹** (Kub): udělat díru do světa; (35) **~ la valla²**: šlápnout vedle; (36) **~ vidrio** (Guat): čumět, koukat; (37) **ya vuela** (Am): je jak tyčka; (38) zvrat.: ztratit se, zmizet; (39) zbláznit se do koho; (40) (Mex): štípnout, vyfouknout komu co; (41) **se le ~on los pájaros (patos)** (Am): naštvat se; (JD).

volatería, f. (1) (Ekv): rachejtle; (JD).

volatero, m. (1) (Ekv): rachejtle, světlice; (JD).

volatín, -na, adj/subst. (1) adj. (Guat): namazaný; ► opilý; (2) mazavka; (3) (Per): provazolezecké představení; (JD).

volcada, f. (1) (Ekv): převrácení vozu; (JD).

volcameria, f. (1) (Mex): blahokeř obecný; (JD).

volcamiento, m. (1) (Mex): vydávání peněz; př.: *volcamiento de divisas al exterior* (vydávání deviz do ciziny); (JD).

volcán, m. (1) (Am): bystřina; (2) hromada, spousta; př.: *volcán de cosas* (plno, spousta věcí); (3) zřícení domu aj.; (4) (Kol): propast; (5) (Portor): randál, kravál; (JD).

volcanada, f. (1) (Chil): obláček, kotouč; ► dýmu; (2) (Guat): spousta, hromada; ► věci; (JD).

volcanarse, zvrat. (1) (Kol): zhrouřit (skácet, svalit) se; (JD).

volcanera, f. (1) (Mex): holub domácí; (JD).

volcar, tr. (1) (Mex): oddělat, odpravit; (JD).

volear, tr. (1) (Kol): hodit; (2) (Kub): pinkat; ► volejbal; (3) (Mex): roztočit; ► laso; (JD).

voleibol, m. (1) (Am): odbíjená; (JD).

voleibolista, m/f. (1) (Am): odbíjenkář(ka); (JD).

volibol, m. (1) (Mex): odbíjená; (BDE).

valido, m. (1) (Am): let, létání; (2) **pegar un ~** (Mex): upláchnout; (JD).

volón, m. (1) ;**qué ~!** (Kub): těbůh!; (JD).

volqueta, f. (1) (Am): výklopný vůz; (JD).

voltario, -ia, adj. (1) (Chil): umíněný; (JD).

volteada, f. (1) (Am): oddělení dobytčete (stáda); (2) přeběhnutí, zrada, odpadnutí; ► v politice; (3) **caer en la ~**: padnout do léčky (do zajetí); (JD).

volteadero, m. (1) (Chil): hanbinec; (JD).

volteado, m. (1) (Kol): přeběhlík; (JD). • (2) (Kol, Mex): teplouš, buzerant; př.: ... *los dos son volteados...*; (BDE).

volteador, m. (1) (Am): drobné peníze; (2) (Kol): přeběhlík; (JD).

volteadora, f. (1) **dar a la ~** (Hond): pozvracet se; (JD).

voltear(se), tr/intr/zvrat. (1) intr. (Am; Per): otočit se; př.: *voltear la espalda a* (otočit se zády ke komu); (2) shánět zprávy o čem; (3) přesvědčit, přemluvit; (4) (Arg): objíždět; ► stádo; (5) (Mex): schraňovat; ► peníze; (6) ~ **chaqueta**: přeběhnout k nepříteli, zradit; (7) ~ **a decir** (Am): opáčit; (8) ~ **la esquina** (Ven): zajít za roh; (9) ~ **la hoja** (Am): obrátit list, načít z jiného soudku; (10) **no tener para donde ~** (Mex): nemít kam se vrátit; (11) zvrat. (Am): změnit názor; (JD). • (12) tr. (Mex, Kol): obrátit (se); př.: ... *y él, al voltear el rostro para seguir la mirada del indio, encontró el rostro inmóvil de su mujer...*; *voltearon la estera, y el sudor salía del otro lado*; (13) tr. (Chil): převrátit; př.: ... *destripando los colchones, volteando el contenido de los armarios...*; (14) intr. (Mex): zabočít; př.: -*Oye, tú, niño, ¿dónde queda el correo?* -*Camina usted diez cuerdas y luego volteas a la izquierda*; (15) zvrat. (Mex): vrátit se; př.: *y se volteó pal (para el) otro lado y se acomodó*; (16) (Mex): převrátit se; př.: ... *un autobús... se había volteado poco antes de llegar a Nuevo Laredo; había un muerto y varios heridos*; (BDE).

voltearepas, m., pl. (1) (Kol): vrtkavec; (JD).

volteo, m. (1) (Am): zrada, odpadnutí; (2) **echar un ~ a** (Portor): vyhubovat komu; (JD).

voluble, adj. (1) (Am): pitomý; (JD).

volvedor, -ra, adj/subst. (1) adj. (Am): jankovitý; ► o koni; (2) m. (Kol): přídavek, přivažek; (3) (Kub): obraceč třtiny; (JD).

volver, tr/intr. (1) ~ **ojo de hormiga** (Mex): vypařit se; ► zmizet; (JD). (2) ~ **el estómago** (Mex): zvracet; př.: -*Ni modo, son órdenes superiores, va a volver el estómago...*; (BDE).

vomitadera, f. (1) (Am): zvracení; (2) pozvracené místo; (3) zvratky; ■ Var.: *vomitada*; (JD).

vomitarse, tr. (1) ~ **como aura** (Kub): být slepičí prdelka; (JD).

vomitera, f. (1) (Kub): blití; (JD).

vómito, m. (1) ~ **negro** (Mex; Bol, Kol): žlutá zimnice; př.: ... *se llama... fiebre amarilla o vómito negro, porque el individuo vomita negro, que es la sangre digerida, que la vomita...*; (JD; BDE).

vomitorio, m. (1) (Kub): vlez; ► dveře; (JD).

voracear, intr. (1) (Arg): chvástat se, vychloubat se; (JD).

vos, zájm. (1) (Am; LaPla): ty; ► zájmeno je součástí běžné mluvy v Argentině, Paraguayi a Uruguayi, také se nachází v hovorové mluvě většiny hispánských zemí Ameriky; př.: *vos te acordarás de mí*; (JD; BDE).

voseo, m. (1) (LaPla): používání zájmena *vos* místo *tú*; (BDE).

vosticar, tr. (1) **no ~ palabra** (Am): ani nemrknout; (JD).

votivo, -va, adj. (1) (Mex): volební; (JD).

voto, m. (1) **en ~ aclamatorio** (Mex): zvolit aklamací; (2) **no dar ni voz ni ~** (Kub): ani nepípnout; (3) **¡~ a nadie!** (Portor): na mou duši!; (JD).

¡vóytelas!, citosl. [Š: *¡Caramba!*; *¡Toma!*] (1) (Mex): hromel!, jé!; ► vyj. překvapení; př.: ... *salí al escenario y ¡vóytelas! ¡que el público me canta las mañanitas!*; (BDE).

vuelo, m. (1) (Kub): závoj, závojíček; (2) **con ~** (Ekv): s rozběhem; ► přeskočit aj.; (3) **de este ~** (Chil): takovýhle; (JD).

vuelta, f. (1) (Kub): vlna vlasů; (2) (Mex): hned za rohem; (3) **buscar la ~ a** (Am): hledat (koukat), jak na to (do toho); (4) **dar la ~ a** (Chil): odpravit, oddělat koho; (5) **darle ~ al charqui**: dvořit se; (6) **dio ~ al poncho** (Am): obrátil na čtyráku; (7) **dar toda una ~ a** (Bol): obejít dokola; (8) **darse ~¹**(Am): obrátit se, otočit se jako korouhvička; ► změnit názory; (9) **darse ~²**: umět v tom chodit, vyznat se; (10) **darse ~³** (Mex): vrátit se; (11) **darse ~ con** (Chil): zachovat se pěkně ke komu; (12) **darse ~ la chaqueta** (Am): obrátit na čtyráku; (13) **darse tres ~s** (Mex): poslechnout a ani nepípnout; (14) **de ~** (Mex): podruhé; (15) **estar de ~ y media** (Ekv): být v časové tísní; (16) **~ de gato** (Am): kotrmelec; (17) **hacer varias ~s** (Kol): vyřídít si různé záležitosti; (18) **otra ~** (Am): ještě jednou; ► lid.; (19) **poner a u.p. de ~ y media** (Ekv): zahnat do kouta koho; (20) **¿qué ~?** (Kub): o co kráčí?, o co běží?; (21) **ser dado ~** (Arg): být obrácen naruby; (22) **tener más ~s que una cabuya (un caracol)** (Mex): být jak falešná pětká; (23) **un kilo no tiene ~** (Kub): co tam to tam; (24) **~ y vuelta** (Ekv): zas a zas; (25) **de ~ y vuelta** (Kub): polosyrový, málo propečený; př.: *freír un bistec (de) vuelo y vuelta; una tortilla (de) vuelo y vuelta*; (JD).

vueltero, -ra, adj. (1) (Am): ramenářský; (JD). • (2) (Arg): nerozhodný; ► o člověku; (BDE).

vueltila, f. (1) (Urug): procházka, vycházka; př.: *-Anímese, tía; venga a dar una vueltila conmigo*; (BDE).

vuelto, m. (1) (Am): drobné peníze nazpět; př.: *guardar el vuelto* (nechat si drobné); -¿Para qué diste tanto? – susurró Rivera -. *¡Pide el vuelto!*; (2) **gandinga que el kilo no tiene ~** (Kub): pánbůh peče oplatky; (JD, BDE).

vuestro(s), -ra(s), adj. (1) (LaPla): nesprávné užití zájmena *su(s)*; př.: *el motivo de ésta es ofrecer a ustedes un perfecto ejemplar de...esperando vuestra respuesta sobre el particular saludamos a ustedes muy atentamente...*; (BDE).

vulgarejo, -ja, adj. (1) (Ekv): strašně vulgární; (JD).

vulgarismo, m. (1) (Am): vulgárnost; (JD).

2.3 Palabras con la entrada W – AM, MM, JD, BDE

- w**, f. (1) (Mex): dvojité vé; ► čte se [uve doble]; (BDE).
- waffle**, m. (← angl.) (1) (Am): vafle; oplatky; ► druh palačinky, připravuje se v oboustranné pánvi, která do těsta otiskne vzorek ve tvaru malých čtverečků; (MM; JD).
- wagneriano, -na**, adj/subst. (1) adj. (Am): vztahující se ke skladbám německého hudebního skladatele Richarda Wagnera; (2) m.: horlivý obdivovatel Wagnerových skladeb; (MM).
- waicuris**, m., pl. (1) (Mex): indiáni, kteří obývali jih Kalifornského poloostrova; ► dnes již vymizeli; (MM).
- walicho**, m. (← map.) (1) (Chil, LaPla): jméno zlého ducha; ► mezi araukanci; ■ Var.: *valichu, gualicho*; (MM).
- walkiria**, f. (1) (Am): valkýra; ► také *valquiria*, ale *walkiria* se používá častěji; (MM).
- walquiria**, f. (1) (Am): valkýra; viz též: *valquiria*; (MM).
- wampa**, f. (← angl. *swamp*) (1) (Mex): bažina, močál; (MM).
- wanks**, m., pl. (1) (Nik): indiáni obývající severovýchodní území Nikaragui hraničící s Hondurasem; (MM).
- wapití**, m. (← algonquino) (1) (Mex): obrovský jelen; ► čte se [uapití]; žije v Severní Americe; (MM).
- wáter**, m. (1) (Am): záchod; viz též: *water - closet*; (MM).
- water - closet**, m. (← angl.) (1) (Am): záchod, toaleta; ■ Var.: *wáter*; (MM).
- waterpolista**, m/f. (← angl. *water polo*) (1) (Am): hráč vodního póla; (MM).
- water - polo**, m. (← angl.) (1) (Am): vodní míčová hra; ► hrají proti sobě dva sedmičlenné týmy; pravidla jsou podobná jako u fotbalu; (MM).
- watt**, m. (1) (Am): jednotka výkonu; ■ Var.: *vatio*; (MM).
- wc**, m. (1) (Mex): záchod, toaleta; ► čte se [uve doble se]; (BDE).
- week - end**, m. (← angl.) (1) (Am): víkend; ► sobota a neděle; (2) výlet, procházka; ► o víkendu; (MM).
- welter, -ra**, adj/subst. (← angl. *welter weight*) (1) adj. (Am): vážící 67 kilo (o boxerovi); ► v boxerské řeči; (2) m.: boxer, který váží 67 kilo; (MM).
- whiskería**, f. (1) (Arg): výčep, bar; ► čte se [uiskería]; (JD).
- whiskey**, m. (← angl.) (1) (Am): whisky; viz též: *whisky*; (MM).
- whisky**, m. (← angl.) (1) (Am): alkoholický nápoj; ► připravuje se destilací z nakvašených obilnin; (MM).
- whist**, m. (← angl.) (1) (Am): karetní hra; (MM).
- wigwam**, m. (← algonquino.) (1) (Am): vesnice z chýší s kulovitou kopulí; ► v Americe; (2) chýše (chatrč) s kulovitou kopulí; ► čte se [uig uam]; (MM).
- winchas**, f., pl. (← map. *huincha*) (1) (Arg, Par, Per, Urug): pásky, provazy; ■ Var.: *bincha, vincha, huincha*; (MM).
- winche**, m. (1) (Am): výtah; ► na náklady; čte se [uinče]; (JD).
- winchester**, m. (← angl.) (1) (Am): vinčestrovka, opakovačka; ► puška; (2) jakákoli opakovací zbraň; (MM).
- wing**, m. (← angl.) (1) (Am): hráč, který hraje na levém nebo pravém křídle; ► ve fotbale a v jiných míčových hrách; (2) (Arg): levé nebo pravé křídlo; ► čte se [uing]; (MM; JD).
- wolastonita**, f. (1) (Mex): vápníkový nerost; (MM).
- wolframio**, m. (1) (Am): wolfram; ► nejvíce se ho taví v Bolívii; ■ Var.: *volframio*; (MM).
- wolframita**, f. (1) (Am): wolframit; ► nerost ze železa a manganu; ■ Var.: *volframita*; (MM).
- wurlitzer**, m. (1) (Chil): hudební automat; ► na mince; (JD).

2.4 Palabras con la entrada X – AM, MM, JD, BDE

- x**, f. (1) (Mex): různá výslovnost toponym, které obsahují písmeno x; ► podle regionu; př.: *výsl. j (česky „ch“): Mexicali; México; mexicano; Oaxaca; Xalapa; výsl. s: Xochimilco; Xochicalco; Xóchitl; Taxco; Tlaxcala; tlaxcalteca; výsl. š: Xo-cén; výsl. x: Necaxa; Texcoco; Tuxtla Gutiérrez; Uxmal; (BDE).*
- xagueyes**, adv. (1) (xxx): dělané ručně; ■ Var.: *jagüel, jagüey; (MM).*
- xalca**, f. (← kič.) (1) (Per): velehorská plošina; ■ Syn.: *puna; (MM).*
- xalcanautli**, m. (← nah.) (1) (Mex): druh kachny; ► *Anas americana*; na jezeře střední náhorní plošiny v Mexiku; (MM).
- xalcas**, f., pl. (← kič.) (1) (Per): velehorská plošina; ► je zde velká zima a hodně sněhu; ■ Syn.: *puna; (MM).*
- xaxabe**, m. (1) (Mex): papoušek; ► indiánským jazykem, pojem evidován v Oviedu a Las Casas; čte se [šašabe]; (MM).
- xequé**, m. (1) (Am): šejk, šejch; (MM).
- xilófono**, m. (1) (Am): xylofon, marimba; ► hudební nástroj;* (MM).
- xirgo, -ga**, adj. (1) (Mex): neupravený, zarostlý; ježatý, vlasatý; ► o osobě; (MM; JD).
- xochistle**, m. (1) (Mex: Tabasco): osvěžující nápoj; ► připravuje se z kakaa, orelániku barvířského, cukru atd.; (AM, MM).
- xocoyote**, m. (1) (Mex): benjamínek rodiny; ► nejmladší; (MM).
- xola**, f. (1) (Mex): krůta; ► vulg.; (MM, JD).
- xolate**, m. (1) (Mex): klasy kukuřice; ► málo vysemeněné; čte se [šolate]; (MM).
- xomote**, m. (← nah. *xomotl*) (1) (Mex): kachna; ► lid.; v povodí Mexika; čte se [šomote]; (MM).
- xulo**, m. (1) (Nik): pes, který neštěká; ► *Canis caribeus*; čte se [šulo]; (MM).

2.5 Palabras con la entrada Y – JD, BDE

- y, f. (1) ¿~?¹ (Am): no a?, a co dál?; (2) ¿~?²: copak?; (3) ¿~?³ (Bol): jo?; (JD). • (4) (Arg): takže, tedy, no; ► na začátku výpovědi; většinou se pojí s *bueno* a *claro*; př.: *-Es roñoso, este Ñato, ¿eh? –Ahora que no está, no hablés mal de él, che. –Y bueno... ¿No es un roñoso, acaso?; –¿Y cómo te sentías en el medio de la guerra y desarmado? –Y es terrible.; ¿No es cierto que es un honor? –Y claro que es un honor, y bien grande.*; (5) (Per, Mex aj.): neustále, nepřetržitě, ustavičně; př.: *-Tengo pena por la perra Malpapeada, que anoche estuvo llora y llora; –Las ocho ya. ¡Válgame! Y yo aquí habla y habla.*; (BDE).
- ya, adv. (1) (Kub): dost, to stačí; (2) ¡~ **chole!** (Mex): to stačí; ► lid.; (3) **desde** ~ (Am; Portor, Arg, Chil): hnedko; př.: *-Sólo con una condición... –Desde ya aceptada, hijo.*; (4) ~ **mero mismo** (Mex): hned teď; (5) **desde** ~ **mismo** (Am): hned; (6) **¿para qué ~?**: a pročpak?; (7) **pero que ~, es ~**: ale hned; (8) **eso es** ~ (Kub): právě teď; (9) **¡y ~!**: a hotovo; (JD). • (10) ~ **mismo** (Arg aj.): právě teď, hned; př.: *¡Te largas ya mismo de mi casa!; –¡Bájese, abuelito! –seguía el chofer –¡Ya mismo!; (11) ~ mero: viz: mero; (12) ¡~ estuvo!: viz: estar; (BDE).*
- yaba, f. (1) (Am): andira; ► strom; (JD).
- yabirú, m. (1) (Arg): čáp jabiru; (JD).
- yabo, m. (1) (Am): andira; ► strom; (JD).
- yacaré, m. (← tup.) (1) (Am; Bol, Kol, LaPla): kajman; ► *Caiman latirostris*; př.: *un yacaré emergía de entre las aguas fangosas*; (JD; BDE).
- yacatiang, m. (1) (Am): divoký krocán; (JD).
- yacumama, f. (1) (Per): mořský had; (JD).
- yacupuma, m. (1) (Am): puma marguay; (JD).
- yagruma, f. (1) (Kub): cekropie; ► rostlina; (JD).
- yagrumo, m. (1) (Am): cekropie; ► rostlina; (JD).
- yagua, f. (1) (Am): kůra; ► špičky palmy královské; (2) (Ven): palma; (3) **coger** ~ (Kub): naštvat se; (4) **como en** ~ (Portor): pořádně natlouct komu; (5) **poner la ~ antes de que caiga la gotera** (Am): utéct hrobařovi z lopaty; (JD).
- yagual, m. (1) (Am): kroužek; ► užívaný nosiči na hlavě; (JD).
- yaguané, adj/subst. (1) adj. (Am): dvoubarevný; ► o dobytku; (2) m.: skunk; (JD).
- yaguar, m. (← tup.) (1) jaguár; viz též: *jaguar*; (BDE).
- yaguarundí, m. (1) (Am): jaguár; (2) (Arg): divoká kočka; ■ Var.: *yaguar, yaguareté*; (JD).
- yaguasa, f. (1) (Am): divoká kachna, kachna stromová; (JD).
- yagueyes, m., pl. (1) (Kub): úžlabiny; (JD).
- yaguré, m. (1) (Am): skunk smradlavý; (JD).
- yaíta, citosl. (1) (Am): užuž; (JD).
- yaki, m. (1) (Kub): bunda; (JD).
- yambún, m. (1) (Kub): yambú; ► tanec; (JD).
- yampa, f. (1) (Ekv): sako; (JD).
- yana, f. (1) (Kub): kořenovník; ► strom; (JD).
- yanacona, m. (1) (Am): indiánský sluha; (2) válečný zajatec; ► pracující na poli; (3) indiánský pachtýř; (JD).
- yanaconaje, m. (1) (Am): indiánští pachtýři; (2) pachtýřská smlouva; (JD).
- yanaconazgo, m. (1) (Am): pachtýřská smlouva; (JD).
- yanca, adj. (1) (Nik): jankejský, americký; (JD).
- yancofilo, -la, adj. (1) (Am): proamerický; (JD).
- yancofobia, f. (1) (Am): nenávisť k USA; (JD).
- yanga, adj. (1) (Arg): lajdácký; př.: *a la yanga* (lajdácky); (JD).
- yangada, f. (1) (Am): vor; (JD).
- Yankilandia, m. (1) (Am): země strýčka Sama; (JD).
- yapa, f. (← keč.) (1) (Am; Per, Arg aj): přídavek, přívažek, dárek, nádavek; ► kupujícímu; př.: *dar de yapa u.c. (dát co jako přídavek, nádvkem, přidat co); ... y algunos ungüentos que exigió de yapa; viz též: ñapa; (2) konec lasa; (3) (Mex): spropitné, od cesty; (JD; BDE).*

yapada, f. (1) (Am): přidání; př.: *hacer una yapada a u.c.* (přidat k čemu co); ■ Var.: *yapadura*; (JD).

yapar, tr. (1) (Am): dát přivažek (dárek); ► kupujícímu; (JD).

yapururo, m. (1) (Ven): indiánská pišťala; (JD).

yaque, m. (1) (Kub): žaket; (JD).

yaqué, m. (1) (Am): žaket; (JD).

yáquet, m/f. (1) (Am): bunda; (JD).

yaqui, adj/subst. (1) (Mex): indiánský kmen Yaqui; ► osídluje jižní část státu Sonory; (BDE).

yarará, m/f. (← tup.) (1) (Am, Bol, LaPlá): křovák, žararaka; ► z rodu *Bothrops*; velmi jedovatý had; př.: *-Lo único que falta es que venga ahora una yarará a acostarse conmigo – se chanceó Gamarra...;* (JD; BDE).

yaraví, m. (← keč.) (1) (Arg, Bol, Per): smutná indiánská píseň; (BDE).

yare, m. (1) (Kol, Ven): jedovatá šťáva z yuky; ► odstraní se lisováním nastrouhané yuky; ta se potom používá při výrobě maniokového pečiva; (BDE).

yarey, m. (1) (Kub): palma yarey; (2) slamák; ► z palmových listů; (JD).

yarquen, m. (1) (Chil): sova; ■ Var.: *yarquén*; (JD).

yaruma, f. (1) (Am): palma moriche; (JD).

yarumba, f. (1) (Per): cekropie; ► rostlina; (JD).

yarumo, m. (1) (Kol): cekropie; ► rostlina; (JD).

yatán, m. (1) (Am): směs papriky, česneku a koření; ► přísada do pokrmu; (JD).

yátaro, m. (1) (Kol): tukan; (JD).

yatay, m. (1) (Arg, Par): yatay; ► kokosová palma; (JD).

yaya, f. (1) (Kol): bolístka; (2) (Kub): hůl, klacek; (3) **dar ~ a**: zmlátit koho, namlátit komu; (4) **estar en la ~** (Pan): být v bryndě; (5) **está hecho una ~** (Kub): je samá rána; (JD).

yayero, -ra, adj. (1) (Am): drzý jak štěnice; (JD).

yeco, m. (1) (Chil): kormorán jihoamerický; (JD).

yegua, adj/subst. (1) adj. (Am): pitomý, blbý; (2) (Chil): pořádný; ► o strachu; př.: *me llevé un susto yegua* (měl jsem pořádný strach); (3) f. (Am): ženská; (4) špaček doutníku; (5) (Mex): valník; (6) **ella está hecha una ~ trotona** (Kub): je na chlapy; (7) ~ **rabona** (Chil): sprostá ženská; (8) m. (Am): hovado; př.: *es un yegua* (to je hovado); (9) (Kub): teplouš; (JD).

yeguada, f. (1) (Am): hovadina, blbost; (JD).

yeguarizo, -za, adj/subst. (1) m. (Am): stádo koní (klisen, kobyl); (JD). • (2) m. (LaPlá): kůň; (3) adj.: koňský; (BDE).

yegüería, f. (1) (Arg): ženské, ženy; (2) (Am): stádo klisen (kobyl); ■ Var.: *yegüerio*; (JD).

yegüerizo, m. (1) (Kol): stádo klisen; (JD).

yegüero, -ra, adj. (1) (Kol): děvkařský; (JD).

yeito, m. (1) (Urug): šikovnost; (2) ušklíbnutí; (JD).

yel, f. (1) (Am): žluč; (JD).

yelo, m. (1) (Am): led; (2) mráz; (3) **hace ~**: mrzne, je zima; (JD).

yema, f. (1) **¡dale ~!** (Kub): jed' dál!; (2) **dale ~ al asunto**: doraž to!, skoncuji s tím!; (JD).

yerba, f. (1) (Am; LaPlá, Arg): čaj maté; ► *Ilex Paraguayensis*; př.: *yerba mate*; ... *aprovechaba para comprar leche, yerba, y algunas otras cosas*; (2) (Kub, Mex): marjánka; ► marihuana; př.: ... *les confiscó 16 mil toneladas (sic) de la «yerba»*; (3) **y otras ~s** (Am): a ještě moc jiných lidí; (JD; BDE).

yerbal, m. (1) (Am): louka, lučina; (2) (LaPlá): plantáž maté; př.: *el yerbal era inmenso; nadie conocía sus límites*; (3) nádoba na maté; (JD; BDE).

yerbar, intr. (1) (Am): připravovat čaj maté; (JD).

yerbatero, -ra, adj/subst. (1) m. (Am; Kol): bylinkář, zaříkávač, léčitel; př.: *pregonan los yerbateros pomadas exóticas, raíces medicinales, collares de ajo, pulseras magnéticas...;* (2) obchodník s krmením; (JD). • (3) adj. (Urug): týkající se maté; př.: *si nuestras compañías yerbateras...;* (BDE).

yerbazal, m. (1) (Am): louka, lučina; (2) trávník; (JD).

yerbear, intr. (1) (Arg): pít čaj maté; (JD).

yerbera, f. (1) (Arg; LaPlá): nádoba na čaj maté; př.: ... *llené el poronguito en la yerbera*; (JD).

yerbero, -ra, subst. (1) m/f. (Am; Mex): bylinkář(ka); př.: ... *los yerberos que ofrecen ojos de venado para el aire constipado*; (2) m. (Ekv): lučina; (3) (Kub): herbář; (JD; BDE).

yerbonal, m. (1) (Kol): lučina; (JD).

yerna, f. (1) (Am): snacha; (JD).

yerra, f. (1) (Am): značkování dobytka; (JD).

yerro, m. (1) (Kub): flinta, bříza; ► puška; (JD).

yérsey, m. (1) (Am): žerzej; ► látka; (2) svěťřík, tričko; ■ Var.: *yersi*; (JD).

yerto, m. (1) (Kub): nebožtík, mrtvola; (JD).

yescá, f. (1) (Kost): suchá slupka; ► kokosu; (2) (Ekv): dluh; (3) **quedar (una)** ~¹ (Bol): být na suchu, mít prázdnou kapsu, nemít ani vindru; (4) **quedar (una)** ~² (Kol): být slabý jako moucha; (JD).

yesque, m. (1) (Kol): háček; (JD).

yeta, f. (1) (Am): uřknutí, uhranutí; (JD).

yetar, intr. (1) (Am): uřknout, uhranout; (JD).

yetatura, f. (1) (Am): uhrančivost, uhranutí; (JD).

yey!, citosl. (1) (Kub): haló!, ahoj!; (JD).

yicle, m. (1) (Kub): tryska; ► čte se [dikle]; (JD).

yimba, f. (1) (Arg): vnitřnosti; (JD).

yinyerel, m. (1) (Kub): zázvorové pivo; ► čte se [d'ind'ere]; (JD).

yinctel, m. (1) (Kub): ginfizz; ► nápoj; čte se [d'inko(k)tel]; ■ Var.: *yincotel*; (JD).

yip, m. (← angl.) (1) (Mex, Ven): jeep; př.: ...*los asesinos habían utilizado en la huida un yip azul...*; (BDE).

yira, f. (1) (Arg): flundra; ► děvka; (2) (Kub): mergle, prachy; ► peníze; (JD).

yiranta, f. (1) (Am): fuchtle, dorota; (JD).

yol, m. (1) (Am): brašna, mošna; (JD).

yole, m. (1) (Am): brašna, mošna; (JD).

yolillo, m. (1) (Kost): rafie; ► palma; (JD).

yompa, f. (1) (Mex): sako; (JD).

yoní, m. (1) (Am): Anglán; ■ Var.: *yony*; (JD).

yonson, m. (1) (Kub): banán; ► na jídlo; (JD).

yoruba, m. (1) (Kub): yoruba; ► člen černošské sekty; (JD).

yova!, citosl. (1) (Kub): hergot!; (2) hotovo!, už jdu!; (3) odprejskni!, vypadni!; (4) **dale ~ al asunto**: doraž to; ► skoncuji s tím; (5) **dar ~ a**: vylejt perka komu; (JD).

YPF / Yacimientos Petrolíferos Fiscales, m. (1) (Arg): Argentýnská ropná společnost; př.: ... *todo perjuicio ambiental anterior al traspaso de manos debía ser cubierto por YPF...*; (BDE).

yuca, f. (1) (Am): napálení, bouda; (2) mizérie, bída; (3) (Kol): hnáta, pracka; (4) (Hond): nepříjemná zpráva; (5) **estar en casa de ~** (Kub): být buhvíjak daleko (až v tramtárii); (6) **esta ~ no entra en el costal** (Bol): na to ti nenaletím, to jsou řeči (kecy); (7) **la situación está de ~ y ñame** (Kub): je to nalevačku; (8) **hacer ~** (Ekv): dělat si legraci; (9) **meterse en la ~** (Kub): přiživit se; (JD).

yucateco, -ca, adj/subst. (1) adj. (Mex): mayský; (JD). • (2) subst. (Mex): osoba z Yucatánu; (BDE).

yuco, m. (1) (Am): hliněná karafa; (JD).

yuga, f. (1) (Arg): dřina, fuška, makanda; (JD).

yugar, intr. (1) (Arg): dřít se, makat; př.: *hay que yugarla para vivir* (člověk se musí pořádně ohánět); (JD).

yugo, m. (1) (Arg): fuška; (2) pl. (Kub): manžetové knoflíčky; (JD; BDE).

yule, m. (1) **estar en su ~** (Kost): být na koni v čem; (JD).

yumbo, m. (1) (Ekv): divoch; (2) **voy ~** (Kub): už se nesu; ► už jdu; (JD).

yunai, f. (1) (Am): USA; (JD).

yungas, f., pl. (← keč.) (1) (Am; Bol, Per): teplá údolí; ► pochází z názvu indiánského kmene «Yuncas», kteří v této oblasti žili; (JD; BDE).

yunque, m. (1) (Dom): týl, šije; (JD).

yunta, f. (1) (Am): manžetové knoflíčky; (2) (Bol): mula; (3) pl. (Portor): dvojice, pár; (JD).

yuntar, tr. (1) (Mex): jíst; ► hovor.; (JD).

yuntas, f., pl. (1) (Ven): manžetové knoflíčky; př.: *en Caracas y en la mayor parte del país hay que pedir yuntas... sólo la gente culta conoce el nombre de gemelos, un latinismo de la época clásica...*; (BDE).

yupe, m. (1) (Chil): mořský ježek; (JD).

yuquear, intr. (1) (Per): sbírat juku; (JD).

yuquero, m. (1) (Kol): buran, křupan; (JD).

yuquilla, f. (1) (Kub): ságovník; (2) (Ven): kurkuma; ► rostlina; (JD).

yuraguano, m. (1) (Kub): kapok; (JD).

yuruma, f. (1) (Ven): palmová dužnina; (JD).

yurmí, m. (1) (Am): mravenečník; (JD).

yuta, f. (1) (Chil): slimák; (2) (Mex): juta; (3) **hacer la ~** (Am): chodit za školu, ulejšvat se ze školy; (JD).

yutear, intr. (1) (Am): ulejšvat se ze školy; (2) (Arg): chytit za ocas zvíře; (JD).

yutería, f. (1) (Am): ulejšváctví; (JD).

yutero, m. (1) (Am): ulejšvák; (JD).

yuto, -ta, adj. (1) (Am): bezocasý; (2) (Arg): nemanželský; (JD).

yuxtaponible, adj. (1) (Am): sektorový; ► nábytek; (JD).

¡yuy!, citosl. (1) (Am): ach!; ► vyj. bolest, údiv, obdiv; (JD).

yuyo, -ya, adj/subst. (1) adj. (Am): opuchlý; (2) m.: plevel, býlí; (3) (Kol): bylinková omáčka; (4) (Kost): puchýř; (5) (Chil): ohnice; (6) (Ekv): koření; (7) (Per): rostlina; ► jedlá; (8) **estar como un ~** (Am): zvadnout, být zvadlý; ► o osobě; (9) **volverse ~** (Kol): zvadnout, být zvadlý; ► o osobě; (JD).

yuyal, m. (1) (Bol, LaPla): skupina planě rostoucích bylin; př.: *inclinado entre el yuyal... el rancho los miraba*; (BDE).

yuyería, f. (1) (Urug): bylinkářský obchod; (BDE).

yuyero, -ra, m/f. (1) (LaPla): prodavač v obchodě s bylinkami; (BDE).

yuyo, m. (← keč.) (1) (Bol, Per, LaPla, Arg): plevel; př.: *... lo arrojó a una zanja, entre los yuyos*; (2) (Chil, Par aj.): léčivá bylina; př.: *el jaramago de los españoles; nosotros aprendimos el nombre de los incas, yuyo; se metía en el monte y salía con brazadas de plantas y yuyos medicinales*; (BDE).

yuyón, m. (1) (Per): šlichta; ► nechutný pokrm; (2) nudný patron, suchar; (JD).

yuyuscar, tr. (1) (Per): vyplít; ► pole; (JD).

2.6 Palabras con la entrada Z – AM, MM, JD, BDE

- zabuir**, intr. (1) (Kol, Portor; Am): potopit se, ponořit se; (AM, MM; JD).
- zacahuil**, m. (1) (Mex): grilovaný *tamal*; ► jedná se o druh pirohu obalený v banánovém nebo kukuřičném listu; (MM).
- zacamecate**, m. (← nah. *zacatl*, „lipnicovitá rostlina“ + *mecatl*, „lano, provaz“) (1) (Mex): houbička (drátěnka) na mytí nádobí; ► z rostlinných vláken; (MM).
- zacamiscle**, m. (← nah. *zacatl*, „lipnicovitá rostlina“ + *miztl*, „puma“) (1) (Mex): stepní puma; ► malá; z luk okolí řeky Pánuco; (MM, JD).
- zacán, -na**, adj/subst. (1) m. (Guat): zralé ovoce; (2) adj.: zralý; ► o ovoci; (MM).
- zacapal**, m. (← nah. *zacatl*, „lipnicovitá rostlina“ + *pall*, „barva“) (1) (Mex): popínavá rostlina; ► z čeledi *Convolvulaceae*; (2) barvivo, které se získává z této rostliny; ► z čeledi *Convolvulaceae*; (MM).
- zacapela**, f. (1) (Mex): spor, rvačka, bitka; (BDE).
- zacatal**, m. (← nah. *zacatl*, „lipnicovitá rostlina“) (1) (Mex, StřAm; Am): pastvina; pastviště; (MM; JD).
- zacate**, m. (← nah. *zacatl*, „lipnicovitá rostlina“) (1) (Mex): jíst nenasytně, hltat; (2) **el que tiene cola de ~ no puede jugar con lumbre** (Mex): dříve než někoho kritizuje, měl by si člověk uvědomit své chyby; měl by si zamést před vlastním prahem; (AM). • (3) (Mex, StřAm): rostlina vrhač; ► vysemení se vymrštěním semínka; (4) tráva, píce; zelené krmivo; př.: *siete manojos de zacate (para dar de comer al caballo)*; (5) houbička (drátěnka) na mytí nádobí; ► z rostlinných vláken; (MM). • (6) (Mex): plevel; (7) pl.: koření; (8) **mamar y comer ~** (Mex): cpát se plnou pusou; (JD; BDE).
- zacateada**, f. (1) (Guat): sekání trávy (píce); (2) (Mex): výprask, bití; (MM, JD).
- zacatear**, tr/intr. (1) tr. (Guat; Mex): dát seno (píci) zvířatům; (2) **~le a alguna cosa** (Mex): mít strach z něčeho; př.: *le zacateó al viaje*; (AM). • (3) intr. (Guat, Mex): pást dobytek; (4) séct trávu (píci); (5) sít trávu (píci); (6) trestat, kárat; (MM). • (7) tr. (Mex): dát výprask, nařezat; (JD).
- zacateca**, adj/subst. (1) m. (Kub): hrobník; livrejovaný funebrák; (2) adj., pl.: neklidný, neposedný; (3) dotěrný, vlezlý; (AM). • (4) (Am): původem ze Zacatecas; ► kromě Mexika; (5) (Mex): původem ze Zacatlánu; (MM; JD).
- zacatecas**, m., pl. (1) (Am): kmen indiánů; ► obývali dnešní Zacatecas v Mexiku a povodí řeky Navas v Durangu; jazyk patří do Yutoaztécké rodiny jazyků; (MM).
- zacatecla**, m. (1) (Dom): hrobník; ► změna kubánského *zacateca*; (AM).
- zacateco**, m. (1) (Am): jazyk indiánského kmene Zacatecas; (MM). • (2) Indián kmene Zacatecas; (JD).
- zacateco, -ca**, adj. (1) (Am): zacatecký; (2) původem ze Zacatecas; (MM).
- zacatera**, f. (1) (Mex, StřAm; Am): pastvina; (2) sklad píce, krmení; (3) (Kost): pták; (MM; JD).
- zacatillo**, m. (1) (Kost): peníze; (AM). • (2) (Mex, StřAm): měkký trávník; (3) (Mex): červené barvivo z mrtvých brouků červců; ► sušené na slunci; (MM, JD).
- zacatín**, m. (← *zaque*) (1) (Kol): výkop, podání, servis; viz též: *saque*; (AM). • (2) (Mex): palírna alkoholu; (3) (Antil, Mex): městská čtvrť vetešníků; (MM).
- zacatón, -na**, adj/subst. (1) m. (Kost, Mex): planě rostoucí lipnicovité rostliny; ► mají drsné listy; rostou na savanách; slouží jako píce; ■ Var.: *zacate*; (2) (Mex): trávník, tráva; (MM). • (3) adj. (Mex): bázlivý, bojácny; (4) líný, zahálčivý; (5) m.: padavka, slaboch, zbabělec; př.: *la otra parte de mí (mi lado zacatón) no estaba particularmente contento*; (BDE).
- zacatonal**, m. (1) (Kost, Mex; Am): pastviště, pastvina; (MM; JD).
- zacua**, m. (← nah. *tzacua*) (1) (Mex): pták; ► *Gymnostinops montezumae*, Less; v teplém pásmu Mexika; tmavě hnědé barvy; špičku zobáku má oranžovou; s krátkýma černýma a silnýma nohama; škodí úrodě;* (MM).
- zacual**, m. (1) (Mex; Jalisco): nádoba, miska; viz též: *jícara*;* (AM). • (2) strom; (MM).
- zacuara**, f. (1) (Per): ořezaný konec stébla cukrové třtiny; ► do špičky, slouží jako pero;* (MM). • (2) výhonek; ► třtiny; (JD).

zacuín, m. (1) (Guat): paběrkování; ► na poli; po sklizni; viz též: *repepena*; (AM, MM).
zafa!, citosl. (1) (Antil, Ekv, Per): jedeš!, fuj!, čert tě vem!; všc! zmizni!, táhni!; ► vyj. zahánění psů nebo hrubé rozloučení se se člověkem; (AM, MM; JD).
zafacoca, f. (1) (Mex; StřAm, Kub, JižAm): spor, hádka; ► kromě Par, Per, Urug; (AM; MM).
zafacón, m. (← angl. *safety can*, „nádobka z plechu“) (1) (Portor, Dom): plechový odpadkový koš; ► v domě; (2) (Portor): hnusák, špína; špindíra, čuně; ► o osobě; přenes.; (AM, MM; JD, BDE).
zafada, f. (1) (Kost, Guat, Mex): vykloubení; viz též: *zafadura*; (MM).
zafado, -da, adj. (1) (Arg, Bol, Chil, Par, Urug): drzý, hubatý, nestydatý; (2) (Kol, Mex): pomatený, poblázněný; ztřeštěný; př.: *estaban hartos de lo que hacía el zafado gobernador*; (3) (Hond): smělý, upřímný; otevřený, nebojácný; (4) (Nik): ukvapený, neopatrný, upovídaný; hubatý; (MM). • (5) (Arg): čiperný; (6) (Am): vymknutí, vykloubení; (JD; BDE).
zafadura, f. (1) (Chil, Ekv, Guat, Per, Portor): vykloubení, vymknutí; ► kosti; (AM, MM; JD).
zafaduría, f. (1) (Arg, Urug; Chil, Par; Am): nestydatost, drzost, nestoudnost, neslušnost; (AM; MM; JD).
zafanarse, zvrát. (1) (StřAm): pustit se, odpoutat se; uvolnit se, vyprostit se; (AM; MM).
zafante, adv. (1) (Antil; Am): s výjimkou; kromě, mimo; (AM; JD).
zafar(se), tr/zvrát. (1) tr. (Kol; Kub, Mex, Nik; Am): vyloučit, vyjmout; vyhodit; ► vulg.; (2) zvrát. (Kol, Chil, Ekv, Guat, Mex, Per, Portor; Arg, Par, Urug): vykloubit si (se), vymknout si (se); (3) (Arg, Portor; Am): nerespektovat, nechovat v úctě; urazit; (4) (Kol, Per, Portor): dopustit se pochybení; př.: *se le zafó decirlo* (uklouzlo mu); (AM). • (5) tr. (Arg, Kost, Nik; Am): vyhnout se ráně; ucuknout; (6) (Arg, Chil, Mex, Par, Per): uniknout, utéct, (u)prchnout; nenápadně zmizet, vyklouznout; (7) být zproštěn určité povinnosti; (8) (Kol): ztratit rozum; potřeštit se; (MM). • (9) ~ **el cuerpo al trabajo** (Mex): vyhýbat se práci; (JD).
zafo, -fa, adj. (1) (Kol; Arg; San Luis, Kost, Nik): mimo, kromě; ► vulg.; (AM; MM).
zafón, m. (1) (Kol, Kub, Mex, Nik): zlomenina; ► kosti; (2) zmizení, únik; (MM). • (3) (Am): vykloubení; (4) ucuknutí; př.: *le di un zafón* (uklouzl, vytrhl jsem se mu); (JD).
zafra, f. (1) (Am): stříž; (2) porážka dobytka; (3) **hacer** ~ (Kub): vyrazit peníze z čeho, nahrabat si peněz; (JD).
zagaleón, m. (1) (Nik): výrostek; ■ Var.: *zagalón*; (JD).
zagonal, m. (1) (Chil): stoka, kanál, žumpa; (JD).
zaguán, m. (1) (Nik): kůlna; (JD).
zaguaro, m. (1) (szMex, US): kaktusová rostlina; (2) pitahaya; ► kaktusová rostlina; rodí jedlé plody; ■ Var.: *saguaro*;* (MM).
zaguante, m. (← mex. *zahuatl*, „svrab“) (1) (Kost): voříšek, pouliční směs; ► o psovi; ■ Var.: *zahuante*; (AM; MM).
zagüí, m. (← guar. *sagüí*, „ospalé oči“) (1) (Arg, Par): druh drobné opičky; ■ Var.: *sagüí*; (MM).
zahuante, m. (← mex. *zahuatl*, „svrab“) (1) (Kost): voříšek; viz: *zaguante*; (MM). • (2) vychrtlý (hubený) pes; (JD).
zahurna, f. (1) (Kol): povyk, mumraj, rámus; (AM, MM).
zainoso, -sa, adj. (1) (Chil): falešný, proradný; zrádný; ► o osobě; (AM, MM; JD).
zaire, m. (1) (xxx): tabák; př.: *zaire, chichera, pauca, cháma, chilca... yerbas con que se curan los indios*; ■ Var.: *saire*; (MM).
zalamerear, tr. (1) (Arg, Mex; Am): lichotit, pochlebovat; poklonkovat; ■ Var.: *zalamear*; (MM; JD).
zalea, f. (1) (Portor; Mex): kožený kabát; (AM). • (2) kůže, kožešina; (MM). • (3) (Portor): houně; (4) **estacar la** ~ (Mex): natáhnout bačkory (brka); ► zemřít; (JD).
zalenco, -ca, adj. (1) (Ven; Am): křivonohý, šmajdavý; (2) (Kol): kulhavý, obtížně a pomalu chodící; ► o starším člověku; (AM, MM; JD).
zalenquear, intr. (1) (Kol): kulhat, belhat se; šmajdat; (AM, MM; JD).
zalles, m., pl. (1) (Bol): hromady velkých kamenů, které rozšiřují vrchol hory aj.; (AM, MM).
zamacuco, -ca, adj/subst. (1) adj. (Portor): falešný, pokrytecký; (AM). • (2) m.: pokrytec; (MM).

zamacueca, f. (← *zambacueca*) (1) (StřAm; JižAm): chilský národní tanec; ► vážný; s otočkami; obvykle doprovázen kytarou a harfou; zpěvačky zpívají v ostrém sopránu; hudba je libozvučná a klidná, kromě konce, kdy se podupává; muž si na závěr před svou taneční partnerku poklekne; dvojice drží v rukou šátek a mírně s ním pohybují; skládá se ze dvou částí, které jsou oddělené pauzou; každá část má 48 taktů; hudba je ve třičtvrt'ovém taktu; ■ Var.: *cueca, zambacueca*; (AM).

zamarreada, f. (1) (Am): zatřesení, zatřepání; (2) (Ekv): výprask; (JD).

zamarro, -rra, adj. (1) (Kost, Hond, Ven): mazaný, vychytralý, lišácký; (MM, JD).

zamarros, m., pl. (1) (Kol, Ekv, Ven): druh širokých kalhot; ► z kůže nebo gumy, které si muži navlékají na normální kalhoty; při jízdě na koni; (AM, MM, JD).

zamarronear, tr. (1) (Chil, Ekv, Am): škubat, trhat, třást kým; zatřepat; (2) (po)kázat koho; vynadat; (AM, MM; JD).

zamba, f. (1) (Arg; Par, Urug): chilský národní tanec; viz též: *zamacueca*; (2) samba, píseň a tanec; (3) **decir, o llamar a uno ~ canuta** (Bol, Kol, Chil, Ekv, Per; Am): urazit (ponižovat) koho; nadávat; (AM; MM; JD).

zambacueca, f. (1) (Chil; Am): chilský národní tanec; ► arch.; viz též: *zamacueca*; (AM; MM; JD).

zambada, f. (1) (Per): spolek násilníků; ► hanl.; (AM; MM). • (2) (Am): zambové; ► míšenci; (JD).

zambaigo, -ga, adj/subst. (1) m. (Mex): potomek černošky a indiána (nebo naopak); (2) adj. (Am): mající nohy do x nebo o; (MM). • (3) (Mex): míšenecký; (JD).

zambaje, m. (1) (Ven): vyčíněná kůže; ► používá se při výrobě kalhot pro kovboje; viz: *zamarros*; (AM). • (2) (Mex): spolek zambů; (MM, JD).

zambardo, m. (1) (Chil): nešika; nemotora; ► na co sáhne, to zkazí; (2) (Arg): šťastná náhoda; ► v kulečnicku; (3) (Arg, Chil): neobratnost, havárie; (AM, MM; JD).

zambate, m. (1) (Hond): pokrm z kukuřice; ■ Var.: *humita*; (AM, MM).

zambe, m. (1) (Ven): starodávný lidový tanec a jeho melodie; (AM, MM).

zambear, tr. (1) (Per): označit koho za potomka černošky a indiána (nebo naopak); ► hanl.; viz: *zambo*; (AM).

zambeque, adj/subst. (1) m. (Kub, Ven): mumraj, zmatek, chaos; ► opak slova *zarambeque*; (2) adj. (Kub): hloupý, nerozumný; (AM). • (3) (Kub, Mex; Am): křivonohý, šmajdavý; (MM). • (4) m. (Kub): moula; (JD).

zambequería, f. (1) (Kub): hloupost, blbost; pitomost; (AM, MM; JD).

zamberío, m. (1) (Per): banda násilníků; ► hanl.; viz též: *zambada*; (AM). • (2) (Am): zambové; ► míšenci; (JD).

zambiloco, m. (1) (Kol): skákající káča; ► hračka; (AM, MM).

zambiricuco, -ca, adj. (1) (Per): mulatská nebo zambijská; ► o osobě; z nižších poměrů; (AM, MM).

zambo, -ba, adj/subst. (1) adj. (StřAm; Mex, JižAm): míšenecký; ► potomek černošky a indiána (nebo naopak); př.: *el piloto de L'Ami du Peuple – zambo de caribe y negro*; (2) (Bol, Kol, Chil): mulatský; ► obecný pojem, který označuje černošské pokolení; mají skořicovou barvu tváře; (3) (Guat): červenofialový; ► o osobách; (4) (Ven): tmavě červené zbarvení kohoutů; (5) (Mex): kyprá a krásná; ► postava; (AM). • (6) (Arg, Chil, Mex, Par): mající pokřivené nohy; ► o člověku; špatně se mu provozují některé sporty, jako je např. jízda na koni nebo fotbal; (MM). • (7) (Ven): velikánský, pořádný; (8) m. (Am): zambo; ► mulat; (9) (Ven): fešák; (JD; BDE).

zambrate, m. (1) (StřAm): povyk, kravál, randál; (MM).

zambreira, f. (1) (Ven): hádka, rvačka, spor; (AM). • (2) nepořádek, chaos; (MM).

zambrote, m. (1) (StřAm): hromada, kupa; motanice; ■ Var.: *chamborote*; (AM; JD).

zambuila, f. (1) (Kub): smažené kousky (kolečka) zeleného banánu; (AM, MM, JD).

zambuir, intr. (1) (Kol, Ekv, Portor): potopit, ponořit; (AM, MM).

zambullido, m. (1) (Mex): potopení, ponoření; (JD).

zambullidor, m. (1) (Kol): potápka; (JD).

zambullo, m. (1) (Kub): přikrytý barel; ► používá se pro čištění latrín; (2) (Per): latrina, polní záchod; (3) (Kub): špína, hnusák; ► o osobě; (4) ~, **suelta lo que no es tuyo** (Kub): takhle

chlupci pokřikují na člověka, který skrývá nějakou věc, která mu nepatří; (AM, MM). • (5) (Am): nádoba na odpadky; (JD).

zambullón, m. (1) (Kol, Ekv, Arg, Par): ponoření se, potopení se; (AM; MM).

zambumbia, f. (1) (Hond): hudební nástroj afrických otroků; ► má pouze jednu strunu ve třetině rozdělenou páskem a je zakončen miskou vyrobenou z dýně; dýně slouží jako rezonátor; na strunu se brnká pomocí dřevěné hůlky; ■ Var.: *zambumba*, *zambomba*; (2) (Per): domácí nápoj; ■ Var.: *sambumbia*; (AM, MM). • (3) (Mex): míchanice; (JD).

zambutír, tr/intr. (1) intr. (Guat, Salv): potopit, ponořit; (2) tr. (Mex: Tabasco): naplnit neuspořádaně; ► do nádoby, batochu aj.; (AM, MM). • (3) (Am): zastrčit, strčit, vrazit, narazit; (4) ~ **dinero en u.c.** (Mex): vrazit peníze do čeho; (JD).

zamotoana, f. (1) (Mex): motanice; (JD).

zampar, tr. (1) (Arg, Kol, Mex, Per; Am): zasadit ránu; vrazit facku; (2) rychle vrazit (strčit) někam; př.: *zamparle a uno en la cárcel*; (3) (Arg, Ekv): mrštit co komu do tváře; př.: *zamparle a uno una bofetada*; (4) bránit se; ► slovně; (5) (Hond): (po)trestat, (po)kárat; nařezat; (MM). • (6) (Mex): vyrazit ven; (JD).

zamura, f. (1) (Ven: Trujillo): papírový létající drak; (AM).

zamura, m. (1) (Ven): lihovina; ► z cukrové třtiny a švestek; př.: *bebidas como el ron de ciruelas pasadas o «zamura»*; (BDE).

zamuro, m. (1) (Ven): taneční pantomima; (AM). • (2) (Kol, Ven): kondor krocánovitý; ► supovitý pták; *Coragyps atratus*; ■ Var.: *samuro*; (MM; BDE).

zanagoria, adj. (1) (Arg): hloupý, omezený, natvrdlý; pitomý, padlý na hlavu; (AM; JD).

zanahoria, m. (1) (Arg): kuchtík; ► pomocník v kuchyni; (AM). • (2) (Arg, Par, Urug; LaPla): hlupák, blbec; pitoma; př.: *un zanahoria que al bajar del ómnibus dejó caer su cartera*; (3) pomocník v cirkuse; (MM). • (4) (Arg): otrapa, obejda; (5) ubožák, chudák; (JD). • (6) (Kol, LaPla, Ven): slušňák, nevinátka; př.: *Eleuterio es lo que se llama un perfecto zanahoria... Jamás se ha llevado a sus labios un chucho de marihuana... ;* (BDE).

zanate, m. (← nah. *zanatl*) (1) (StřAm, Mex): černý nebo hnědošedý pták; ► má žlutou duhovku; dlouhý zobák; černé slabé nohy; podobá se drozdovi; žije v houfu v bezprostřední blízkosti bažin; požívá zasetá semínka na polích; ■ Var.: *sanate*; ■ Syn.: *oropéndola*, *papate*, *picho*; (MM).

zanatear, intr. (1) (Mex): střežit pole, aby nebylo zničeno ptactvem; (MM).

zancajón, m. (1) (Mex): dlouhán, čahoun; (2) (Mex): nepůvabný, nevzhledný; (MM).

zancalejo, m. (1) (Pan): hříbě; (JD).

zancazo, m. (1) (Mex): kopnutí; (JD).

zancón, -na, adj/subst. (1) adj. (Kol, Guat, Mex, Salv, Ven; StřAm): krátké; ► oblečení, šaty; (2) (Ven): mladý, dospívající; ► o živých bytostech; (AM). • (3) (StřAm): nevzhledný (nepůvabný); ucouraný; ► dlouhán (čahoun, bidlo); (MM). • (4) m. (Nik): hejno moskytů; (5) (Ven): mládě; (JD).

zanco, m. (← kič. *zancu*) (1) (Kol, Ekv, Per): druh pyré; ► připravuje se z yuky nebo banánů; společně s opraženou kukuřičnou moukou, masovým vývarem, brambory a sýrem; v ostatních zemích převládá forma *sanco*; (2) (Kol): lepivá uvařená směs; ► přenes.; (AM).

zancudero, m. (1) (Antil, Kost; StřAm, Mex, Ven): hejno komárů; (AM; MM).

zancudo, m. (1) (Am; Ven aj.): komár; př.: *y entonces el zancudo pica al mono, y después pica al hombre*; (MM; BDE).

zandunga, f. (1) (Mex): melodická a smutná píseň; (2) obřadní tanec; ► z jihu Mexika; (MM, JD).

zandungear, intr. (1) (Mex): potulovat se, toulat se; (MM, JD).

zandunguero, -ra, adj. (1) (Mex): veselý, radostný; živý; (2) pochlebovačný; lichotný; (MM; JD).

zangandongo, m. (1) (Kub): hromotluk, výrostek, klacek; ■ Var.: *zangandungo*; (JD).

zángano, m. (1) (Mex): podvodník, šibal; (MM). • (2) (Am): taškář; (3) (Kub): mladíček; (JD).

zangarilla, f. (1) (xxx): větrník; ► ze dřeva; (MM).

zangarria, f. (1) (Kol): skákající káča; ► hračka; (AM, MM).

zangarro, m. (1) (Mex: Zac.): bouda, chatrč; (2) (Hond): provizorní lis na cukrovou třtinu; (AM, MM). • (3) (Mex): krámek; (JD).

zango, m. (← kič. *zancu*) (1) (Kol, Ekv, Per): druh pyré; ► připravuje se z yuky nebo banánů; společně s kukuřičnou moukou; s masovým vývarem, brambory a sýrem; (MM).

zangorrear, intr. (1) (Kub): brnkat na kytaru; (JD).

zanguango, -ga, adj. (1) (Arg, Kol, Par, Urug): hloupý, tupý; (2) (Mex): nevzhledný, zanedbaný; (MM).

zanguaraña, f. (1) (Per): tanečnice; ► pojmenování černochoů; vulg.; ■ Var.: *sanguaraña*; (AM; MM).

zanguito, m. (1) (Per): grafický jev, upřednostňuje se forma *sango* nad formu *zango*; (AM).

zanja, f. (1) (Ekv): plot, ohrada; (2) (Arg, Chil, Per, Portor, Urug, Par): údolí potoka; (AM; MM). • (3) (Am): výmol; (JD).

zanjear, tr. (1) (Antil, Kol, Guat, Am): vykopat jámu; kopat příkopy; ► sloveso *zanjar* se správně používá ve spojení *zanjar un asunto*; (AM).

zanjeo, m. (1) (Kub, Mex, Am): otevření koryt; ► pro odvodnění terénu; (MM; JD).

zanjero, m. (1) (Arg, Kub, Ekv, Mex, Am): vykopávač koryt (jam); (MM; JD).

zanjón, m. (1) **echar al ~** (Kub): schovat, skrýt, ukrýt; hodit do šuplíku, sprovdit ze světa; (AM). • (2) (Arg, Kub, Chil, Par): strmá a příkrá skála; (3) (Am; Chil, Ven): strž, rokle, propast; průrva; soutěska; (MM; JD; BDE).

zanquear, tr. (1) (Kost, Dom, Mex, Nik, Am): hledat; shánět; (MM; JD).

¡zapa!, citosl. (1) (Kub): pust'!, jdi pryč!; (JD).

zapador, m. (1) (Mex): pyrotechnik; (JD).

zapadora, f. (1) (Kol): vojanda; (JD).

zapalote, m. (← nah. *zapolotl*) (1) lid. (Mex): agáve; ► z její šťávy se vyrábí tequila; (2) dlouhý banán; (3) (Salv): strom s fialovými květy; (MM, JD).

zapallada, f. (1) (Kol): nerozvážné a hloupé slovo; (2) (Arg; Chil, Par, Urug): šťastná náhoda; trefa; (AM). • (3) nečekaný (nenadálý) zisk; ■ Var.: *zapallazo*; (MM; JD).

zapallar, m. (1) (Chil, LaPla): pole oseté dýněmi; (MM).

zapallero, m. (1) (Am): klikař; (JD).

zapallito, m. (1) (Arg, Par, Urug, Am; LaPla): zelená dýně; tykev; cuketa; př.: *los zapallitos no llenan*; ► sklízí se když dosáhne velikosti pomeranče; používá se v kuchyni; (MM; JD; BDE).

zapallo, -lla, adj/subst. (← kič. *sapallu*, „druh tykvovité plodiny“) (1) m. (Arg, Chil, Urug; Am): šťastná náhoda; klika, štístko, trefa; ► přenes.; (2) adj. (StřAm, Kol): nudný, fádní; (3) (Ekv): obézni; ► o člověku; (4) **sembrar** ~¹ (Per): spadnout z koně; (5) **sembrar** ~²: uklouznout; (AM). • (6) f. (Kol; Am): jedlá tykev (dýně); ■ Var.: *zapallo*; (7) m. (StřAm, Kol; Bol, Per, LaPla): malá dýně se žlutou dužinou; ► *Cucurbita maxima*; př.: *tenemos comida para diez días y en las inmediaciones hay zapallo y maíz; allí mismo échele un kilo y medio de zapallo bien amarillo*; (8) nudný člověk; (9) (Ekv): malý a baculatý člověk; (MM). • (10) (Am): makovice, palice, hlava; (JD). • (11) adj. (LaPla): blbý, pitomý, hloupý; (BDE).

zapallón, -na, adj/subst. (1) adj. (Chil, Ekv, Per; Am): obézni; tlust'oučký, baculatý; ► o člověku; př.: *es blanca y un poco zapallona como la madre*; (AM). • (2) m/f. (Am): tlouštík; (MM; JD; BDE).

zapapico, m. (1) (Kub, Mex): koliha velká; ► pták; z čeledi slukovitých;* (2) (Mex): dvojšpic (dvojnos); ► vulg.; na obou stranách zúžený; nástroj kameníků podobný kladívku; (MM).

zapata, f. (1) (Kol, Kub, Portor): dřevěná lišta; ► u zdi; (2) (Chil): železná traverza na pluhu; ► pro hlubší orbu; (AM, MM).

zapateado, m. (1) (Arg): dupání, dupot, podupávání; (2) (Mex, Pan): lidový tanec; (MM).

zapatear, intr. (1) (Kub, Mex, Pan): tančit dupáka; (MM). • (2) (Kub): sehnat; (JD).

zapateo, m. (1) (Arg): dupání, dupot, podupávání; (2) (Kub, Mex, Pan): dupák; ► lidový tanec; (MM; JD).

zapatera, f. (1) (Mex): skříňka na boty; (JD).

zapatero, m. (1) **quedarse ~** (Am): být neúspěšný; ani jednou se netrefit; ► hráč, který nevyhrává zápasy; lovec bez úlovků; (MM; JD).

zapatilla, f. (1) (Chil; Ven): dřevěné prkénko se třemi dírami; ► dírami jsou provlečeny provázky, ke kterým jsou přivázáni kohouti, aby se nezamotali do sebe; při kohoutích zápasech; (2) (Ven): kožené řemínky na nohách ptáků; ► slouží k přivázání kohoutů; (3)

(Bol; Kol): dětská hra; ► obrácená verze hry chodí pešek okolo; děti jsou v kruhu a předávají si peška; jedno dítě je uprostřed a snaží se peška vzít; děti zpívají *zapatilla rueda, rueda...*; v Kolumbii existuje podobná hra se stejným názvem; ■ Var.: *zunzún (de la carabela)*; (AM; MM). • (4) (Kub): těsnění u vodovodu; (5) **tener ~ floja** (Kub): mít čurání na krajíčku; (JD).

zapatismo, m. (1) (Mex): venkovské hnutí během mexické revoluce; ► (1910 – 1919); v čele stál Emiliano Zapata; chtěli znovu nabít ztracenou zemědělskou půdu; (2) partyzánské hnutí; ► vzniklo roku 1994 v Chiapas, Mexiku; také neozapatismo; dožadovalo se větší sociální spravedlnosti pro venkovany; odkazovali se na Emilianu Zapatu; př.: *el «zapatismo» llevó a la superficie el problema indígena como nadie lo había llevado*; viz též: EZLN; (BDE).

zapatista / neozapatista, m/f. (1) (Mex): člen venkovského hnutí *zapatismo*; (BDE).

zapatito, m. (1) **~s de pico** (Kub): špičaté boty; (2) **~s con ruedas** (Kub): kolečkové brusle; (3) **~ contra el suelo** (Kub): střevec bez podpatku; (4) **~ de velveta** (Kub): semiška; (5) (Kub): brzda; (JD). • (6) (Chil): slávka jedlá; ► střední velikosti; př.: *al maico y al zapato les entierro ávido el diente*; (BDE).

zapatón, -na, adj/subst. (1) m. (Bol, Kol, Chil, Ekv, Guat): gumová bota (holínka); (2) pl. (Kub, Dom): ohnuté železné ostruhy; ► imitují ostruhy kohoutů pro kohoutí zápasy; používají je jezdci na koních; (AM). • (3) (Mex; Kub): kožené pouzdro; ► chrání ostruhy ptáků; při kohoutích zápasech; (MM). • (4) adj. (Mex): tvrdý, houževnatý, tuhý; ► o mase; (JD).

zapatudo, -da, adj. (1) (Kub, Portor; Par): šťavnatý, měkký; ► o rychle usmaženém jídle; španělský archaismus; v Paraguayi používají jen bilingvisté, kteří hovoří guaraní; (AM; MM). • (2) (Am): tvrdý, houževnatý; ► o pokrmech; (JD).

zape, m. (1) **dar (echar) un ~ a** (Ekv, Per; Am): (po)kárát, mluvit do duše; vynadat; (2) **~ zapito** (Kol): dětská hra; ► děti v dřepu skákají a odřikávají říkanku; kdo se nejdříve unaví, prohrává; (3) **nadie diga ~ hasta que no escape** (Ekv, sevPer; Mex): neříkej hop, dokuds nepřeskočil; (AM; MM, JD).

zapear, tr. (1) (Pan, Per; Am): špehovat; (AM, MM; JD).

zaperá, f. (1) (Ven): nora, pelech; (2) povyk, pozdvižení; mumraj, virvál; (AM; JD).

zaperoco, m. (1) (Ven): mumraj, klubko, chuchvalec; (AM). • (2) povyk, křik, kravál; virvál; př.: *¿Qué zaperoco es ese? ¿Quién me grita?*; (MM; JD; BDE).

zapo, adj/subst. (1) adj. (Pan, Per; Am): mazaný, vychytralý, lišácký; ► nemá ženský rod; (AM). • (2) m. (Mex): člověk, který má silné tělo a krátké nohy; tlustouch; (3) (Pan, Per; Am): darebák, šibal, liška mazaná; taškář; (MM; JD).

zaporro, -rra, adj/subst. (1) adj. (Kol, Ven; Am): trpaslíčí, zakrslý, drobný; (AM). • (2) m.: trpaslík, prcek; (MM; JD).

zapotáceo, -ea, adj/subst. (← nah. *zapotl*) (1) adj. (Mex): rostliny s podobnými znaky čeledi *zapotovitých*; ► *Sapotaceae*; (2) f. (Mex): čeleď těchto rostlin; ► *Sapotaceae*; původně indiánský výraz; (MM).

zapotal, m. (1) (Am): území oplývající stromy *zapote*; (MM).

zapotazo, m. (1) (Guat, Mex; Am): rána, bouchnutí; plácnutí; (AM, MM; JD).

zapote, m. (← nah. *zapotl*) (1) (Am; StřAm, Mex, Ven): strom; ► *Calocarpum sapota*; vysoký cca 10 metrů; má rovný a hladký kmen; měkké bílé dřevo; listy podobné vavřínu; př.: *abriéndole, como a un zapote maduro*; ■ Syn.: *chicozapote, sapote, tezonzapote*; (2) ovoce tohoto stromu; ► je podobné jablku; má žlutou sladkou dužinu a černou lesklou pecku;* (3) (Mex): rodové jméno rostlin z čeledi *zapotovitých*; ► *Sapotaceae*; ■ Syn.: *mamey*; (4) (Per): rostlina; ► z rodu *Bombácea*; (MM). • (5) **al mejor mono (mico) se le cae el ~** (Am): i mistr tesař se utne; (JD; BDE).

zapoteca, m/f. (1) (Am; Mex): národ; ► sídlil v okolí Oaxaca; centrem město Monte Albán; žili zde od roku 200 n. l.; stejný původ jako u olméků nebo mayů; věnovali se keramice, duchovní architektuře; měli hieroglyfické písmo a kalendář; v 10. století se spojili s národem miztéků proti Aztékům; př.: *los zapotecas aparecieron primero en la región Oaxaca, alrededor del 300 a.C.*; (MM; BDE).

zapoteco, -ca, adj/subst. (1) m/f. (Mex): obyvatel Oaxaky, Zapoték; ► z národu *zapoteca*; (2) adj.: zapotecký; (3) m.: jazyk zapotéků; (MM).

zapotera, f. (1) (Mex): sklad ovoce *zapote*; ► dozrává zde; (2) prodavačka ovoce *zapote*; (MM).

zapotero, m. (← nah.) (1) (Mex): strom *zapote*; ► z rodu *ebenaceae* (ebenovitě); (2) **tigre** ~: tygr, který pojídá ovoce *zapote*; (MM).

zapotillo, m. (1) (StřAm, Mex): společný název pro rostliny, jejichž ovoce je podobné ovoci *zapote*; (2) (Kub, Mex): strom a ovoce *zapote*; ► *Achras sapota*; viz též: *chicozapote*, *zapote*; (MM; BDE).

zapoyol, m. (← mex. *ztapotl*, „strom z rodu *Sapotáceas*“ + *yollotl*, „jádro, srdce“) (1) (StřAm; Mex; Am): pecka z plodu stromu *zapote*; lukumové semeno; ► strom *Achras sapota*; pecka je tvrdá a lesklá; (AM; MM; JD).

zapupe, m. (1) (Mex): společný název pro rostliny; ► čeledi *Agave*; využívají se jejich vlákna; (MM, JD).

zara, f. (1) (Per): jiné pojmenování pro kukuřici; ► dnes málo používané; ■ Var.: *sara*, *sarra*; (MM).

zarabanda, f. (1) (Mex): nářez, nakládačka; výprask; (2) (Guat): tanec nebo veřejná zábava indiánů a černochů; (AM, MM; JD).

zaracutear, intr. (1) (Par): kvapně poskakovat, vrtět se; ► pouze o dětech; (MM).

zaragata, f. (1) (Kub, Portor): pochlebování, lichocení; podkuřování; ► spíše pl.; (AM, MM; JD).

zaragate, m/f. (1) (StřAm, Kol, Kub, Mex, Ven; Per; Am): podvodník, liška mazaná; ničema, darebák, šejdíř; (2) (Kub): pochlebovač, lichotník; šmajchlíř; (AM; MM). • (3) (Kol): hňup; (JD).

zaraguato, m. (1) (Mex): vřešťan pláštikový; ■ Var.: *saraguato*, *araguato*; (MM).

zaragutear, intr. (1) (Mex, Ven): potulovat se, toulat se; (MM).

zarambote, m. (1) (Ven): kupa, hromada; mumraj; (AM). • (2) kravál, randál; (MM; JD).

zarambutear, tr. (1) (Kub): hýbat, hnout; (AM, MM).

zaramullada, f. (1) (Am): legrace; (JD).

zaramullo, -lla, adj/subst. (1) m. (Guat, Ven; Am): podvodník, liška mazaná; ničema; (2) (Bol): hloupost, nesmysl, pošetilost; (3) adj. (Kol, Kub, Hond): domýšlivý, vybíravý; nafoukaný, nafučený; (AM). • (4) m. (Per, Ven): hlupák, blbec, tupec; (5) (Dom, Ekv): vtipálek, srandista; (MM; JD).

zaranda, f. (1) (Ven): káča; ► hračka; (2) lesní roh; trubka, trumpeta; (3) (Ven: Trujillo): druh nosítek; ► z neotesaných hůlek a nevyčiněné kůže; pro přepravu stavebního materiálu; (4) **llevar a uno en ~s** (Ven: Trujillo): zacházet s někým hrubě (jak s onucí); (AM). • (5) (Mex): nosítka; ► pro přepravu nemocných, zraněných a mrtvol; (MM; JD).

zarandajo, -ja, adj/subst. (1) adj. (Ven): ničemný, hanebný; (2) f. (Kol): ničemnice, hanebnice; (AM). • (3) děvka, šlapka; (MM). • (4) m. (Am): obejda; (5) (Chil): haraburdí, harampádí; (JD).

zarandeada, f. (1) (Arg): trápení, sužování; (2) (Arg, Guat, Mex): veřejné slovní napadení; (MM).

zarandear(se), tr/zvrat. (1) tr. (Ekv): trápit, sužovat; (2) **al zarandeo** (Dom): lovit ptáky pomocí vábničky; (AM). • (3) tr. (Arg, Guat, Mex, Nik): veřejně slovně napadnout (urazit); (4) (roz)houpat, kolébat; (MM). (5) zvrat. (Arg, StřAm, Mex, Per, Portor, Ven): kroutit se, houpat se, natřásat se; (MM). • (6) tr. (Am): vynadat; (JD).

zarandeo, m. (1) (Am): nakrucování; (JD).

zarando, -da, adj/subst. (1) adj. (Ven): nerozvázný, lehkomyšlný; (2) (Kol): opilý, opitý; stříknutý; (3) m. (Kol, Ekv): káča, která se špatně točí; (AM). • (4) (Ven): zavěšená tkanina v kuchyni; ► uchovává se zde jídlo; na venkově; (MM). • (5) adj. (Ven): zřeštěný, potrhlý; (JD).

zarandunga, f. (1) (Dom): oslava, večírek, flám; brajgl; ■ Var.: *zaranga - musinga*; (AM; JD).

zarape, m. (← nah.) (1) (Guat, Mex): pončo; ■ Var.: *sarape*; (AM). • (2) (Am): pláštěnka; (JD).

zarapico, m. (1) (Mex): koliha velká; ► pták; z čeledi slukovitých; ■ Var.: *sarapico*, *zapapico*; (MM).

zarapito, m. (1) (Mex): koliha velká; ► pták; z čeledi slukovitých; ■ Var.: *sarapico*, *zapapico*, *zarapico*; (MM).

zarapullo, m. (1) (Ven): škrobová placka z yuky; (AM, MM).

zarataco, -ca, adj. (1) (Ven): podnapilý, stříknutý; (JD).

zaratán, m. (1) (Guat; Hond): nemoc prasat; trichinóza; ► mají v sobě parazita z rodu *Trichinella*; (AM). • (2) (Mex): larva červa; ► napadá cukrovou třtinu aj.; (MM; JD).

zarataniento, -ta, adj. (1) (Guat): mající svrab; ► o osobě; (AM, MM).

zarate, m. (1) (Hond): svrab; prašivina; ■ Var.: *carate*; (AM; MM; JD).

zarayuyu, m. (← kič.) (1) (Mex): jedlé cibulky; (MM).

zarazo, -za, adj/subst. (1) adj. (Am): dozrávající; ► o ovoci; nepoužívá se v Chile a v Peru; (AM). (2) (Antil, Guat, Mex, Nik, Per): opitý, opilý, podnapilý; ■ Var.: *sarazo*; (3) f. (Kol, Ven): obyčejná hrubá tkanina; ► potištěná; (MM; BDE).

zarazón, -na, adj/subst. (1) adj. (Guat; Am): dozrávající; nachmelený; ► o ovoci; (AM). • (2) m. (Guat, Mex, Nik): dozrávající ovoce; (MM; JD).

zarceo, m. (1) (Kub, Portor): nejasná (pochybná) debata; (AM).

zarcillo, m. (1) (Arg, Mex, Ven): značení dobytka; ► na uchu; (2) (Chil; Arg, Mex): jemné zkadeřené peří; ► u určitého druhu slepic; na hlavě; (3) **de** ~ (Chil): vést se podpaží; (AM; MM).

zarco, -ca, adj/subst. (1) adj. (Arg): mající albínské oči; ► o zvířeti; (2) (Bol): mající každé oko jiné barvy; (3) (Chil; Chiloé): krátkozraký; (4) (Guat): europoidní; ► rasa; o člověku; (5) mající světle modré (pomněnkové) oči; (AM). • (6) (Mex): mající šedý zákal; ► o zvířeti; (MM). • (7) m. (Guat): běloch; (JD).

zarigüeya, f. (← guar. *zarigüé*) (1) (Am): rodový název pro vačnatce; ► obývají americký kontinent; ■ Syn.: *maritacaca, micuré, muca, rabopelado, sariga, tacuacín, tlacuache*; (MM).

zarpa, f. (1) (Ekv): kapky rosy na rostlinách; krůpěje; (AM, MM). • (2) (Kub): bahno, bláto, špína; (JD).

zarpe, m. (1) (Am): špína, bláto; ► na oděvu; (JD).

zarpear(se), tr/zvrat. (1) tr/zvrat. (StřAm, Mex): znečistit (se) blátem; př.: *los automóviles zarpean a los peatonos*; (2) tr. (Mex): postříkat, pošpinit; př.: *no me sarpiés de leche; zarpear de agua* (postříkat vodou); (AM; MM; JD).

zarza, f. (1) (Am): rodový název pro akácie a další trnité rostliny; bugenvilie; ► vytvářejí spletné keře; spíše pl.; (2) (Mex): červený rybíz; přestup; (MM; JD).

zarzamora, f. (1) (Am): popínavé rostliny; ► lid.; z rodu *Rubus*; (MM).

zarzaparrilla, f. (1) (Am): společný název pro rostliny rodu *Smilax*; ► mají hlíznaté kořeny hliněné barvy; kořeny jsou léčivé; (2) kořen rostlin rodu *Smilax*; (3) lék; ► z kořene rostlin rodu *Smilax*; (MM).

zarzo, m. (1) (Kol): půda, podkroví; (2) (Ekv): dechový hudební nástroj; píšťala; ► jehož zvuk je velmi podobný mužskému hlasu barytonu; (AM, MM; JD).

zataco, m. (1) (Mex): mrňous; (JD).

zaurí, f. (1) (Guat): žena se skrytým nadáním; viz též: *zaurina*; (MM).

zaurina, f. (← *zahorí*) (1) (Guat, Mex): žena se skrytými dovednostmi, s nadáním; (MM).

zayul, m. (← nah. *zayulín*, „mouchá“) (1) (Mex): divoká včela; ► černá; (2) plástev medu; ► černé divoké včely; (MM, JD).

zempasúchil, m. (← nah.) (1) (Mex): aksamitník; ► květina; má léčivé účinky; ■ Var.: *cempasúchil*; (MM).

zempoal, m. (1) (Mex): aksamitník; ■ Var.: *cempoal*; (2) indián; ► z národu *cempoal*; byl to první národ, s kterým Cortés uzavřel spojenectví; (MM).

zencolote, m. (← nah. *centli*, „kukuřičný klas“ + *colotl*, „skoro uzavřená nádoba“) (1) (Mex): venkovská nádoba sloužící jako sýpka; ► pro uskladnění kukuřice; (MM).

zenzontle, m. (1) (Mex; StřAm): drozdec mnohohlasý; ► pták; ■ Var.: *sinsonte, zinzontle*; (MM; BDE).

zeque, m. (1) (Bol): alkohol, který vylétl; (AM).

zigzagueante, m/f. (1) (Am): klikatý, vlnící se; nerovný; ► o věci; (MM; JD).

zincar, tr. (1) (Kol): pozinkovat; (JD).

zincuate, m. (← nah. *zencuate*) (1) (Mex): had; ► *Pituophis deppei*; vydává chřestivý zvuk; (MM).

zinguizarra, f. (1) (Ven): hádka, křik; randál, pranice; (AM, MM; JD).

zinnia, f. (1) (Am): květina cíníe; ► pocházejí z Mexika; rozšířily se do celého světa; název podle botanika z 18. stol. J. G. Zinna; (MM).

zinzontle, m. (1) (Mex): drozdec mnohohlasý; ► pták; ■ Var.: *sinsonte, zenzontle*; (MM).

zíper, m. (← angl.) (1) (StřAm, Kub, Mex): zip, zdrhovadlo; př.: *el vestido caía, pese al atorón del zíper*; (BDE).

ziranda, f. (← *tabasco*) (1) (Mex): fíkovníkové stromy; ► indiánský název; (MM).

zisca, f. (1) (Urug): kocovina; př.: *estar de zisca* (mít kocovinu); (JD).

zoalli, m. (1) (Mex: Jalisco): sladkost v podobě kuliček; ► z kukuřičného těsta, cukru a kakaá; (MM).

zoca, f. (1) (Mex): výhonek; ► cukrové třtiny; (JD).

zocabón, m. (1) (Pan): kytara; ► tenší a větší než *mejorana*; (AM).

zócalo, m. (1) (Arg, Par, Urug): dřevěná lišta; ► na podlaze; v Mexiku *zoclo*; (2) (Mex): *esplanáda*; (MM, JD).

zocatearse, zvrát. (1) (Ven): suchý, seschlý; ► o ovoci; (AM).

zocato, -ta, adj/subst. (← mex. *zocatl*) (1) adj. (Kub, Portor, Ven; Kub, Mex): nabobtnalý; ► díky vodě; o ovoci a hlízách; (2) (Mex: Veracruz; Am): nedozrálý; ► o ovoci; (3) (Kol: Riohacha): nedopečený; (4) navlhlý (gumový); ► o pečivu; (5) (Mex: Nochistlán): malý, maličký; ► pouze o dětech; (AM). • (6) (Mex: Zacatecas): nezbedný, zlobivý, rošťácký; ► o dítěti; (7) silný, vyspělý; (MM). • (8) m. (Mex): mrně; (JD).

zoclo, m. (1) (Mex): dřevěná lišta; viz též: *zócalo*; (MM).

zoco, -ca, adj/subst. (1) adj. (Kol, Portor): bezruký, bezprstý; ► o osobě; (2) m. (Mex; Kol, Portor): základy budovy; ► dřevěné nebo betonové; (3) (Salv): kašel, odkašlání si; (AM). • (4) (Chil, Par): rána pěstí; (5) (Salv): škrábání, dráždění; ► v krku; ■ Var.: *soco*; (MM). • (6) adj. (Am): jednonohý; (7) m. (Am): podpěra; (8) **¡un ~ de hombre!** (Ven): to je kus chlapa!; (JD).

zocolar, tr. (1) (Ekv): snížit terén; (AM). • (2) (Am): vyplet, vyčistit; ► půdu; (JD).

zocotroco, m. (1) (Arg, Bol, Kol): velká věc (kus); př.: *un zocotroco de pan*; (2) velký a hodně vážící člověk; př.: *un zocotroco de hombre*; ■ Var.: *socotroco, zocotrollo*; (AM; MM). • (3) (Am): nemešlo; (JD).

zocotrollo, m. (1) (Bol): velká věc; viz též: *zocotroco*; (AM, MM).

zocucho, m. (1) (Ven): komůrka, kumbál, kutloch; (JD).

zollenco, -ca, adj. (1) (Mex: Guerrero): silný, urostlý, vyspělý; pořádný, chlapácký; (AM, MM; JD).

zompopera, f. (1) (StřAm; Mex): mravenišť; ► velkých černých okřídlených mravenců; (AM; MM, JD).

zompopo, -pa, adj/subst. (1) adj. (StřAm; Kost): hloupý, opožděný, prostý, naivní; ► název pochází ze subst., které označuje velké černé mravence; (AM). • (2) m. (StřAm, Mex; Am): velký černý mravenec; ► z rodů *Oecodona* a *Atta*; (MM; JD).

zonal, m. (1) (Kub): krajský výbor; (JD).

zoncear, intr. (1) (Arg, Chil, Guat, Urug; Am): dělat hlouposti; blbnout; (AM, MM; JD).

zoncera, f. (1) (Arg, Bol, Kol, Kub, Chil, Guat, Mex, Per, Portor, Urug, Ven): fádnost, nijakost; ► spíše převažuje *sonsera*; (AM). • (2) f. (Am): hloupost, blbost; (3) (Arg, Chil, Par, Urug; Am): pakatel, babka; ► věc, která nestojí moc peněz; př.: *este reloj me costó una zoncera; esta casa se vendió por una zoncera*; (4) malichernost, drobnost; př.: *comeremos una zoncera (o zoncerita) antes de salir*; (MM; JD; BDE).

zoncha, f. (← mex. *tzontli*, „hlava“) (1) (StřAm; Kost, Salv): ostříhaná (oholená) hlava; (AM; MM). • (2) (Am): palice, kokos; ► hlava; (JD).

zonchiche, m. (← nah. *zontli*, „hlava“ + *chichi*, „červený“) (1) (StřAm, Mex): kondor krocánovitý; ► *Cathartes aura*; (MM, JD).

zonda, m. (1) (Arg, Bol): teplý a prudký vítr z oblasti And; (AM, MM, JD).

zonote, m. (1) (Mex): vodní nádrž s pramenitou vodou; viz též: *cenote*; (AM, MM).

zonte, m. (← nah. *tzontli*, „400“) (1) (Guat, Mex): jednotka míry; ► 400 dílů kukuřice, ovoce, dřeva aj.; ■ Var.: *soncle, sonte, zontle*; (MM).

zontear, tr. (1) (StřAm; Am): uřezat uši; ► zvířeti; (2) rozbít (urazit) ucho, držadlo; ► nádoby; (AM). • (3) (Mex): počítat kukuřici; ► pomocí jednotky míry *zonte*; (MM; JD).

zontle, m. (← mex. *zontli*, „400“) (1) (Mex): jednotka míry; viz též: *zonte*; (AM, MM).

zonto, -ta, adj. (1) (StřAm; Kost; Am): bezuchý; (2) **ser uno más caliente que un jarro** ~ (Kost): být velmi temperamentní, sangvinický; (3) **la ~ de tu abuela** (StřAm): slovní potyčky mezi lidmi na vesnici; (AM; MM; JD).

zonzaina, adj. (1) (Guat): hloupý, blbý; pitomý; (AM, MM; JD).

zonzapote, m. (← nah.) (1) (StřAm, Mex): podobný rostlinám z čeledi zapotovitých; (MM).

zonzo, -za, adj. (1) (Am, Per aj.): hloupý, jednoduchý; př.: *calla, mamá, no seas zonza*; (2) (Mex): otupělý; ► únavou, přebytkem tepla; (MM). • (3) **hacerse el ~** (Arg): dělat hloupého; (4) **no seas ~** (Kub): nehloupni; (JD; BDE).

zonzoreco, -ca, adj. (1) (StřAm): nijaký, jednoduchý, hloupý; (AM, MM).

zonzoreno, -na, adj. (1) (StřAm; Am): jednoduchý, hloupý; pitomý; (AM, MM; JD).

zonzoriano, -na, adj. (1) (Salv): nerozumný, hloupý; (AM).

zonzorrio, -rria, adj. (1) (Arg): nijaký, jednoduchý; pitomý; (AM, MM; JD).

zonzorrión, -na, adj. (1) (Arg): trochu hloupý, natvrdlý; (AM).

zope, m. (1) (Mex): malá a tlustá kukuřičná placka (tortila); (AM). • (2) kondor krocánovitý; ► pták; ■ Var.: *zopilote, aura*; (MM, JD).

zópilo, -la, adj. (← *zopilote*) (1) (Mex: Guanajato): hloupý, tupý; pitomý; (AM; MM; JD).

zopilotada, f. (1) (Mex): hejno kondorů (supů); (JD).

zopilote, m. (← nah. *zopilotl*) (1) (Am; StřAm, Mex): kondor krocánovitý; ► *Cathartes aura*; holá hlava; zahnutý zobák; obývá tropické části Ameriky; př.: *los zopilotes, que por cierto sobrevuelan los basureros, son gordos, de plumas negras y lustrosas*; ■ Syn.: *guale, jote, mayaco, samuro, viuda, zope*;* (MM). • (2) (Mex): chmaták, zloděj; (3) **estar ~** (Kost): být nalitý, namazaný; (4) **hacer el (las, lo) del ~** (Mex): upláchnout; (JD; BDE).

zopilotear, tr. (1) (Guat): lovit kondory krocánovité; (2) (Mex): jíst hltavě, žrát; (MM). • (3) (Am): oddělat, odpravit; (JD).

zopilotera, f. (1) (StřAm): hejno kondorů krocánovitých; ► jsou to draví ptáci, kteří se živí mršinami; *Cathartes aura*; (2) skupina chamtivých, hrabivých, hamižných; banda zlodějů; ► lidí; (AM, MM; JD).

zopilotillo, m. (1) (Kost): hmyzožravý pták; ► *Crotophaga sulcirostris*; ■ Syn.: *tijo*; (MM).

zoque, m. (1) (Guat): dlouhodobý kašel; ► trpí ním určitá zvířata; (AM, MM).

zoquetada, f. (1) (Antil, Arg, Mex, Ven): hloupost, blbost; pitomost; (MM). • (2) (Kub): nafoukanost; (JD).

zoquetazo, m. (1) (Arg, Mex, Urug; Am): rána pěstí, facka; bouchnutí; (MM; JD).

zoquete, m. (1) (Antil, StřAm, Mex): páchnoucí lidské tělo; (2) (Arg, Par, Urug): kousek povařeného masa; ► dává se vojákům každý den do jídla; (3) hlupák, blbec; ■ Syn.: *tumba*; (MM). • (4) (Am): špína, mastnota, bláto, bahno; (5) bouchnutí; (6) (Kub): nafoukanec, otrava chlap; (7) (Chil; LaPlá): kotníková ponožka; ► spíše pl.; př.: *claro, pensaste que era una nena, con mis zapatos sin taco y mis zoquetes blancos*; (BDE). (8) **no seas ~** (Kub): neblbni, nekecej; (JD).

zoquetear, tr/intr. (1) tr. [Š: *zapatear*] (Kol, Portor): využívat, špatně s někým nakládat, chovat se k někomu jako k hlupákovi; chovat se hulvátsky; (2) intr. (Kub, Pan; Am): dělat ze sebe hlupáka, mluvit hlouposti (blbosti, nesmysly); žvanit, kecat; (AM, MM). • (3) (Arg): natáhnout bačkory (brka); ► zemřít; (JD).

zoquetería, f. (1) (Kub): nafoukanost; (JD).

zorenco, -ca, adj. (1) (StřAm; Kost, Guat): jednoduchý, hloupý; humpolácký, těžkopádný; viz též: *zonzoreno*; (AM; MM; JD).

zorimbo, -ba, adj. (1) (Mex: Tabasco): nijaký, jednoduchý; (AM).

zorocho, -cha, adj. (← *zorollo*) (1) (Kol: Riohacha, Ven: Trujillo): nedovařený; (AM, MM). • (2) (Ven): nachmelený; (3) podsečený; ► o obilí; (JD).

zorra, f. (1) (Mex): opilost, podnapilost; (2) **sin ~** (Guat): sebevědomě, vyrovnaně; (AM). • (3) (Am; Kol): masožravý savec; vačice; ► rodu *Canis*; loví drůbež na dvorcích; (MM). • (4) (Kub; LaPlá): vůz na pražce; př.: *un motonetista perdió la vida... al volcar un camión que arrastraba una zorra cargada de mercadería*; (5) ~ **hedionda** (Am): smradloch, skunk; (JD; BDE).

zorra!, citosl. (1) (Ekv): fujtajbl, blé, pah; ► vyj. odpor; (AM). • (2) (Ekv): hergot!; (JD).

zorrada, f. (1) (Arg, Mex; Am): mazanost, vychytralost; (MM; JD).

zorral, adj. (1) (StřAm, Kol): nevhodný, nemístný; (2) (Ekv; Am): tvrdohlavý, umíněný; dotěrný, drzý; (3) nepříjemný, nevrlý; (AM, MM; JD).

zorreada, f. (1) (Chil): hon na lišku; ■ Var.: *zorreadura*; (JD).

zorrear, intr. (1) (Chil): frkat, funět, supět; (JD).

zorrino, m. (1) (Am): masožravý savec; ► velikosti kočky; proti svému protivníkovi vypouští páchnoucí tekutinu; ■ Syn.: *anatomya, añatomya, añaz, mofeta*; (MM).

zorriillo, -lla, adj/subst. (1) adj. (Mex): bázlivý, bojácny; (2) hloupý, blbý; přihlouplý; (3) m.: sladký pokrm; ► svařené mléko s cukrem a citronem; také *leche de zorra*; (AM). • (4) adj. (Mex): lajdácký; (5) m. (Am; StřAm, Mex): smradloch, skunk smradlavý; př.: *úntase grasa de zorriillo aquí mero*; (6) (Mex): špindíra; (7) **hacer el** ~ (Mex): být úplně (celý) vedle; (JD; BDE).

zorro, m. (1) (Chil): pražená kukuřičná mouka s medem nebo sirupem; (2) (Kol: Costa Atlántica): vozík na přepravu těžkých věcí; (AM). • (3) (Am): masožravý savec; viz též: *zorra*; (MM). • (4) ~ **hediondo** (Am): smradloch, skunk smradlavý; (5) (Kol): valník; (JD). • (6) ~ **gris** (LaPla): dopravní policajt, dopravák; (BDE).

zorullo, m. (1) (Portor): kukuřičná placka; (AM).

zorzal, adj/subst. (1) adj. (Bol, Chil): hloupý, naivní; (2) (Portor): neklidný, neposedný; ► o dítěti; (AM). • (3) m. (Am): pták; ► s líbezným cvrlikáním; může se podobat španělskému stejnojmennému ptáku; ■ Syn.: *sabiá*; (4) **cantar como un** ~ (Arg, Urug): zpívat sladce a příjemně; (5) adj. (Bol, Chil): nevinný; (MM). • (6) m. (Am): obětní beránek; (7) trouba, nemehlo; (8) (Portor): neposeda, uličník; (JD).

zorzalada, f. (1) (Chil): žert; (2) hloupost, nesmysl; (AM, MM).

zorzalear, intr. (1) (Chil): žít na cizí účet; příživovat se; (AM, MM; JD).

zorzalero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Chil): příživnický; (AM, MM). • (2) m. (Chil): příživník, vyžírka; (JD).

zorzalino, -na, adj. (1) (Chil): příjemný, pohodový, slastný; př.: *vida zorzalina* (pohodový život); (AM, MM, JD).

zota, f. (1) (Chil): pětka; ► desetipeso; (JD).

zotera, f. (1) (Arg, Urug): důtky; (AM). • (2) (Am): bič; (JD).

zotinga, f. (1) (Mex): našlehání; (JD).

zuaca, f. (1) (Kost): posměch, výsměch, urážlivý (špatný) vtip; (2) (Mex): výprask; (3) **hacer la** ~ (Kost): vzbudit lásku; namlouvat si; (AM, MM; JD).

zuácate, m. (1) (Chil): plácnutí, majznutí; (JD).

zucucho, m. (1) (Kub): komůrka, kutloch, díra; (JD).

zuches, m., pl. (1) (Per, Bol): ryby; (MM).

zueco, -ca, adj/subst. (1) adj. (Kol): kulhavý, křivonohý; (2) f. (Chil): vysoké boty; ► pro kočího aj.; aby se neumazali; (AM, MM).

zuelear, tr. (1) (StřAm): otesávat dřevo sekerou; (AM, MM).

zuiza, f. (1) (StřAm): vyčínění kůže; (AM).

zumaca, f. (1) (Mex): malá loďka; ► pouze na pobřežní plavbu; ■ Var.: *sumaca*; (MM).

zumagal, m. (1) (Mex): keř; ► z čeledi *Anacardiáceas*; ■ Var.: *zumaque*; (MM).

zumaque, m. (1) (Bol): kůra stromu; ► *Anadenanthera*; používá se v koželužské dílně; (2) (Kol): rostlina, z které se získává barvivo; (3) (Mex): rostlina; ► z čeledi *Anacardiáceas*; získávají se z ní taniny (třísloviny); (MM).

zumba, f. (1) (StřAm, Kol, Kub, Chil, Mex, Per, Portor): vyčínění kůže; (2) (Mex; Am): opilost; opice; (3) (Guat, Mex): proužek papíru; ► lepí se na vrchní část šňůry papírového draka; (4) **poner ~ al papalote** (Mex): zapojit se do diskuze; poštvát v hádce; ► za účelem provokace jedné strany; (5) **salir sin** ~ (Mex): rychle (kvapně) odejít; vypadnout jak cukrář; (AM). • (6) (Mex): bzučení; (7) (Antil, Kol, Chil, Guat, Mex, Per; Am): nářez (rána) holí; výprask; (8) (Kub): kolibřík; viz též: *colibrí*; (MM). • (9) **sin** ~ (Mex): jedním letem, co nejrychleji; (JD).

¡zumba!, citosl. (1) (Kol): jedeš!, fuj!; ► vyj. zahánění psů; (MM, JD).

zumbador, subst. (1) m. (Kol, Guat, Mex, Portor, Dom): žert, legrace, fraška; (AM). • (2) (Antil, Mex): kolibřík; (3) (Kol, Dom, Guat, Mex, Portor): hračka; ► malé dřívko s kouskem provázku; chlapi s ním točí; (MM). • (4) f. (Ven): smetiště; (JD).

zumbadora, f. (1) (Ven): kompost; (AM, MM).

zumbamico, m. (1) (Kol, Ekv): žert, legrace, fraška; (AM). • (2) (Kol, Ekv): hračka; ► malé dřívko s kouskem provázku; chlapi s ním točí; * (MM). • (3) (Am): bzučák; ► hračka; (JD).

zumbar(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Kol, Ekv, Per, Portor, Ven; Am): mrštít, vyhodit, vykopnout; ► lid.; př.: *zumba el fusil y Laurencio lo toma en el aire*; (2) intr. (Antil, Kol; Am): zmizet, vypařit se; ztratit se; (3) zvrat. (Portor): vrhnout se; (4) (Kub): neovládnout se; přehnat to, překročit míru; (5) **~le el mango a** (Kub, Mex): ocenění statečnosti (hrdinství); (AM). • (6) **~le una bofetada o trompada** (Arg): dát facku (ránu); (MM). • (7) tr. (Am): praštit, nařezat; (8) **!le ~ba la berenjena (la malanga, el mango, el merequetén)!** (Kub): to je hrůza!; (9) **le ~ba el mango** (Kub): nemůžu ho ani vystát; (JD; BDE).

zumbera, f. (1) (Mex): hučení v uších; (JD).

zumbete, m. (1) (Kub): kolibřík; (JD).

zumbo, -ba, adj/subst. (1) adj. (Mex): opilý, opitý; (2) m. (StřAm, Kol; Am): dýně, tykev; (3) nádoba; (AM, MM). • (4) (Mex): mazavka, ožrala; (JD).

zumel, m. (1) (Arg, Chil): podkova; ► mezi araukanci; (MM).

zumeles, m., pl. (1) (Chil): jezdecké kalhoty; (JD).

zumo, m. (1) (Arg, StřAm, Mex): ovocná šťáva; ► většinou z citrusů; (MM).

zunchar, tr. (1) (Arg, Kol, Chil, Mex, Par): upevnit obručí bednu, truhlu, sud aj.; (MM).

zungo, -ga, adj/subst. (1) adj. (Kol): černý, tmavý; (AM, MM). • (2) f. (Kol): negerka; (3) m.: negr; (JD).

zuniacá, f. (1) (Bol): vařená kukuřice; ► s mandlemi nebo s praženými buráky; (AM).

zunteca, f. (1) (Hond): černá vos; (JD).

zunzún, m. (1) **~ de la carabela** (Kub, Dom): dětská hra (chodí pešek okolo); ► děti sedí v kruhu s rukama za zády; jedno dítě chodí za nimi se šátkem a říká říkanku: *zunzún de la carabela, al que se duerma le doy una pela...*; stejná nebo podobná hra jako *zapatilla* (Bol, Kol) a *pañuelito por detrás* (Chil); (AM, MM). • (2) (Kub): kolibřík; (JD).

zupay, m. (1) (xxx): démon; př.: *el demonio, que llaman zupay*; (MM).

zupia, f. (1) (Bol, Ven): pálenka nízké kvality; ■ Var.: *supia*; (AM, JD).

zuque, m. (1) (Kol): rána, úder; (2) **estar ~** (Mex): být švorc; být na suchu, nemít ani vindru; ► bez peněz; ■ Var.: *suque*; (AM; MM; JD).

zural, m. (1) (Kol): obrovská síť přírodních zavlažovacích kanálů; (AM, MM, JD).

zurcida, f. (1) (Arg, Mex; Am): (za)látání; (MM; JD).

zurdazo, m. (1) (Am): levačka; ► rána levou rukou; (MM).

zurdear, tr. (1) (Arg, Kol, Mex, Nik; Am): být levák, psát (pracovat) levou rukou; (MM; JD).

zurdirse, zvrat. (1) (Guat): zaplést se, vetřít se, vecpat se; (AM, MM, JD).

zurimbo, -ba, adj. (1) (Mex): opilý; ► o člověku; ■ Var.: *surimbo*; (MM).

zurna, f. (1) **~ espesa** (Kub): chrnění; (JD).

zurnar, intr. (1) (Kub): chrnět, hnípat; (JD).

zurrado, -da, adj. (1) (Ekv, Mex): zahanbený, ztroskotaný; (MM, JD).

zurrar(se), intr/zvrat. (1) intr. (Am; Mex): kadit; př.: *te estás zurrando en esta bandera de lucha*; (2) **~ la badana (el bálago) a** (Am): nařezat komu, vyprášit kožich komu; (3) **~ la vaqueta a** (Am): nařezat komu, vyprášit kožich komu; (4) (Pan): uklouznout, smeknout se; (JD; BDE).

zurria, f. (1) (StřAm, Kol): vyčínění kůže; (2) (Kol): hodně, mnoho, spousta; hromada, fůra; (AM, MM). • (3) (Am): nářez, výprask; (JD).

zurriago, -ga, adj. (1) (Mex): pitomý; (JD).

zurriar(se), intr/zvrat. (1) intr. (StřAm; Am): kadit; (2) zvrat.: podělat se; (MM; JD).

zurumbanco, -ca, adj. (1) (Am): připitomělý; (JD).

zurubí, m. (1) (Par, LaPlá): ryba; ► velká s nahnědlou kůží; má žluté maso; ■ Var.: *surubí*; (MM).

zurumato, -ta, adj. (1) (Mex): přihlouplý, přiblblý; připitomělý; (2) ohromený, užaslý; ■ Var.: *zurumato*; (AM; JD).

zurumbatico, -ca, adj. (1) (Kost, Mex): poblázněný, zmatený; (2) připitý, opilý; (MM).

zurumbo, -ba, adj. (1) (Guat): přihlouplý, přiblblý; (2) ohromený, užaslý; (AM, MM).

zurupa, f. (1) (Ven): šváb; (JD).

zuzunga, f. (1) (Kol, StřAm, jzAm): kůra stromu totumo; ► s dírkami; užívá se jako cedník; ■
Var.: *susunga*; (MM).

3. Comentario

Está claro que escribiendo una obra, en concreto el ensayo o la tesina, el autor siempre tiene que luchar contra unos aspectos. Dicho de otra manera, en mi trabajo también tuve que resolver algunos problemas.

Brevemente menciono algunas dificultades que voy a analizar luego en el comentario. En primer lugar, los diccionarios, por supuesto, los escribe la gente, por eso aparecen unos errores, las letras e incluso las palabras superpuestas. En segundo lugar, unos diccionarios son marginales, otros delimitan el lema detalladamente. Como ya he escrito, cada uno de los diccionarios usados en este *Diccionario de americanismos español – checo* sigue sus propias reglas. Además, cada de las fuentes da importancia a cosas distintas. Asimismo tuve que verificar las informaciones en el Internet, entonces en el *Diccionario de la lengua española de Real Academia Española* (RAE). Según mi opinión, el buen conocimiento del alfabeto es fundamental. En otras palabras, cuando hablamos del abecedario, debemos tener en cuenta, que los españoles ordenan algunas palabras de otra manera que los checos. Más adelante añadiré algunos ejemplos con los que tuve problemas. Sobre todo se trata de los refranes, de las palabras de fauna y flora, de las costumbres de la gente, de los juegos de los niños,...

Sin embargo, querría decir que el profesor Jiří Černý, siempre intentaba ayudarme con buena voluntad. Tengo que agradecerle mucho por sus consejos y comentarios. Ha sido un placer colaborar con él.

Como ya he mencionado, trabajé con las cuatro fuentes (AM, MM, JD y BDE). Los lemas de los diccionarios AM y MM traduje del español de América Latina al checo. El profesor Jiří Černý siempre pide a los alumnos que busquen el equivalente checo y no solo describen la palabra. Sin embargo, de vez en cuando, no existe ningún equivalente checo, por lo tanto hay que parafrasear el lema. Algunos diccionarios añaden el nombre en latín, esto me parece muy útil, sobre todo en los términos de fauna y flora. El tercer diccionario en orden, es el de Josef Dubský. Este diccionario está escrito en checo, mejor dicho, tiene los equivalentes checos. Primero es necesario buscar los americanismos del dicho diccionario y luego añadirlos a los lemas de AM y

MM. Al final utilicé el último fuente de mi trabajo – el diccionario de BDE. Este diccionario contiene muchos ejemplos que nos ayudan a comprender mejor los lemas.

Ahora voy a explicar brevemente el sistema que utiliza el *Diccionario de americanismos español – checo*. Les presento un ejemplo que quiero utilizar como una pequeña demostración básica.

zacateca, adj/subst. (1) m. (Kub): hrobník; livrejovaný funebrák; (2) adj., pl.: neklidný, neposedný; (3) dotěrný, vlezlý; (AM). • (4) (Am): původem ze Zacatecas; ► kromě Mexika; (5) (Mex): původem ze Zacatlánu; (MM; JD).

ventear(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Am): setřást pronásledovatele; (2) intr.: větrat, ovívat, foukat; (3) tr.: označkovat; ► dobytče; (4) zvrat.: být do větru, nezdržet se doma; (5) nafukovat se; (JD).

En primer lugar, un lema nuevo debe estar escrito en negrita. Después hay que poner de qué se trata, si es un sustantivo, adjetivo, verbo etc. Nuestro primer ejemplo puede funcionar como un sustantivo o adjetivo, entonces es necesario indicarlo con las abreviaturas adecuadas - adj/subst. Lo mismo sucede con el verbo. Según las abreviaturas tr/intr/zvrat. podemos ver que el verbo **ventear(se)** actúa como el verbo transitivo, intransitivo o reflexivo. En paréntesis figura el número del significado, otra vez hay que ponerlo en negrita. En nuestro caso ambos ejemplos tienen cinco significados. Detrás del paréntesis colocamos otro, con el sitio o país donde se usa el significado. Luego hay que poner dos puntos, espacio y el equivalente de la palabra checa. Detrás del signo ► normalmente escribimos un significado enciclopédico, como en concreto la palabra latina en cursiva. Pongo otro ejemplo para aclararlo.

zorra, f. (1) (Mex): opilost, podnapilost; (2) **sin** ~ (Guat): sebevědomě, vyrovnaně; (AM). • (3) (Am; Kol): masožravý savec; vačice; ► rodu *Canis*; loví drůbež na dvorcích; (MM). • (4) (Kub; LaPla): vůz na pražce; př.: *un motonetista perdió la vida... al volcar un camión que arrastraba una zorra cargada de mercadería*; (5) ~ **hedionda** (Am): smrad'och, skunk; (JD; BDE).

Quiero mencionar, que el signo • funciona como una separación de las fuentes distintas. No obstante, hay casos cuando los diccionarios coinciden, es decir, cuando el mismo significado se repite en los diccionarios. Para ilustrar este hecho elegí el siguiente ejemplo.

zafa¡!, citosl. (1) (Antil, Ekv, Per): jedeš!, fuj!, čert tě vem!; všc!, zmizni!, táhni!; ► vyj. zahánění psů nebo hrubé rozloučení se se člověkem; (AM, MM; JD).

Primeramente, del diccionario de AM traduje esta palabra al checo como: *jedeš!*, *fuj!*, *čert tě vem!*, el segundo diccionario, de MM tuvo la definición igual, por eso añadí solamente la abreviatura MM. Josef Dubský tradujo la interjección **zafa** como: *všc!*, *zmizni!*, *táhni!*, por eso entre los significados de AM (y MM) y los de JD coloqué punto y coma. Lo mismo hice con paréntesis final de este lema para que todo estuviera claro. En mi trabajo intentaba ampliar los significados, para que el diccionario dispusiera de muchos sinónimos.

Ahora quisiera mencionar algunos errores que encontré en los cuatro diccionarios, es decir, en los diccionarios de Augusto Malaret, Marcos A. Morínigo, Josef Dubský y Brian Steel. Sobre todo, se trata de las letras o palabras superpuestas. En los diccionarios de JD y BDE hay bastante errores.

vigo *m* Mo náplast¹

Cuando vi la abreviatura del país «**Mo**», se me ocurrió que existe un país Mozambique, pero inmediatamente después de haber visto el atlas geográfico me avergoncé de no saber que Mozambique es una república de sudeste de Africa. Abrí el *Diccionario de americanismos español – checo* del profesor Jiří Černý y entre las abreviaturas de los países no encontré nada de «**Mo**». Después de la consulta con el profesor, ya sabía que es un error. Sin embargo ¿qué querría escribir Josef Dubský? En *Velký španělsko-český slovník, I, II*, la abreviatura del país Mexico es «Mé». Cuando veo el teclado checo en el que estoy escribiendo, las letras o y é se encuentran al lado. Desde mi punto de vista, en este caso se trata del país Mexico, pero no estoy totalmente

¹ Josef DUBSKÝ: *Velký španělsko-český slovník, II*, Praha, Academia, 1999, 773.

segura si poner Mex en mi trabajo o no. Para no equivocarme, decidí escribir la abreviatura Am que indica que es un americanismo general. Por añadidura, el diccionario de JD tiene muchas veces solo la abreviatura Am, porque este diccionario fue recogido durante la época cuando la gente no podía viajar mucho al oeste.

volar (ue) [...] ~ chililla Ai našlehat bičem; [...] ²

Como en el caso del ejemplo anterior, podemos hablar del error, porque la abreviatura Ai no está registrada entre las abreviaturas del diccionario de Josef Dubský. Primero pensaba que esta frase se utiliza en la lengua indígena llamada aimara, sin embargo, el diccionario JD no incorpora en sus lemas las palabras indígenas. Dicho esto, «volar chililla» debe de ser usado en Argentina, no obstante, yo escribí otra vez la abreviatura Am para generalizarlo.

yérsey, yersi m Am **1** text. žerzej látka **2** svetřík, tričko ³

El diccionario de JD tiene otro error, porque su «žerzej» que significa un tipo de la tela, debería ser correctamente escrito como «žerzej». En la traducción dejé escrita la variante incorrecta porque las traducciones de esta fuente se transcriben.

Ahora quisiera mencionar algunas palabras superpuestas que se encuentran en el *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* del autor Brian Steel (BDE). Como ya he mencionado, el diccionario incluye sobre todo los ejemplos de cómo usar las palabras, para que el lector los comprenda mejor. Se trata de los errores como:

ultrajar vt pren V = violar ||... se la habían llevado **con con** intenciones de ultrajarla [...] ⁴

Está claro que el error consiste en dos conjunciones «con» iguales.

² Josef DUBSKÝ: *Velký španělsko-český slovník*, II, Praha, Academia, 1999, 783

³ íbid. 794

⁴ Brian STEEL: *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*, Madrid, Arco/Libros, 1999, 228

volado, -a *adj empleado como adv fam Col M* = volando || [...] **luego luego** me fui volado para arriba [...] ⁵

El otro error señalan otra vez dos palabras iguales, el adverbio «luego» está reduplicado.

¡Vóytelas! *interj fam M* = ¡Caramba!; ¡Toma! || [...] salí al escenario y ¡vóytelas! ¡que el público me canta las mañanitas. (G. Dehesa, **M**, 159) ⁶

En el final de este lema falta el segundo signo diacrítico de exclamación.

vuestro(s), -a(s) *adj esp RPI* = uso erróneo por su(s) || [...] esperando vuestra **respesta** sobre el particular saludamos a ustedes muy atentamente [...] ⁷

Mientras leemos el ejemplo del lema siguiente, nos damos cuenta de que hay una letra superpuesta en la palabra «respesta» correctamente respuesta. O puede ser, que algunos están confundidos por el verbo en infinitivo – respetar. El sustantivo derivado es la respuesta. No quiero criticar mucho estos errores, porque me he dado cuenta de que los autores de los diccionarios deben tener mucha paciencia y mucho cuidado. De vez en cuando sucede, que «se escapa» un error diminuto, es decir, somos solamente la gente.

Como ya he mencionado al principio del comentario, cada diccionario prefiere las cosas distintas. Los diccionarios de AM, MM y BDE ponen junto a los verbos su tipo, como transitivo, intransitivo o reflexivo, mientras cuando trabajamos con los verbos del diccionario de JD, hay que verificar su transitividad en el *Diccionario de la lengua española (RAE)*. Además, el diccionario de JD no dispone de las informaciones sobre los lemas que vienen de lenguas indígenas, del inglés, del francés etc. Hay que mencionar que tampoco escribe los nombres de fauna y flora en latín. Este diccionario fue escrito en la época cuando no era posible viajar mucho al extranjero, por eso la abreviatura más usada es «Am», que marca que se trata del americanismo en general.

⁵ Brian STEEL: *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*, Madrid, Arco/Libros, 1999, 235

⁶ *ibid.* 236

⁷ *ibid.* 236

En algunos casos tuve que estar cautelosa con el orden, porque el alfabeto español no es igual al checo. Esto ocurre porque en la República Checa existe la «ch» como una letra mientras los españoles comprenden «ch» como dos letras.

En cuanto al diccionario de Josef Dubský, pienso que a veces la traducción no es muy concreta, o sea que es más universal. Voy a poner un ejemplo:

zapatera *f* [...] **3** Mé skříňka na boty⁸

En mi opinión sería mejor traducirlo como ‘botník’.

Como ya he mencionado, algunos diccionarios prefieren los datos distintos. Sin embargo, en algunos lemas, sobre todo del diccionario de MM, no fue escrito el país. Y estos lemas sin los países tuvieron en corchetes la palabra *Relaciones*. Tras la consulta con el profesor Jiří Černý, me enteré de que en Sevilla fue publicada la revista con este título, pues había que sacar los países del otro diccionario, por ejemplo del *Diccionario de americanismos* escrito en Lima por la Asociación de Academias de la Lengua Española. Voy a poner los lemas con las *Relaciones*:

XAGUEYES. “hechos a mano” (1573) [*Relaciones*, II, 143].⁹

El *Diccionario de americanismos* no abarca el lema «xagueyes», tampoco «sagueyes».

ZAIRE. Tabaco. “{Yerba medicinal que} usan... que por otro nombre de dice tabaco, y lo toman en polvo en poca cantidad por las narices” [*Relaciones*, I, 212.] (1586) [...] ¹⁰

El *Diccionario de americanismos* no abarca el lema «zaire», tampoco «saire».

⁸ Josef DUBSKÝ: *Velký španělsko-český slovník*, II, Praha, Academia, 1999, 800

⁹ Marcos A. MORÍNIGO: *Diccionario del español de América*, Madrid, 1993, 2ª ed.: 1996, 712

¹⁰ *ibid.* 723

ZANGARILLA. “molinete de madera...” [*Relaciones*, II, Apéndice IV, CXXX.]¹¹

El *Diccionario de americanismos* no abarca el lema «zangarilla», el lema «sangarrias» define el significado distinto.

ZARAYUYU. (Voz quichua.) “unas cebolletas que los naturales comen” [*Relaciones*, III, 187.]¹²

En cuanto a este lema, en el *Diccionario de americanismos* no encontré la palabra «zarayuyu». Bajo estas circunstancias intenté lo mismo solamente con «yuyu». Se trata de una especie de hierba cuyas cebolletas los indígenas comen. Por eso puse como el género adecuado el masculino y el país Perú.

ZUCHES. “pescados que llaman zuches” [*Relaciones*, II, 124.]¹³

El *Diccionario de americanismos* no abarca el lema «zuches», sin embargo el lema «suches» dice, que se trata del pescado, así que puse los países Perú y Bolivia.

ZUPAY. “zupayes o demonios” [*Relaciones*, II, 92.] “el demonio, que llaman zupay” [*Relaciones*, III, 93.]¹⁴

El *Diccionario de americanismos* abarca el lema «zupay», sin embargo con el significado distinto, porque en el caso del *Diccionario de americanismos* se trata de una persona gorda y de baja estatura.

Muchas veces, cuando buscaba el país, el género o el propio significado, me han ayudado los sinónimos y las variantes de los lemas.

Finalmente quisiera añadir algunos lemas con los que tuve problemas en cuanto a la traducción. Como ya he dicho, se trata sobre todo de los refranes, de los juegos de niños, de las palabras de fauna y flora etc.

¹¹ Marcos A. MORÍNIGO: *Diccionario del español de América*, Madrid, 1993, 2ª ed.: 1996, 724

¹² íbid. 727

¹³ íbid. 730

¹⁴ íbid. 730

vaca, f. [...] **(14) no se acuerda la ~ de cuando fué ternera** (Ekv, Per): zapomenout na něco dávného; (AM).

Se trata de un refrán que expresa que es muy fácil olvidar las cosas antiguas. Ninguno de nosotros se acuerda de la época cuando fue un bebé. Intenté encontrar un equivalente checo, pero pienso que no existe. Por lo tanto, usé una perífrasis ‘zapomenout na něco dávného’.

valdivia, f. [...] **(2) cuando canta la ~ es porque tu muerte está cercana** (Ekv): když uslyšíš zpěv jestřába, tvá smrt je blízko; už ti zvoní hrana; ► *valdivia* (*Accipiter bicolor*) je druh jestřába; (AM).

Este refrán trata sobre la muerte. Es decir, cuando oímos el canto del pájaro con el nombre en latín *Accipiter bicolor*, vamos a morir pronto. En checo cuando queremos expresar que alguien está a punto de morir, decimos: ‘Už ti zvoní hrana’. Para dar un ejemplo del refrán con un pájaro y la muerte, se me ocurrió que cuando contamos el canto del cuclillo, tantos años nos quedan hasta la muerte. Sin embargo, hay que darse cuenta de que todo esto es solo una hablilla, que uno no debería estresarse.

UP, f. **(1)** (Chil): Unidad Popular; ► *levicová strana*; př.: *¿eran empleados de tiempos de la UP que permanecieron en sus puestos?*; **(2)** (Kol): Unión Patriótica; př.: *en el último año y medio han caído asesinados 457 militantes de la Unión Patriótica (UP), partido legal surgido a partir de la tregua firmada con las guerrillas comunistas FARC.*; **(3)** (Per): Unión Popular; (BDE).

La abreviatura UP representa un partido político izquierdista, su nombre se distingue según los países diferentes, pero la abreviatura es idéntica. Primero intentaba traducir los nombres, pero después decidí no complicarlo y dejar el nombre original tal como lo tiene Brian Steel en su diccionario.

xulo, m. **(1)** (Nik): pes, který neštěká; ► *Canis caribeus*; čte se [šulo]; (MM).

En cuanto a esta traducción, no estaba segura de cómo comprender la expresión «perro mudo indígena». Por una parte se puede tratar de un perro que no

puede oír – por otra parte será un perro silencioso que prácticamente no ladra. Me incliné al pensamiento segundo, porque el nombre en latín *Canis caribeus* ilustra que se trata de una raza de los perros con ciertos rasgos. Según la página de Internet¹⁵ se trata de los perros que no ladran y no tienen pelo, además los indígenas los comen.

zambiloco, m. (1) (Kol): skákající káča; ► hračka; (AM, MM).

Los juguetes de los niños se traducen con cierta dificultad. El lema «zambiloco» está puesto en los diccionarios de AM y MM como el «trompo saltador». Trompo significa en checo ‘káča’ y saltador es un juguete que los niños en una parte sostienen en las manos, están de pie en la parte de abajo y así saltan, en checo se trata de ‘skákací pogo’. Sin embargo, se debe tratar de un juguete, ni de ambos mencionados. Según el aspecto del orden de las palabras, saltador será un adjetivo - ‘skákající’. Por eso traduje el lema «zambiloco» como ‘skákající káča’ porque cuando era pequeña, mis amigos tenían este tipo de trompo, pienso que lo llamaban «Beyblade» y algunos estaban con espiral.

zapapico, m. (1) (Kub, Mex): koliha velká; ► pták; z čeledi slukovitých; (2) (Mex): dvojšpic (dvojnosc); ► vulg.; na obou stranách zúžený; nástroj kameníků podobný kladívku; (MM).

En cuanto a la traducción del segundo significado en español «escoda» tuve problemas con encontrar el equivalente adecuado en checo. Solo sabía, que es un tipo de martillo que usan los pedreros y qué aspecto tiene. Estaba totalmente perdida, hasta que encontré la página de Internet¹⁶ sobre un museo etnográfico al aire libre que trata sobre los pedreros de Louňovice. El artículo de los instrumentos usados por los pedreros contiene además un dibujo que incluye el martillo buscado. «Escoda» es en checo ‘dvojšpic’ o sea ‘dvojnosc’.

zapatilla, f. [...] (3) (Bol; Kol): dětská hra; ► obrácená verze hry chodí pešek okolo; děti jsou v kruhu a předávají si peška; jedno dítě je uprostřed a snaží se peška vzít;

¹⁵ http://www.yucataninformativo.com/index.php?id_avisos=40

¹⁶ http://www.taggmanager.cz/poi_images/292/2605_lamacske_a.jpg

děti zpívají *zapatilla rueda, rueda...*; v Kolumbii existuje podobná hra se stejným názvem; ■ Var.: *zunzún (de la carabela)*; (AM; MM). • (4) (Kub): těsnění u vodovodu; (5) **tener ~ floja** (Kub): mít čurání na krajíčku; (JD).

Luego estuve confundida en cuanto al juego de los niños. Conozco el juego «chodí pešek okolo», pero en este caso se trata de una versión inversa. Intenté encontrar en la página del Internet *YouTube*¹⁷ una pequeña demostración que me ayudase, pero sin resultado. Encontré solo los niños jugando a «la zapatilla por detrás», que correspondía al juego checo ya mencionado - «chodí pešek okolo». En mi traducción puse «obrácená verze hry chodí pešek okolo» y expliqué cómo se juega.

zape, m. [...] (3) **nadie diga ~ hasta que no escape** (Ekv, sevPer; Mex): neříkej hop, dokuds nepřeskočil; (AM; MM, JD).

Con los refranes siempre se trabaja con cierta dificultad. Como he mencionado más arriba, hay que buscar los equivalentes checos. El refrán «nadie diga zape hasta que no escape» está descrito como: «Refrán que indica que mientras uno vive, no debe creerse libre de ninguna falta o riesgo».¹⁸ «Nadie está libre de cometer un error».¹⁹ Primero quise traducirlo como algo parecido a la frase «uno va a tener paz hasta después de la muerte», pero esto no es un refrán, así que lo consulté con mis amigos de la filología española y con el profesor Jiří Černý. Todos dijeron que debe ser el refrán checo: ‘neříkej hop, dokuds nepřeskočil’ además después de un tiempo llegué a saber que Josef Dubský también pone ‘neříkej hop, dokuds nepřeskočil’.

zarando, -da, adj/subst. (1) adj. (Ven): nerozvážný, lehkomyšlný; [...] (JD).

El primer significado del lema decía: Ligerito de cascotes²⁰, no sabía cómo traducirlo, en el *Diccionario de la lengua española de Real Academia Española* (RAE) encontré que el sinónimo es «alegre de cascotes». En la página del Internet *Word*

¹⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=pvqdMo0FfYY>

¹⁸ Augusto MALARET: *Diccionario de americanismos*, 3ª ed., Buenos Aires, 1946, 831

¹⁹ Marcos A. MORÍNIGO: *Diccionario del español de América*, Madrid, 1993, 2ª ed.: 1996, 725

²⁰ Augusto MALARET: *Diccionario de americanismos*, 3ª ed., Buenos Aires, 1946, 832

*Reference*²¹ encontré que se trata de una persona que tiene poco juicio, sensatez y formalidad.

Finalmente voy a añadir que estoy muy honrada de que pude colaborar con el profesor Jiří Černý en su *Diccionario de americanismos español – checo*, porque mi tesina me parece bastante útil no solo a los otros, sino me ha ampliado el léxico. Además me he enterado de algunos objetos, animales, plantas y costumbres de América.

²¹ <http://forum.wordreference.com/showthread.php?t=1648615>

4. Conclusión

Mi tesina ha consistido en la traducción de los lemas del español al checo que empiezan por las letras U, V, W, X, Y y Z. Trabajé con cuatro fuentes – diccionarios, el *Diccionario de americanismos* de Augusto Malaret (AM), el *Diccionario del español de América* de Marcos A. Morínigo (MM), *Velký španělsko-český slovník, II* de Josef Dubský (JD) y el *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel (BDE).

Siempre intentaba encontrar un equivalente checo de los lemas, sin embargo, a veces, cuando se trata de las costumbres, etc. solamente tuve que describir los lemas. Los problemas que tuve que afrontar durante la traducción ya mencioné en el comentario, donde asimismo expliqué el sistema de la creación del diccionario del profesor Jiří Černý. Además, añadí la lista de abreviaturas usadas en el *Diccionario de americanismos español – checo*. No puedo olvidar que a mi trabajo incorporé unas imágenes interesantes de los lemas traducidos que quiero destacar.

Como existe grande distancia entre la República Checa y los países de América Latina, no es fácil penetrar las costumbres, las fiestas y la vida cultural de los nativos. Para mí, como la estudiante de la filología española, era un gran beneficio que a través del *Diccionario de americanismos español – checo* pude conocer más la cultura de la gente hispanohablante. Además, en cuanto a mi léxico, pienso que puedo decir que se ha ampliado.

Estoy encantada de que pude colaborar en este diccionario, porque me parece muy útil, no solo a los que estudian español, sino también a otros, que deciden enterarse más de la cultura hispanohablante. Además ha sido un gran placer ayudar al profesor Jiří Černý.

5. Resumen

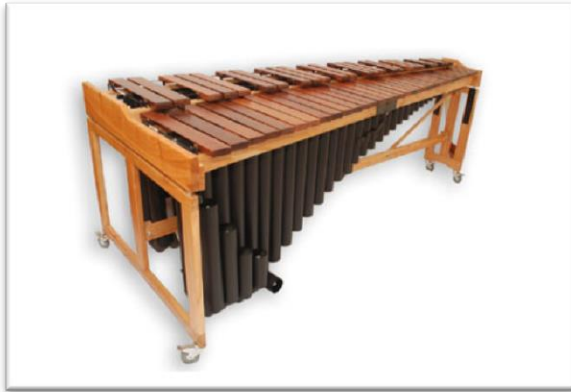
Del título de mi tesina que es *Diccionario de americanismos español – checo*, podemos deducir que abarca sobre todo los lemas traducidos del español al checo. Mi trabajo principal consistió en la traducción de los lemas que empiezan por U, V, W, X, Y y Z. Colaboré con cuatro diccionarios - el *Diccionario de americanismos* de Augusto Malaret (AM), el *Diccionario del español de América* de Marcos A. Morínigo (MM), *Velký španělsko - český slovník, II* de Josef Dubský (JD) y en último lugar trabajé con el *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel (BDE). En total traduje más de 1300 lemas. A través de este trabajo pude no solamente penetrar más en la cultura del mundo hispanohablante, que me interesa mucho, sino también amplié mi vocabulario.

Shrnutí

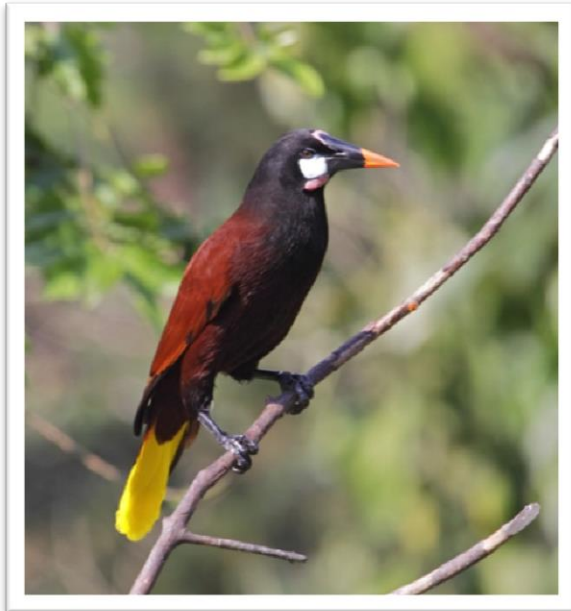
Již z názvu mé bakalářské práce *Španělsko – český slovník amerikanismů* můžeme odvodit, že obsahuje hlavně hesla, která jsou přeložená ze španělského jazyka do českého. Mou hlavní úlohou bylo přeložit určitá hesla, která mají počáteční písmena U, V, V, W, X, Y a Z. Spolupracovala jsem se čtyřmi slovníky - *Diccionario de americanismos* od Augusta Malareta (AM), *Diccionario del español de América* od Marcose A. Moríniga (MM), *Velký španělsko-český slovník, II* od Josefa Dubského (JD) a nakonec jsem pracovala s *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* od Briana Steela (BDE). Dohromady jsem přeložila více než 1300 hesel. Díky této práci jsem nejen více pochopila kulturu španělsky mluvícího světa, ale také jsem si rozšířila slovní zásobu.

6. Anexo

xilófono (marimba) – hud. nástroj

zacua - *Gymnostinops montezumae*, Less

zacual (jícara) – nádoba, miska

zacuara – ořezaný konec stébla cukrové třtiny

zaguaro (pitahaya) – kaktusová rostlina (plod)

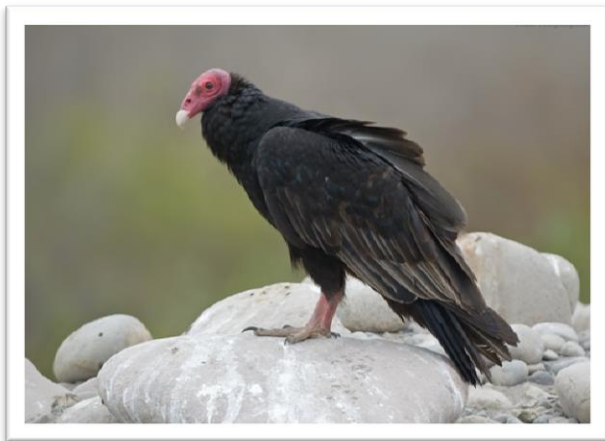
zapapico – koliha velká

zapote – ovoce stromu *Calocarpum sapota*

zopilote - *Cathartes aura* (kondor krocanovitý)

zumbambico (bramadera) – hračka

7. Anotación

Autor: Ivona Greplová

Název katedry a fakulty: Katedra romanistiky, Filosofická fakulta, Univerzita Palackého

Název bakalářské práce: Španělsko – český slovník amerikanismů

písmena U (AM, JD, BDE), V, Y (JD a BDE), W, X, Z (AM, MM, JD a BDE)

Vedoucí bakalářské práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Počet stran: 75

Počet znaků: 182 847

Počet titulů použité literatury: 5

Klíčová slova: španělsko-český, slovník, překlad, amerikanismy

Charakteristika: Cílem této bakalářské práce bylo přeložit písmeno U ze slovníků Augusta Malareta, Josefa Dubského a Briana Steela. Písmena V, Y ze slovníků Josefa Dubského, Briana Steela a písmena W, X, Z ze slovníků Augusta Malareta, Marcose A. Moríniga, Josefa Dubského a Briana Steela. Součástí této práce je i komentář k překladu a seznam použitých zkratk.

Annotation

Author: Ivona Greplová

Department of Romance Studies at the Philosophical Faculty

Title: Spanish – Czech Dictionary of Americanisms

the letters U (AM, JD, BDE), V, Y (JD and BDE), W, X, Z (AM, MM, JD and BDE)

Thesis supervisor: Prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Number of pages: 75

Number of characters: 182 847

Number of attachments: 1 CD

Number of used sources of literature: 5

Keywords: Spanish – Czech, dictionary, translation, americanisms

Thesis character: The main objective of this bachelor work was to translate the letter U from the dictionaries Augusto Malaret, Josef Dubský and Brian Steel. The letters V, Y from the dictionaries Josef Dubský and Brian Steel and the letters W, Y, Z from the dictionaries Augusto Malaret, Marcos A. Morínigo, Josef Dubský and Brian Steel. This work contains comments on the translation and list of abbreviations which were used.

8. Bibliografía

Asociación de Academias de la Lengua Española: *Diccionario de americanismos*, Lima, 2010.

DUBSKÝ, Josef: *Velký španělsko – český slovník*, II, Praha, 1999.

MALARET, Augusto: *Diccionario de americanismos*, 3^a ed., Buenos Aires, 1946.

MORÍNIGO, Marcos A.: *Diccionario del español de América*, Madrid, 1993, 2^a ed.:1996.

STEEL, Brian: *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*, Arco/Libros, Madrid, 1999.

Páginas de internet:

<http://lema.rae.es/drae/?val=zapotazo> [consulta: 20/4/2014].

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Aksamitn%C3%ADk> [consulta: 20/4/2014].

<http://forum.wordreference.com/showthread.php?t=1648615> [consulta: 20/4/2014].

<https://www.youtube.com/watch?v=H-QRWKHdGhg> [consulta: 20/4/2014].

<http://slovník.seznam.cz/es-cz/word/?q=zambra&id=2z9Un-NaB7g=>[consulta: 20/4/2014].

(xilófono [marimba] – hud. nástroj)

<<http://miblogchapin.wordpress.com/2009/08/15/la-marimba-2/>>,[consulta: 20/4/2014].

(zacua - *Gymnostinops montezumae*, Less)

<http://www.sintelti.com.mx/aves/index.php?option=com_multicategories&view=article&id=282:psarocolius-montezuma&catid=33:bosque-de-coniferas&Itemid=6>,

[consulta: 20/4/2014].

(zacual [jícara] – nádoba, miska)

<https://www.folkcuba.com/st_detpage1n.asp?id=1352>,[consulta: 20/4/2014].

(zacuara – ořezaný konec stébla cukrové třtiny)

<http://caligrafiaenperu.blogspot.cz/2013/09/demostracion-de-cana-peruana-zacuara-su_7412.html>,[consulta: 20/4/2014].

(zaguaro [pitahaya] – kaktusová rostlina [plod])

<<http://prima-receptar.cz/pitahaya-vune-a-chut-exotiky/>>,[consulta: 20/4/2014].

(zapapico – koliha velká)

<<http://www.priroda.cz/lexikon.php?detail=739>>,[consulta: 20/4/2014].

(zapote – ovoce stromu *Calocarpum sapota*)

<<http://www.tipsdesalud.com/consumir-zapote-para-combatir-la-anemia/999/>>,[consulta: 20/4/2014].

(zopilote - *Cathartes aura* [kondor krocanovitý])

<<http://www.pbase.com/tonbenrob/image/74196295>>,[consulta: 20/4/2014].

(zumbambico [bramadera] – hračka)

<<http://ampliacionfq.blogspot.cz/2012/01/bramadera.html>>,[consulta: 20/4/2014].